

ค่ายการเรียนรู้ของเยาวชน ครูแกนนำจิตอาสาในสถานศึกษา

“มัธยมพันธุ์ซ่า : สานพลังเครือข่าย”

ณ ศูนย์ฝึกอบรมธนาคารไทยพาณิชย์

หาดตะวันรอน จ.ชลบุรี

11-13 มีนาคม 2554

สารบัญ

หน้า

สารบัญ	ข
บทนำ	1
เรียนรู้ เข้าใจ ‘จิตอาสา’	4
ครั้งหนึ่งในชีวิต... ที่เราได้มีความสุขจากการให้	7
ความรู้สำคัญเรื่องจิตอาสา	14
ถอดบทเรียนการพัฒนา ‘จิตอาสา’ จากโครงการ	22
สิ่งที่ได้รับ สิ่งที่เห็นมากขึ้นเรื่องจิตอาสาของกลุ่มคุณครู	36
แลกเปลี่ยน : จิตอาสาในบริบทของการปฏิรูปศึกษา	39
สิ่งที่ได้เรียนรู้ และเรื่องเล่าแสดงน้ำใจ	48
สิ่งที่ได้เรียนรู้	47
เรื่องเล่าแสดงน้ำใจ	55
นำเสนอโครงการจิตอาสา	65
พัฒนา ต่อยอดโครงการที่ทำ	77
บทสรุป	81
ภาคผนวก	
โครงการจิตอาสา 10 โรงเรียนเครือข่าย	
รายชื่อผู้เข้าร่วม	
กำหนดการจัดค่ายเรียนรู้ของเยาวชนและครูแกนนำจิตอาสาในสถานศึกษา ครั้งที่ 3	

บทนำ

การจัดค่ายการเรียนรู้ของเยาวชนและครูแกนนำจิตอาสาในสถานศึกษา โดยมูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ครั้งนี้เป็นครั้งที่ 3 ภายใต้หัวข้อ “มัธยมพันธุ์ชำ : สานพลังเครือข่าย แบ่งปันการเรียนรู้ สร้างสุขจากการให้” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ถอดบทเรียนตัวอย่างความสำเร็จของผู้บริหาร ครู และนักเรียนแกนนำด้านจิตอาสาในสถานศึกษา สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการขับเคลื่อนงานด้านจิตอาสาในสถานศึกษา
- 2) หนุนเสริมศักยภาพของครู และเยาวชนแกนนำจิตอาสา ให้เกิดการเรียนรู้และทำความเข้าใจเรื่องจิตอาสาในเชิงลึก อันนำไปสู่การนำความรู้และประสบการณ์เรื่องจิตอาสาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างต่อเนื่อง
- 3) เชื่อมโยงการทำงานจิตอาสา และก่อให้เกิดชุมชนนักปฏิบัติ หรือ “เครือข่ายครูและเยาวชนแกนนำจิตอาสา” ในสถานศึกษาเดียวกัน และระหว่างสถานศึกษา
- 4) ผลิตสื่อการเรียนรู้เรื่อง “การพัฒนาเครือข่ายเยาวชนจิตอาสาในสถานศึกษา” เพื่อสื่อสารกับสังคม
- 5) รวบรวมข้อมูลความรู้ เครื่องมือ กระบวนการ และบทเรียนในการดำเนินงานของโครงการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนจิตอาสาในสถานศึกษา และหาแนวทางในการพัฒนาโครงการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ต่อยอดและพัฒนาเครือข่ายเยาวชนจิตอาสาเพื่อชุมชนต่อไป

สำหรับค่ายการเรียนรู้ครั้งนี้ มีกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนแกนนำ เข้าร่วมจำนวนทั้งสิ้น 90 คน แบ่งเป็น ผู้บริหารและครูแกนนำจิตอาสาในสถานศึกษา 10 โรงเรียนๆ ละ 3 คน จำนวน 30 คน และนักเรียนแกนนำจิตอาสาจาก 10 โรงเรียนๆ ละ 6 คน จำนวน 60 คน

ทั้งนี้วัตถุประสงค์เป็นส่วนของการถอดบทเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามโรงเรียน และการนำความรู้จากการแลกเปลี่ยนไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนงานจิตอาสาของแต่ละโรงเรียน ทาง สถาบันเสริมเสริมการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงาน รวมถึงการสรุปสังเคราะห์ผลการประชุมเป็นเอกสารเพื่อการเผยแพร่ต่อไปที่สำคัญ นอกจากการถอดความรู้และบทเรียนจากการทำงานตลอดจนการรวบรวมองค์ความรู้ดังกล่าวแล้ว ยังเป็นการฝึกทักษะการเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ให้กับทีมงานผู้รับผิดชอบโครงการ และคณะครูที่เข้าร่วมเรียนรู้อีกด้วย

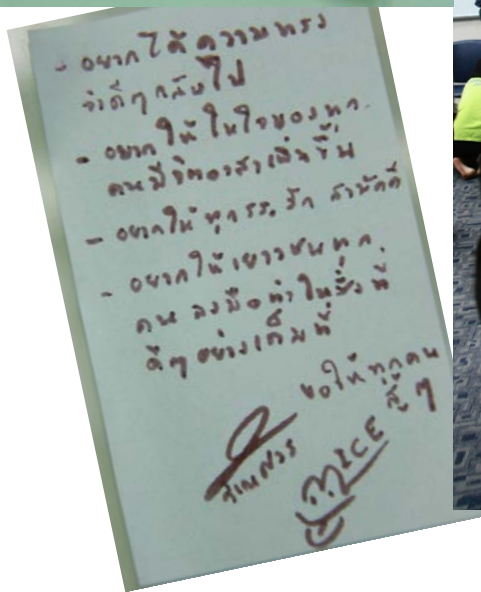
ทั้งนี้กระบวนการของค่ายการเรียนรู้ในระยะเวลาประมาณ 3 วัน แบ่งเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่

- 1) การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย ณ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ และกิจกรรมสานสัมพันธ์เครือข่าย ทำความรู้จักซึ่งกันและกัน ตลอดจนรับรู้ความคาดหวังซึ่งกันและกันในการมาเข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ครั้งนี้
- 2) การถอดความรู้/ ถอดบทเรียน ของผู้บริหาร ครู และนักเรียนแกนนำจิตอาสาในสถานศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ซึ่งเป็นเนื้อหาหลักของการเข้าค่ายครั้งนี้ โดยมีโจทย์สำคัญ ได้แก่ **1. การเรียนรู้และทำความเข้าใจถึง คุณค่า ความหมายของจิตอาสา จากประสบการณ์ที่ผ่านมา 2. ถอดบทเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การพัฒนาจิตอาสา” จากโครงการ โดยทำให้เห็นความรู้เด่น (Critical Knowledge) ของแต่ละโรงเรียน**
- 3) การนำเสนอแผนงาน โครงการการขับเคลื่อนงานจิตอาสาของแต่ละสถานศึกษา พร้อมทั้งรับฟังข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากวิทยากรและมูลนิธิสยามกัมมาจล

กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว เน้นให้เกิดการสานสัมพันธ์ของเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ผ่านกิจกรรมสนทนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามโรงเรียน ตลอดจนใช้รูปแบบหรือวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น เรียนรู้ผ่านเกมส์ เรื่องเล่าจากประสบการณ์จริง การเรียนรู้ในกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ตามความเหมาะสมของแต่ละโจทย์ การเรียนรู้ผ่านสื่อภาพยนตร์ การจัดกลุ่มเรียนรู้แบบคณะโรงเรียนและคณะระดับชั้น เป็นต้น ซึ่งสอดแทรกและมีการปรับให้เหมาะสมในแต่ละช่วง (session)

ในส่วนของความคาดหวังของผู้เข้าร่วม โดยเฉพาะแกนนำนักเรียน แยกเป็นเรื่องหลักๆ ได้แก่ 1) ความรู้ เช่น เรื่องจิตอาสา อยากรู้เรื่องจิตอาสามากขึ้น เช่น จิตอาสาคืออะไร จิตอาสาในชีวิตประจำวัน รูปแบบกิจกรรมจิตอาสาที่หลากหลาย ตลอดจนได้แลกเปลี่ยนและทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ นำกลับไปพัฒนางานให้สำเร็จ รวมทั้งข้อคิดเห็นจากผู้อื่นเกี่ยวกับโครงการที่ทำ 2) การพัฒนาทักษะ ความสามารถ เช่น ที่หลายคนบอกว่า ต้องการพัฒนาความคิด การกล้าแสดงออก การพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเอง 3) การเรียนรู้ที่ดี และได้รับประสบการณ์ใหม่ 4) เพื่อนใหม่ รวมทั้งเครือข่ายคนทำงานจิตอาสา 5) ในมิติด้านความรู้สึก ความสัมพันธ์ เช่น ความสนุกสนาน/ ความบันเทิง มิตรภาพ และความทรงจำที่ดี นอกจากนี้ยังระบุความคาดหวังต่อส่วนรวม การให้กำลังใจหรือปลุกใจในกลุ่มคนทำงานจิตอาสา เช่น อยากให้ทุกโรงเรียนมีความรักความสามัคคี อยากให้เยาวชนทุกคนมีจิตอาสาและลงมือทำในสิ่งที่ดียิ่งกว่าเดิม คิดจะทำแล้วต้องกล้าทำ เป็นต้น

ทั้งนี้กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ครั้งนี้ได้รับประโยชน์จากการถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันเป็นอย่างดี ซึ่งสะท้อนจากข้อคิด ความเห็น ความรู้สึก ถึงสิ่งที่พวกเขาได้รับ ผ่านการบอกเล่าทั้งในเวที และจากข้อเขียนสั้นๆ เป็นการเติมเต็มแรงบันดาลใจในการขับเคลื่อนงานจิตอาสาในโรงเรียนของตน และช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ ก่อเกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตอาสาในมิติทั้งเชิงกว้างและลึกของทั้งครู และเยาวชนแกนนำ อันจะนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่องต่อไป

เรียนรู้ เข้าใจ ‘จิตอาสา’

โจทย์แรกในการถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือการทำความเข้าใจเรื่องจิตอาสา โดยเริ่มต้นจากประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนเอง นำมาสู่การเข้าใจ เข้าถึงคุณค่า ความหมายของ ‘จิตอาสา’

เริ่มต้นที่ทีมงานวิทยากรจาก สรส. ได้แนะนำกระบวนการ ขั้นตอนในการถอดความรู้ ว่าการถอดความรู้จากการทำนั้น ทำอย่างไรจึงจะมีคุณค่า ความหมาย เพราะแต่ละโรงเรียนที่ทำมีความแตกต่างกัน ที่สำคัญเรามีความเข้าใจต่อเรื่องจิตอาสาอย่างไร มีความหมายอย่างไรกันแน่ เพราะบางทีพบว่า งานจิตอาสาอาจไม่ได้เกิดจากความสมัครใจของนักเรียนก็มี แต่เป็นเพราะครูบังคับทำ เริ่มต้นครูอาจบังคับทำ แต่เมื่อทำแล้ว เด็กนักเรียนเห็นคุณค่า สัมผัสประโยชน์ ก็อาจเกิดนึกชอบขึ้นมาได้ แต่หากเด็กนักเรียนไม่ได้สัมผัสคุณค่า เห็นประโยชน์ จิตอาสานั้นก็ไม่ได้ก่อเกิดในตัวนักเรียน เพราะจิตอาสาเป็นเรื่องของนิสัยที่ช่วยช่วยเหลือคนอื่น สิ่งที่ทำเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ก็อยากจะทำต่อ แต่หากจิตอาสาไม่เกิดขึ้นในใจ อาจจะรู้สึกว่าเป็นภาระ ไม่อยากทำ หรือทำเพราะอยากได้คะแนนมากกว่า อยากจะเสียสละหรือช่วยเหลือคนอื่นอย่างแท้จริง

คำถามที่มักเกิดขึ้นคือ เด็กนักเรียนไปทำงานจิตอาสานอกโรงเรียนแล้ว ตัวเขาได้พัฒนาขึ้นบ้างหรือไม่ มีการปรับเปลี่ยนตัวเองในทางที่ดีขึ้นบ้างหรือเปล่า หรืองานจิตอาสาต้องทำเฉพาะนอกโรงเรียนเท่านั้น เช่น ต้องไปทำที่โรงพยาบาลหรือไม่ เป็นต้น

ฉะนั้นประเด็นที่เราจะมาเรียนรู้กันประการแรก ได้แก่ 1. จิตอาสาคืออะไร 2. จิตอาสาดีอย่างไร เพื่อเวลาไปชักชวนผู้อื่นมาทำ เราก็อยากให้เขาสัมผัสแต่สิ่งดีๆ ไม่ใช่แค่เอาสนุก หรือทำเพราะความเกรงใจ ฉะนั้นถ้าจะทำเรื่องจิตอาสา เราก็ต้องสัมผัสคุณค่าที่แท้จริงให้ได้ก่อน ถ้าเราเข้าใจว่ามันมีคุณค่า ประโยชน์ หรือดีอย่างไร เราก็สามารถจะไปโน้มน้าว เชิญชวนผู้อื่นเข้ามาร่วมได้ 3. จิตอาสาสร้างได้อย่างไร และ 4. จิตอาสาทำให้เป็นนิสัยได้อย่างไร ที่ทำให้ทำโดยอัตโนมัติ ทำโดยไม่ลำบากใจ เพราะอะไรก็ตามที่ยังไม่เป็นนิสัย มักทำยาก มีข้ออ้าง แต่อะไรที่ชอบ เราไม่เคยบอกว่าไม่มีเวลา

เริ่มต้นจะเป็นการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องจิตอาสาในชีวิตประจำวันก่อน เพราะเป็นเรื่องที่สอดคล้องอยู่ในวิถีชีวิตประจำวัน ส่วนเรื่องโครงการจะมีการพูดคุยในลำดับต่อไป

ถอดความรู้อย่างไรให้มีคุณค่า ความหมาย

ขั้นที่ 1 หันกลับมาทบทวนตัวเอง เริ่มทบทวนจากเรื่องใกล้ตัว เรียนจิตอาสาจากเรื่องใกล้ตัว เพราะ เป็นเรื่องที่อยู่ในวิถีชีวิตของเรา ทบทวน สิ่งที่ทำอย่างละเอียด อย่างใคร่ครวญ ดูเป้าหมายว่าทำเรื่องนี้เพราะอยากให้

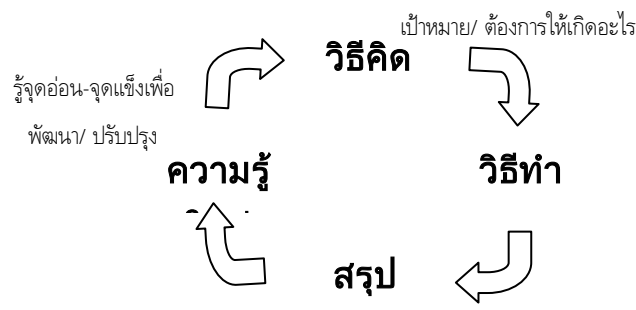

อาจารย์ ดร. วิมล วัฒนาวณิชช์

เกิดผลอะไร แล้วจึงไปทำ การถอดบทเรียนคือให้ดูว่า สิ่งที่เกิด กับ เมื่อทำแล้วมันได้ต่างกันหรือไม่ ถ้าผลที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่คิดต่างกัน ให้ถอยกลับมาดูวิธีทำ เพราะวิธีทำถูกกำหนดด้วยวิธีคิด การถอยกลับมาดูเรียกว่า “เอาอดีตมาเป็นครู” เอาประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นบทเรียน เช่น เราเคยคิดไว้อย่างไร ทำอย่างไร เมื่อเกิดการทบทวน โดยมีขั้นตอน จะเห็นจุดอ่อน-จุดแข็ง พอเห็นนั่นคือ เกิดความรู้ในตัวเรา เช่น รู้ว่าเราคิดไม่รอบคอบ ความรู้ไม่พอ เมื่อได้ความรู้นั้น จึงนำมาคิดวิธีการใหม่เพื่อทำให้ดีขึ้นกว่าเดิม ในการทำงานหากเรา

ทบทวน ก็จะได้ความรู้จากงานมากมาย

ฉะนั้นในการทำโครงการจิตอาสา หากนักเรียนได้มีโอกาสทบทวนหลังทำกิจกรรม ในการจัดการความรู้จะเรียกว่า “การถอดความรู้หลังการทำ” หรือ “เอาอดีตมาเป็นครู” ทำให้ได้บทเรียน สิ่งไหนดีก็ทำต่อ สิ่งไหนไม่ดี ก็มีคำถามว่า ทำไมถึงไม่ดี ถ้าจะทำให้ดีขึ้น ทำอย่างไร เพื่อจะได้ไม่ผิดซ้ำ เพราะเอาอดีตมาเป็นบทเรียน หากทบทวนแล้วสามารถบอกตัวเองได้ว่า มีจุดอ่อน-จุดแข็งอะไร เช่น พบว่า เวลาในการทำงานไม่ตรงกัน หรือทั้งทีมที่ทำ พอทำไปทำมา มีคนรู้เรื่องแค่ 2 คน สะท้อนถึงการจัดการเวลาหรือวิธีการสื่อสารที่อาจยังไม่ดีพอ เป็นต้น ดังนั้นเมื่อจะทำงานอีกจะมีคำถามเกิดขึ้นว่า เราจะแก้ไขปัญหาเหล่านั้นอย่างไร

ขั้นที่ 2 แลกเปลี่ยน กับเพื่อน สิ่งที่เราอยากได้จากเพื่อน มักเป็น สิ่งที่เรายังทำไม่ได้ สิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคของเรา เราจึงอยากรู้ว่าเพื่อนของเรามีวิธีการทำอย่างไร แก้ไขปัญหาอย่างไร ทำให้ได้มุมมอง ข้อคิดใหม่

เมื่อเราคิดชัดขึ้น ก็จะได้มาแลกเปลี่ยนข้ามโครงการ ข้ามโรงเรียน เหมือนต่อจิ๊กซอร์ทางความคิด ทำให้คิดได้กว้างขึ้น ลึกขึ้น ทำให้ เราเห็นอะไรชัดเจนขึ้น ฉะนั้น สิ่งที่ต้องทำ คือใจเย็น ผึกฟังเพื่อน หาประโยชน์จากการฟังให้ได้ เพราะ โดยมากเรามักสนใจแต่เรื่องตัวเอง ไม่ได้ผึกฟังเพื่อจับประเด็นหรือหาความรู้จากคนอื่น ฉะนั้นเวลาฟังขอให้มีความตั้งใจ จับให้ได้ว่า เราได้ข้อคิดใหม่อะไรจากเรื่องที่เพื่อนเล่า

ขั้นที่ 3 การโยนความรู้ไปใช้ประโยชน์ ความรู้จะเป็นประโยชน์ต่อเมื่อนำไปใช้ได้ หากได้ข้อคิด วิธีการใหม่ จะมีประโยชน์ต่อเมื่อนำไปทำ เป็นโอกาสในการพัฒนางานให้ดีขึ้นได้

กล่าวโดยสรุปนี้คือ 3 ขั้นตอนในการจัดการความรู้ ขอให้บอกตัวเองให้ชัดว่า อะไรคือความรู้เด่นในการทำงานเรื่องจิตอาสาทั้งในระดับโครงงานและระดับโรงเรียน เช่น อะไรเป็นปัจจัยเอื้อ อะไรเป็นปัญหาอุปสรรค ในการขับเคลื่อนเรื่องจิตอาสา ทั้งหมดคือกระบวนการในภาพรวมทั้ง 3 วันนี้

ช่วงแรกเป็นการถอดบทเรียนจิตอาสาในชีวิตประจำวัน เช่นว่า จิตอาสาคืออะไร คืออย่างไร ทำให้เกิดขึ้นได้อย่างไร ทำให้เป็นนิสัยได้อย่างไร จากนั้นหลังจากทำความเข้าใจจิตอาสาในวิถีชีวิตของเราแล้ว จึงจะเอาความเข้าใจเหล่านี้ไปทาบกับโครงงานที่ทำ ว่าที่ทำการกิจกรรมจิตอาสาต่างๆ กันมานั้น ตอบคำถาม 4 ข้อนี้อย่างไร ซึ่งสามารถนำไปวิเคราะห์โครงงานที่ทำได้ว่า เรามีจุดอ่อน-จุดแข็งในขั้นตอนไหน

โจทย์: คุณค่า ความหมายของจิตอาสาจากประสบการณ์ชีวิต

กระบวนการ :

1. เยวชนที่เข้าค่ายยืนล้อมกันเป็นวงใหญ่ ยืนนิ่งๆ ตัวตรง เมื่อได้ยินเสียงระฆัง ให้เดินอย่างมีสติ ไม่มีทิศทาง เดินไปตรงไหนก็ได้ในห้อง และให้บทวนกลับไปตั้งแต่จำความได้ มาจนถึงวันนี้ เชื่อว่าทุกคนมีสิ่งดีๆ ในตัว มีการให้ การมีน้ำใจกับผู้อื่น เป็นต้น ให้บทวนกลับไปเหตุการณ์ที่ผ่านมา ว่าเราเคยมีความสุขกับการให้อย่างไรบ้าง เลือกรมา 1 เรื่อง ที่คิดว่า ทำให้ตัวเรามีความสุขมากที่สุดกับการให้ครั้งนั้น และให้พิจารณาต่อตามโจทย์ดังนี้

- (1) ให้อะไร
- (2) เพราะอะไร หรือหวังอะไร
- (3) ให้กับใคร
- (4) เกิดผลดีกับตัวเรา และคนที่เราให้อย่างไร

2. ถ้าได้เรื่องแล้วให้หยุดเดิน หากยังไม่ออก ขอให้เดินต่อไปอีกสักพัก

3. แบ่งกลุ่มคละโรงเรียน (แยกเป็นกลุ่มแกนนำนักเรียน กับกลุ่มคุณครู) กลุ่มละประมาณ 5-6 คน แจกกระดาษชาร์ตสีให้สมาชิกกลุ่ม ทดสิ่งที่คิดลงในกระดาษสัก 3-4 นาที เพื่อแปลงความคิดที่ได้ขณะเดินให้ชัดขึ้นตามโจทย์ที่ให้

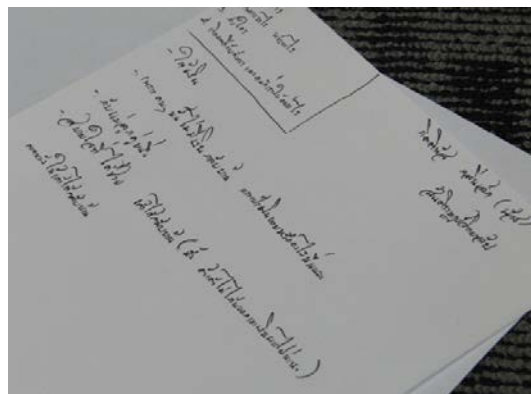
4. แลกเปลี่ยนแบ่งปันในกลุ่มย่อย โดยมีคุณอำนวยคอยช่วยตั้งคำถาม หรือให้อธิบายขยายความเพื่อสร้างการเรียนรู้ในกลุ่มมากขึ้น โดยตอนท้าย ให้แลกเปลี่ยนในกลุ่มว่า แต่ละคนได้เรียนรู้อะไรมากขึ้นในเรื่องจิตอาสาจากการรับฟังเรื่องของเพื่อน

5. คุณอำนวยแต่ละกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม ช่วยสรุปภาพรวมของกลุ่มย่อยตามประเด็น ดังนี้

- (1) จิตอาสาคืออะไร
- (2) คืออย่างไร
- (3) สร้างได้อย่างไร
- (4) ทำให้เป็นนิสัยได้อย่างไร

6. นำเสนอต่อวงใหญ่ โดยใช้กระบวนการเวิร์ดคาเฟ่ ทุกคนนั่งอยู่ในวงใหญ่ แต่นั่งตามกลุ่มย่อย และแต่ละกลุ่มให้ส่งตัวแทนนำเสนอ โดยระหว่างเพื่อนนำเสนอ มีกติกาคือ ใช้การฟังอย่างตั้งใจ นำมาเปรียบเทียบกับตัวเรา กลุ่มของเรา ขณะเพื่อนพูด ขอให้เกียรติเพื่อน ฟังและคิดตาม ไม่พูดคุยกันเอง

ครั้งหนึ่งในชีวิต... ที่เรามีความสุขจากการให้

บรรยากาศการแลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์ในกลุ่มย่อยของนักเรียน
ในโจทย์ “คุณค่า ความหมายของจิตอาสาจากประสบการณ์ที่ผ่านมา”

บรรยากาศการแลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์ในกลุ่มย่อยของคุณครู ผู้บริหารสถานศึกษา
ในโจทย์ “คุณค่า ความหมายของจิตอาสาจากประสบการณ์ที่ผ่านมา”

แกนนำนักเรียนทั้งหมด แบ่งเป็น 13 กลุ่มๆ ละประมาณ 5-6 คน ขณะที่กลุ่มคุณครูและผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น 4 กลุ่ม แยกไปพูดคุยอีกส่วนหนึ่ง

ประสบการณ์ความสุขจากการให้ของนักเรียน

ประสบการณ์ครั้งหนึ่งในชีวิตที่มีความสุขจากการให้ของแกนนำนักเรียน มีหลากหลายกิจกรรม หลากหลายประสบการณ์ ซึ่งอาจแบ่งเป็นกลุ่มๆ ได้แก่ งานรณรงค์ให้ความรู้ สื่อสารทางสังคม เช่น การแสดงละครต่อต้านโรคเอดส์ ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์หรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ผ่านการจัดนิทรรศการและการอบรม เป็นต้น การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส อย่างกรณีอาสาข้างเตียง เช่น อำนวยทานให้เด็กที่ป่วยในโรงพยาบาล การเลี้ยงอาหารและทำกิจกรรมกับเด็กกำพร้า ผู้พิการทางสายตา เป็นต้น กิจกรรมสาธารณะ เช่น การออกค่าย ปลูกต้นไม้ ช่วยงานวันเด็กในชุมชน เป็นต้น การบริจาค เช่น เสื้อผ้า สิ่งของ อาหาร กับผู้ขาดแคลนและผู้ประสบภัย กับอีกส่วนหนึ่งที่เป็นประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน เช่น ให้กำลังใจเพื่อน ลูกเพื่อให้นั่งบนรถโดยสาร ช่วยสอนความรู้บางเรื่อง หรือให้คำแนะนำกับเพื่อน หรือบางคนเจอเหตุการณ์เฉพาะหน้าก็ช่วยเหลือโดยทันที เช่น ให้เงินกับผู้ไม่มีเงินค่ารถกลับบ้าน เก็บกระเป๋าสตางค์ได้และนำไปคืนเจ้าของ เป็นต้น

ส่วนที่มาของประสบการณ์ต่างๆ ดังกล่าว ส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาของชมรม/ชุมนุมในโรงเรียนของตนเอง เป็นการให้ด้วยความสมัครใจ บางคนสะท้อนว่า ทำด้วยเหตุผลง่าย ๆ คือ ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ขณะที่ส่วนหนึ่งมองไปที่เป้าหมายใหญ่ คือ เห็นคุณค่าของงานจิตอาสาว่า เป็นส่วนที่สามารถเปลี่ยนแปลงสังคมได้ เพราะปัจจุบันมีคนที่ไม่สนใจทำประโยชน์เพื่อสังคมไม่มาก หรืออยากให้คนอื่นมีความสุข ขณะที่ได้สัมผัสด้วยตัวเองว่า ตนเองก็ได้รับความสุขกลับมาด้วย และมีบ้างที่เข้ามาสัมผัสกับงานจิตอาสาเพราะถูกเพื่อนโน้มน้าวชักชวนเข้ามา แต่เมื่อได้ทำแล้วก็รู้สึกดี ชอบ เพราะเป็นการทำเรื่องดีๆ มีประโยชน์ ส่งผลให้พยายามชักชวนรุ่นน้องในโรงเรียนให้มาทำต่ออีกด้วย

ประสบการณ์ความสุขจากการให้ของคุณครู

ในกลุ่มของคุณครูหรือผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มักพูดถึงประสบการณ์ความสุขที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนหรือลูกศิษย์ อาทิ การแก้ปัญหาเด็กนักเรียน การสอนนักเรียนแล้วทำให้สามารถไปสอบเรียนต่อได้ การให้รางวัลกับนักเรียน การได้ร่วมทำและร่วมสนับสนุนกิจกรรมจิตอาสาของนักเรียนซึ่งเป็นงานที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยเฉพาะบทบาทในการแนะนำ คอยเป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจนักเรียนในการทำงาน ตลอดจนในแง่ของการทำงานอย่างอุทิศเวลา กำลังกาย-กำลังใจให้กับงานโรงเรียน จนทำให้โรงเรียนได้เป็นกรณีตัวอย่างที่ดีและเกิดเครือข่าย เป็นต้น

อีกส่วนพูดถึงประสบการณ์ส่วนบุคคล เช่น ความสุขจากการบวชให้พ่อแม่ การออกค่ายอาสาในชุมชน ชาวเขาสมัยที่ยังเป็นนักศึกษา หรือทำงานจิตอาสาขณะที่เป็นนิสิต ที่ยังส่งผลในด้านความคิด จิตสำนึกมาจนทุกวันนี้ บางท่านนำความสามารถของตนเอง เช่น การเล่นกีตาร์ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น หรือทำให้อ่านหนังสือพิมพ์ให้เป็นพื้นที่ที่พักผ่อนกับคนในซอย เป็นต้น

ข้อที่น่าสังเกตจากการเล่าของคุณครูหลายๆ ท่านคือ การสะท้อนให้เห็นที่มาของจิตสำนึกบางอย่างที่ได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก จากพ่อแม่ จากสภาพสังคมวัฒนธรรมในอดีตที่ช่วยบ่มเพาะความคิด จิตใจ เช่น การตามแม่ไปวัด การไปช่วยงานเพื่อนบ้าน การช่วยคุณครูถือของสมัยเป็นนักเรียน เป็นต้น ทำให้เห็นเส้นทางเดิน การหล่อหลอมจนมาเป็นครูอย่างทุกวันนี้ และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน รวมถึงการเปิดโอกาส การให้กำลังใจกับเด็ก ซึ่งเป็นบทเรียนจากวัยเด็กที่ได้รับการปลูกฝังมา เป็นต้น

ที่สำคัญ ความสุขของคนในฐานะที่เป็นครูคือ ความสุขที่เกิดจากการเห็นนักเรียนรู้จักคิด ปรับเปลี่ยนตัวเองอย่างกรณีที่มีเสียงสะท้อนจากเด็กในโรงเรียน ที่นักเรียนแกนนำได้ไปออกค่ายให้การช่วยเหลือบอกว่า “หนูจะเป็นคนดีให้เหมือนพี่ๆ” ทำให้นักเรียนที่ทำงานจิตอาสาบอกกับครูว่า จะทำตัวเป็นต้นแบบให้หน่อยๆ จะเป็นคนดีต่อไป

ตัวอย่างบางส่วนจากการบอกเล่าแบ่งปันในกลุ่มย่อย

นักเรียน

“ ในชีวิตที่ผ่านมา ผมเคยมีประสบการณ์ที่เกิดความสุขจากการให้ ผมขอตั้งชื่อเรื่องที่จะเล่าให้ฟังนี้ว่า “การรับและแบ่งปัน” ในเรื่องการแบ่งปันนั้นมาจาก ผมชอบบีบอย (B-Boy) และฝึกเต้นมาตั้งแต่ ม.1 เทอม 2 และฝึกฝนมาเรื่อยๆ จนพอเต้นเป็น แต่ผมก็ยังเต้นไม่ค่อยเก่ง เพราะร่างกายไม่ค่อยพร้อม แต่ก็พยายามจนสามารถเต้นได้ทุกอย่าง เมื่อขึ้นชั้น ม.3 ก็มีน้องๆ ชั้น ม.1 และ ม.2 มาขอให้ผมช่วยสอนให้เขาเต้นเป็นบ้าง ผมก็สอนให้ทั้งหมดเท่าที่ผมรู้ และทำเป็น ซึ่งผมรู้สึกดีใจและเต็มใจเป็นอย่างยิ่งที่มีโอกาสเป็นผู้ให้

ส่วนในเรื่องการรับ ก่อนที่ผมจะเต้น B-Boy เป็นนั้น ในช่วง ม.1 เทอม 2 ผมได้เห็นรุ่นพี่ ม.2 ซ้อมเต้นอยู่ใต้อาคาร 1 เพราะทุกวันบริเวณนั้นในช่วงพักกลางวัน และตอนเย็นๆ จะมีกลุ่ม B-Boy เต้นอยู่ ผมจึงเข้าไปขอให้พี่ๆ เขาช่วยสอนเต้นให้ ซึ่งพี่ๆ เขาก็ช่วยสอนให้ด้วยความเต็มใจ ผมจึงจดจำความรู้สึก(ของผู้รับ)นั้นมาจนถึงวันนี้ และถ้ามีโอกาสผมก็อยากจะเป็นผู้ให้บ้าง การที่ผมได้เป็นคนสอนคนอื่น ผมมองว่าเป็นโอกาสที่ดีมาก เพราะนั่นจะทำให้ผมได้มีโอกาสทบทวนตนเอง เป็นการฝึกซ้อมตนเองไปด้วย นอกจากนี้ ถ้าเป็นสิ่งที่ผมไม่รู้ และถ้ามีคนอยากรู้ มีคนสนใจ ผมก็ต้องไปศึกษาค้นคว้ามาก่อน เพื่อมาสอนเขา ตรงนี้ทำให้ผมได้เพิ่มพูนความรู้ของตัวเองไปด้วย คนที่ผมสอนเต้นส่วนมากจะเป็นรุ่นน้อง แต่บางทีก็จะมีรุ่นพี่มาขอให้ช่วยสอนก็มี ผมก็สอนให้เขาทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ ว่าท่าเต้นต่างๆ นั้นหลักการเต้นอย่างไร มีวิธีการเต้นอย่างไร สำหรับผมแล้ว ผมไม่ได้คาดหวังผลประโยชน์อะไรจากคนที่ผมสอนเต้นเขาเลย ผมหวังให้เขาเต้นเป็น เขาสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริง และผมได้สอนในสิ่งที่เขาชอบ

ความสุขของผมคือ ผมได้สอนในสิ่งที่ผมรักให้คนอื่นที่สนใจในเรื่องเดียวกับเรา และที่สำคัญคือ มีคนทำสิ่งดีๆ เพิ่มขึ้นในประเทศไทย”

“ในชีวิตประจำวัน ในการไปไหนมาไหนเราจะต้องมีการเดินทาง ซึ่งการเดินทางของฉันทส่วนใหญ่ว่าจะเปแผนการเดินทางโดยรถโดยสารประจำทางบ้าง รถไฟฟ้าบ้าง รถโดยสารส่วนใหญ่ที่ฉันทขึ้นส่วนใหญ่จะมีที่นั่งเหลือน้อย หรือบางครั้งก็ไม่มีที่นั่งเหลือเลย เพราะมีผู้โดยสารขึ้นรถเยอะมาก บางครั้งฉันทจึงได้นั่ง บางครั้งจึงไม่ได้นั่ง แต่ถ้าฉันทได้นั่งแล้วมีคนขึ้นมาที่หลัง

แล้วไม่ได้มัน ฉันก็จะรักให้เขานั่น ฉันรู้สึกภูมิใจที่มีคนรู้สึกขอบคุณในการลูบของฉัน หรือบางคนไม่ได้พูดคำว่าขอบคุณ ฉันก็ยังดีใจที่ได้ทำดี ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เมื่อฉันลองเอาใจเขามาใส่ใจเราแล้ว ถ้าคนที่เป็นคนแก่ต้องยืนนานๆ แล้วเขาอาจจะเมื่อยน่าดู ซึ่งฉันเองยังแข็งแรงยังสามารถช่วยคนอื่นที่อ่อนแอกว่าได้ และก็ไม่ใช่เรื่องยากลำบากอะไรเลย “แค่ลูบก็สุขแล้ว”

“ฉันและเพื่อนๆ ซึ่งอยู่ในสถานี่จิตอาสา เคยมีประสบการณ์ไปทำกิจกรรมช่วยเหลือน้องๆ มูลนิธิบ้านเด็กอ่อนคลองเตย เช่น เล่นิทาน ร้องเพลง ซ้อมนมให้น้องๆ และรวบรวมเงินบริจาคเข้ามูลนิธิฯ ซึ่งเรื่องที่ทำ นอกจากจะทำให้ฉันมีความสุข จิตใจสดใสเบิกบานแล้ว ยังทำให้เกิดผลดีกับผู้รับ ทำให้เขามีความสุขไปด้วย ซึ่งฉันคิดว่าถ้าคนอื่นได้ทำกิจกรรมแบบนี้จะเป็นการปลูกจิตสำนึกที่ดีให้แก่เขาด้วย และทำให้สังคมตระหนักเรื่องการแบ่งปันช่วยเหลือกันในสังคม ซึ่งการมีจิตอาสาช่วยเหลือกันในสังคมนี้ ฉันคิดว่า เราสามารถทำได้ตลอดเวลา ซึ่งขึ้นอยู่กับตัวเราเอง ถ้าเราทำเรื่องอะไรก็ตามแล้วมีความสุข คนอื่นมีความสุข ทำแล้วคนอื่นมีรอยยิ้ม เราก็ทำได้ตลอดเวลา ฉันได้ข้อคิดว่าการเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ “สร้างสุขและรอยยิ้ม” ได้จริงๆ”

“ฉันได้ไปบริจาคเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และอาหาร ให้แก่ผู้ประสบภัยน้ำท่วม เพราะทราบว่า ผู้ที่ต้องประสบภัยน้ำท่วมต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ เช่น ขาดแคลนอาหาร เสื้อผ้า และของใช้จำเป็นต่างๆ ฉันจึงหวังว่าสิ่งของที่เรำไปบริจาคให้ นั้นจะเป็นประโยชน์แก่เขาบ้างไม่มากก็น้อย และหวังว่าเขาจะมีสภาพจิตใจความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การที่เราได้ทำความดี แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่เราก็เป็นสุขใจ ส่วนผู้รับ หรือผู้ที่เรำให้การช่วยเหลือก็จะได้มีกำลังใจ ว่าคนในสังคมไทยเราก็ยังไม่ทอดทิ้งกัน ข้อคิดของฉัน คือ การจะให้อะไร ไม่ว่าให้อะไรอะไร ก็ทำให้ผู้รับมีความสุข”

“ฉันได้มีโอกาสไปช่วยผู้ประสบภัยสึนามิ แม้ฉันจะไม่ได้ไปช่วยอะไรมากกว่าการช่วยให้สิ่งของ การพูดคุยให้กำลังใจ ให้ความรักความเข้าใจ เพื่อช่วยเติมเต็มในสิ่งที่พวกเขาขาดหาย ฉันคิดเคยคิดว่า ถ้าสักวันหนึ่งเราต้องประสบเคราะห์ภัยแบบเขาบ้าง ฉันคงจะรู้สึกแย่มากๆ ฉันจึงอยากจะมีส่วนช่วยพวกเขาเท่าที่ฉันจะทำได้ ฉันรู้สึกมีความสุขมาก เมื่อได้เห็นรอยยิ้มของพวกเขา ฉันอยากเห็นพวกเขามีความสุข มีกำลังใจในการใช้ชีวิตต่อไป ฉันได้ข้อคิดว่าการที่เราเห็นคนที่เรำให้มีความสุข ผู้ให้ย่อมมีความสุขมากกว่า”

“...ให้ความสุขกับเพื่อนๆ ญาติพี่น้อง การให้ความสุข ผมให้ในหลายรูปแบบ เช่น ให้สิ่งของ ให้คำพูดจา อย่างเพื่อนซี้อยู่เสมอ แฟนทั้ง ออกหัก ผมก็บอกว่า ความรักเนี่ยมันเหมือนลมพัด เป็บเดียวเดี๋ยวก็พัดลนก็หายไปแล้ว เทศน์เขาไปเราก็อธิบายไปอย่างนั้นอย่างนี้ หรืออย่างพ่อแม่ เขาหาเงิน ก็ยากลำบาก ก็ช่วยเขาบ้าง ก็ช่วยปลอมโยนเขา หรือน้องเป็นคนที่เข้าสังคมยาก เขาเป็นคนเฉยๆ นิ่งๆ เราก็คอยปลักดันเขา เพราะเขาชอบแยกกลุ่ม ผมมีน้องฝาแฝด คนหนึ่งจะเฮฮา อีกคนก้าวร้าว กระแทกแตกดัน สาเหตุเพราะผมอยากให้คนอื่นมีความสุข อย่างถ้าเพื่อนไม่มีความสุข เครียดเราก็ไม่มีความสุข เราอยากให้เพื่อนมีความสุขกับเราด้วย... ผมไปค่ายเยอะมาก พอจบค่ายนี้เสร็จ ก็ไปต่ออีก งานค่อนข้างเยอะ ผมเข้าชมรม ก็ต้องเอาความรู้จากค่ายไปเผยแพร่กับน้อง กับรุ่นหลังไปเรื่อยๆ”

ครู

“เคยทำงานกับกระจกเงามาก่อน เป็นนักศึกษาฝึกงาน ไปอยู่กับเอ็นจีโอ อยู่โครงการการผลิตสื่อเพราะจบนิเทศศาสตร์ มา กระจกเงาจะมีโครงการต่างๆ หนูจะเข้าไปถ่ายวิดีโอ ถ่ายภาพโครงการต่างๆ แล้วนำมาตัดต่อ ถ้าคิดแบบเด็ก กรุงเทพฯ คือก็ทำผลงานออกมาให้ดู เราจะมีรู้สึกว่าเราเก่งแล้ว เราได้ทำผลงานออกมาได้ดี แต่พอได้เข้าไปอยู่กระจกเงา ได้รู้ว่าเขาไม่ได้ทำเพื่อหวังผลสำเร็จแบบนั้น แค่นี้ก็จบ แต่สิ่งที่หนูได้จากการทำสื่อ เช่น ไปทำโครงการโรงพยาบาลมีสุข ที่เล็กๆ เขาคอยดูแลคนป่วย หนูจะถ่ายว่าเขาทำอะไรบ้าง เพื่อนำไปเสนอขอทุน เพื่อให้มีการดำเนินโครงการนี้ต่อไป สื่อของหนูก็คือ ไม่ใช่แค่ตัวอย่างเดียว แต่ต้องทำแล้วต้องสื่อให้เห็นว่า โครงการของเราทำอะไรบ้าง แล้วให้เขาเห็นใจ และให้เงินช่วยเหลือ คิดว่าทำแล้วไม่ใช่หวังผลแค่ให้มันดี แต่หวังว่าสื่อของเราจะมีอะไรได้มากกว่านั้น ก็รู้สึกดีที่ได้ทำ และปลายทางโครงการทุกๆ อย่าง ได้เงินสนับสนุน และคนที่ได้รับก็คือ คนที่โครงการไปทำ เช่น เด็กที่ป่วยอยู่ เป็นคนที่ได้รับจริงๆ... หรือโครงการคอมพิวเตอร์เพื่อน้อง คือเอาคอมพิวเตอร์ที่เสียๆ มาประกอบใหม่ แล้วส่งไปให้เด็ก พอทำสื่อ คนที่ได้จริงๆ คือเด็กต่างจังหวัดที่ได้คอมพิวเตอร์ไปใช้ ไม่ใช่เราที่ทำได้สื่อที่ดี เลยรู้สึกดีว่า จริงๆ ไม่ใช่ได้ที่ตัวเราอย่างเดียว ปลายทางมันมีคนรับอีกมากมาย”

“...ได้รับการปลูกฝังมาตลอด พ่อแม่เรา เวลาข้างบ้านมีอะไรก็จะไปช่วย เอาลูกไปช่วย ก็อยู่ในวัฒนธรรมของการให้มาตลอด พอมาอยู่โรงเรียน เรามีความรู้สึกว่า ถ้าได้ช่วยคุณครูจะมีความสุขมาก แม้แต่การช่วยถือของ ซึ่งสมัยนี้เราไม่ค่อยเห็น เราจะถูกฝึกมาแต่เด็ก พอมีโอกาสมาเรียนพยาบาล เราก็ถูกฝึกให้เรื่องให้ ไม่ใช่แค่ให้การรักษาพยาบาล ให้กำลังใจเป็นเรื่องที่เราถูกเน้นมาก และเรารู้สึกเลยกำลังใจมีค่าเหนือทุกอย่าง พอได้มาเป็นครู ก็รู้สึกว่า สิ่งที่เด็กอยากได้มากที่สุดคือ การให้กำลังใจเขา ทำให้เขาเห็นคุณค่าในตัวเองจริงๆ เพราะบางคนไม่เคยรู้ว่าเขามีคุณค่าแค่ไหน เลยค้นพบว่า จากการที่มาเป็นครู ถ้าเรามีเวลาให้กำลังใจเด็กมากๆ เด็กเขาจะเปลี่ยนแปลงตัวเองได้ ยิ่งมาทำงานจิตอาสาอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ก็ค้นพบว่า งานจิตอาสาเป็นงานสร้างเด็ก ทำให้เขาเกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวเองได้มาก เวลาที่คิดว่าจิตอาสามันสะท้อนผลออกมา ไม่ใช่หมายถึงเงิน หรือกำลังแรงงานอะไร ที่เราต้องไปให้ แต่คือใจ ใจที่เราให้ มองด้วยใจ ให้ด้วยใจ สำคัญที่สุด เลยรู้สึกว่า **ความสุขที่ตัวเองได้ให้ ทำให้ตัวเรามีความสุขด้วย เป็นการลดตัวตนของตัวเอง** และทำให้คนอื่นคิดดีได้ คิดบวกได้ แค่นี้ก็มีความสุข”

“วัฒนธรรมการให้มันอยู่ในวิถีชีวิตจริงๆ เป็นวัฒนธรรมชาวสวน พ่อแม่พาไปโน่นนี่ พาไปวัด ไปช่วยงานเพื่อนบ้าน เราเห็นวิถีชีวิตแบบนี้ พอไปโรงเรียน ถ้าอาจารย์เรียกใช้ เราจะมีความสุข ว่าอาจารย์เห็นเรานะ พอได้มาทำงาน ช่วงแรกก็ออกไปช่วยงานเพื่อนก่อน ตั้งแต่เริ่มบรรจุมาแล้ว เวลาโรงเรียนมีงาน ไม่เคยปฏิเสธเลย ให้ไปตรงไหนก็ไปทุกงาน ไม่เคยขาด ตอนบรรจุอยู่ในสังคมที่ต่างจังหวัดก็เป็นวัฒนธรรมแบบหนึ่ง พอย้ายเข้ามาอยู่โรงเรียนนี้ตั้งแต่ปี 2532 ไม่นานก็เป็นที่รู้จักในโรงเรียนเพราะว่า ให้ช่วยตรงไหนก็ช่วย จะไปตลอด จนได้รับเลือกเป็นหัวหน้ากิจกรรมตั้งแต่ปี 2538 ก็เป็นข้อแม้ว่า 2 ปีเปลี่ยน แต่ยืนยาวมาจนกระทั่งทุกวันนี้ จนบอกว่าไม่ต้องเลือกแล้ว จะขออยู่จนเกษียณเลย เผอิญเป็นคนที่มีเมื่อได้รับมอบหมายงานมา เราลงเองด้วย พอเราลงเอง เราจะดึงพลังจากเพื่อนได้มาเยอะ พอเรามีพลังเสริม

มากเข้า มันเหมือนเราทำงานไม่เหนื่อย เพราะเรามีเพื่อนอีกเยอะ ประกอบกับที่โรงเรียน ฝ่ายบริหารสนับสนุน เสนออะไรไป ไม่ค่อยขัดแย้ง กลายเป็นพลัง ยิ่งพอมาทำงานกับเด็กในโรงเรียนสตรีวัดอัมรินทร์ ล่องเปิดให้เด็กเขาจัดตั้งชุมนุมเอง ใครมีพลังอะไรก็ดึงศักยภาพตัวเองออกมา เด็กจะมีความรู้สึกว่า ครูให้ความสำคัญ เพราะฉะนั้นอะไรที่เขาคิดเองตั้งแต่ต้น แล้วเริ่มตั้งแต่คิด วางแผน ทำ ประเมินผล เมื่อสรุปงานเขาจะมีความสุขกับการทำงาน เมื่อมาจัดตั้งชุมนุมมากเข้า เราก็มาดูวัตถุประสงค์ของแต่ละชุมนุม พบว่ามีลักษณะวัตถุประสงค์เป็นจิตอาสาเยอะมาก แม้ว่าชื่อจะไม่บอกตรงๆ แต่วัตถุประสงค์บอกว่าเป็นจิตอาสาแฝงอยู่ในนั้น เมื่อถึงปี ต้องแสดงผลงาน เด็กเขาทำได้ดีในทุกชุมนุม เรามีการประเมิน เติบโต เด็กจะมาบอกตอนท้ายว่า อาจารย์ หนูมีความสุขมากเลยกับการที่เราได้ทำงานตรงนี้ ปีต่อไปเขาก็จะบอกว่า หนูอยากทำโน่นทำนี่ ฉะนั้นรุ่นพี่จะวางแผนไว้ รุ่นน้องก็มาสานงานต่อ สิ่งที่โรงเรียนภูมิใจคือ เราเป็น best practice ของระบบกิจกรรมนักเรียน มันเหมือนเป็นแรงเสริมให้เรามีพลังในการทำงาน ประกอบกับอาจเพราะเราอู๋ไต่ด้วย เหลืออีก 5 เทอม เวลาที่ขอความร่วมมือจากใคร มักไม่ค่อยได้รับการปฏิเสธ อาจเพราะตัวเราทำให้เห็นว่า เราไม่เคยปฏิเสธงาน ตอนนี้อย่างน้อยก็เห็นหัวนักเรียน หัวหน้ากิจกรรม หัวหน้ากลุ่มสาระสังคม อีกหลายอัน เขาจะเห็นว่าเราทำงานอยู่ตลอด เด็กก็เห็นด้วย เขาก็ยังถามว่า อาจารย์ไม่เหนื่อยเหรอ เด็กก็จะได้แบบอย่าง รวมทั้งแบบอย่างจากรุ่นพี่ที่วางไว้ให้เขาด้วย ฉะนั้นเราจะไม่เหนื่อยกับการทำงาน ความสุขอย่างหนึ่งของเราก็คือ การทำงาน และเรามีความสุขกับเด็ก เมื่อเด็กได้ตรงนี้ไป พอเขาไปถึงระดับมหาวิทยาลัย เขานำงานตรงนี้ จิตอาสาที่มีในตัว สานต่อไปถึงระดับมหาวิทยาลัย เด็กเราหลายคนไปเป็นหัวหน้าอยู่ในโครงการต่างๆ ซึ่งมีถึงระดับชาติ ที่เราภูมิใจคือ เป็นประธานค่ายของมูลนิธิรัฐบุรุษ เป็นศิษย์เก่าของเรา และขณะนี้เขามาชวนรุ่นน้อง ไปทำงานกับเขา อย่างเด็กรุ่นนี้ 2-3 คน กลับไปต้องไปค่ายของมูลนิธิรัฐบุรุษ เขาไปสร้างฝาย ทำโป่งเทียม ที่ปากยูบรี ความสุขในการทำงานเป็นความสุขที่สุด คิดอยู่ตลอด และเรามีงานทำตลอด”

ความรู้สำคัญเรื่องจิตอาสา

นอกจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความสุขจากการให้ แล้ว แต่ละกลุ่มได้ร่วมกันถอดความรู้สำคัญในเรื่องจิตอาสา จากคำถาม 4 ข้อหลัก ได้แก่ 1) จิตอาสาคืออะไร 2) จิตอาสาได้อย่างไร ทำแล้วได้อะไร (คุณค่าประโยชน์) 3) จิตอาสาสร้างหรือทำให้เกิดขึ้นได้อย่างไร และ 4) จะปลูกฝังจิตอาสาจนกลายเป็นนิสัยได้อย่างไร จากนั้นได้นำมาแลกเปลี่ยนในกลุ่มใหญ่ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1

จิตอาสา คือ.... - การให้ด้วยความจริงใจ ไม่หวังสิ่งตอบแทน - ทำโดยไม่ฝืนใจ มีความสุขทั้งสองฝ่าย - ไม่มีใครเดือดร้อน	ได้อย่างไร - ตัวเรามีความสุข จากการให้ สบายใจ - ตัวเราได้พัฒนาตนเองด้านจิตสำนึก จิตอาสา - คนนั้นได้รับสิ่งขาด
สร้างได้อย่างไร - เริ่มจากครอบครัว - โอกาสที่ทำ เช่น ทำในเมืองใหญ่ กับทำที่อื่นเดีย (คนขาด) โอกาสเอื้อมากกว่า - มีวิธีคิด ความเชื่อ เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว - สื่อต่างๆ วิทยุ โทรทัศน์ นักร้อง มาทำจิตอาสา ทำให้แฟนคลับทำตาม	ทำให้เป็นนิสัยได้อย่างไร - ทำบ่อยๆ - หาโอกาสทำ ว่างก็ไปทำ จะไปช่วยที่ไหนยังงี้ - หาหลากหลายรูปแบบในการทำ เช่น ซอवादรูป ก็ไปช่วยคนทุพพิกาล ไปร้องเพลงให้คนตาบอด (ทำตามความชำนาญ และทำในสิ่งที่เขาขาด)

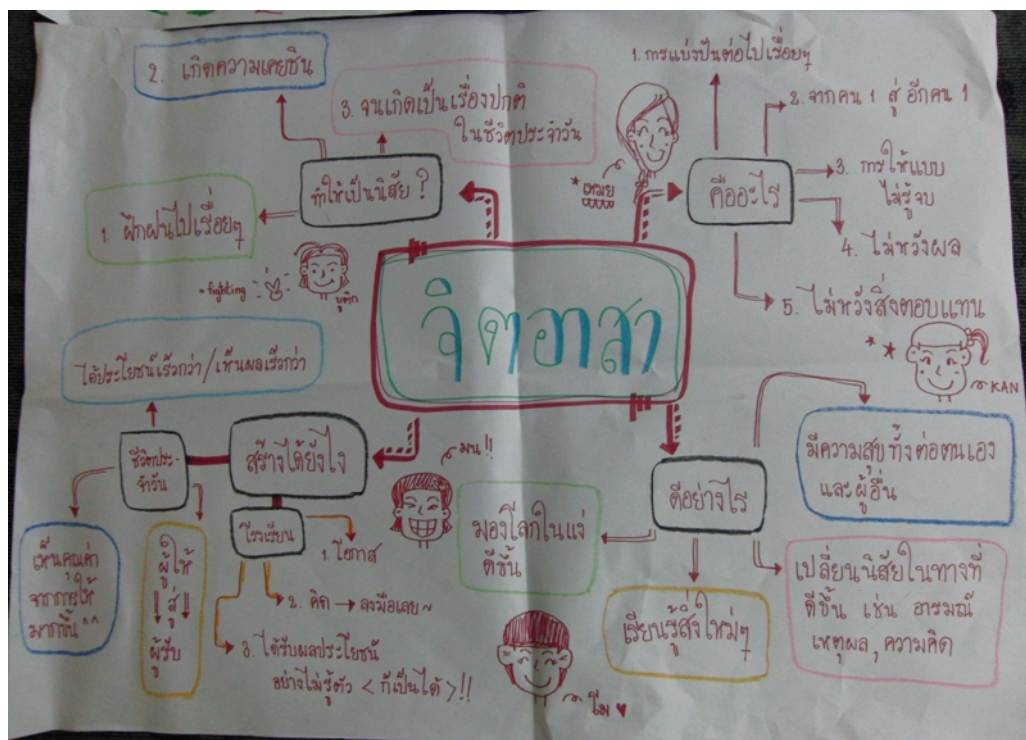
กลุ่มที่ 2

จิตอาสา คือ.... - การช่วยเหลือ	ได้อย่างไร - ผู้ได้รับ-ผู้ให้มีความสุข สุขจากที่เห็นรอยยิ้มของคนรับ - ทำให้สังคมน่าอยู่ - ได้แบ่งปันความรู้ - ได้ประสบการณ์
สร้างได้อย่างไร - ลงมือปฏิบัติจริง	ทำให้เป็นนิสัยสร้างได้อย่างไร - ทำอย่างสม่ำเสมอ และสรุปแนวคิด

กลุ่มที่ 3

จิตอาสา คือ.... - การเสียสละ ทำดีไม่หวังสิ่งตอบแทน - แบ่งปันความสุข - การให้ความช่วยเหลือ	คืออะไร - คนรับมีความสุข คนให้มีความสุข - คนอื่นรู้ว่า - พัฒนาศักยภาพตนเอง
สร้างได้อย่างไร - เริ่มที่ตัวเรา กล้าทำ โดยไม่อาย - มีความสุขในการทำสิ่งนั้น - เราอยากทำสิ่งดี คนอื่นก็อยากทำต่อไป	ทำให้นิสัยสร้างได้อย่างไร - ทำด้วยความเต็มใจ ทำได้เรื่อยๆ โดยไม่มีใครบังคับ - ทำบ่อย จนเป็นนิสัย - ทำให้เป็นสิ่งที่เราชอบ เราจะทำได้ - เมื่อคิดว่ามันดี ก็ทำต่อเรื่อยๆ

ตัวอย่าง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เขียนลงในกระดาษฟลิปชาร์ตของกลุ่มย่อยบางกลุ่ม เพื่อนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

จิตอาสา คือ?

1. การช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผล
2. การให้ อย่างไม่มี สิ้นสุด!
3. การช่วยเหลืออย่างจริงจัง
4. การเสียสละเพื่อแม่

จิตอาสา ใจ?

1. มีความสุขต่อตนเอง และผู้อื่น
2. เปลี่ยนทัศนคติ ของตนเอง
3. ได้ทำสิ่งที่ตนประทับใจ
4. ได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ

จิตอาสา ใจ?

1. ปุณจิตสำนึก
2. ปลื้มปิติ
3. เปิดใจให้กว้าง
4. สมมือทำ!

ทำให้เป็นนิสัยได้อย่างไร?

1. เปลี่ยนวิถีชีวิต / สมมือทำ!
2. ทำประจำทุกวัน
3. มีความสุขกับสิ่งที่ทำ
4. ทำให้เป็นเหมือน ที่ "ปกติ"

MON MAUY
POR P'TUK
PONG RUS
NOON

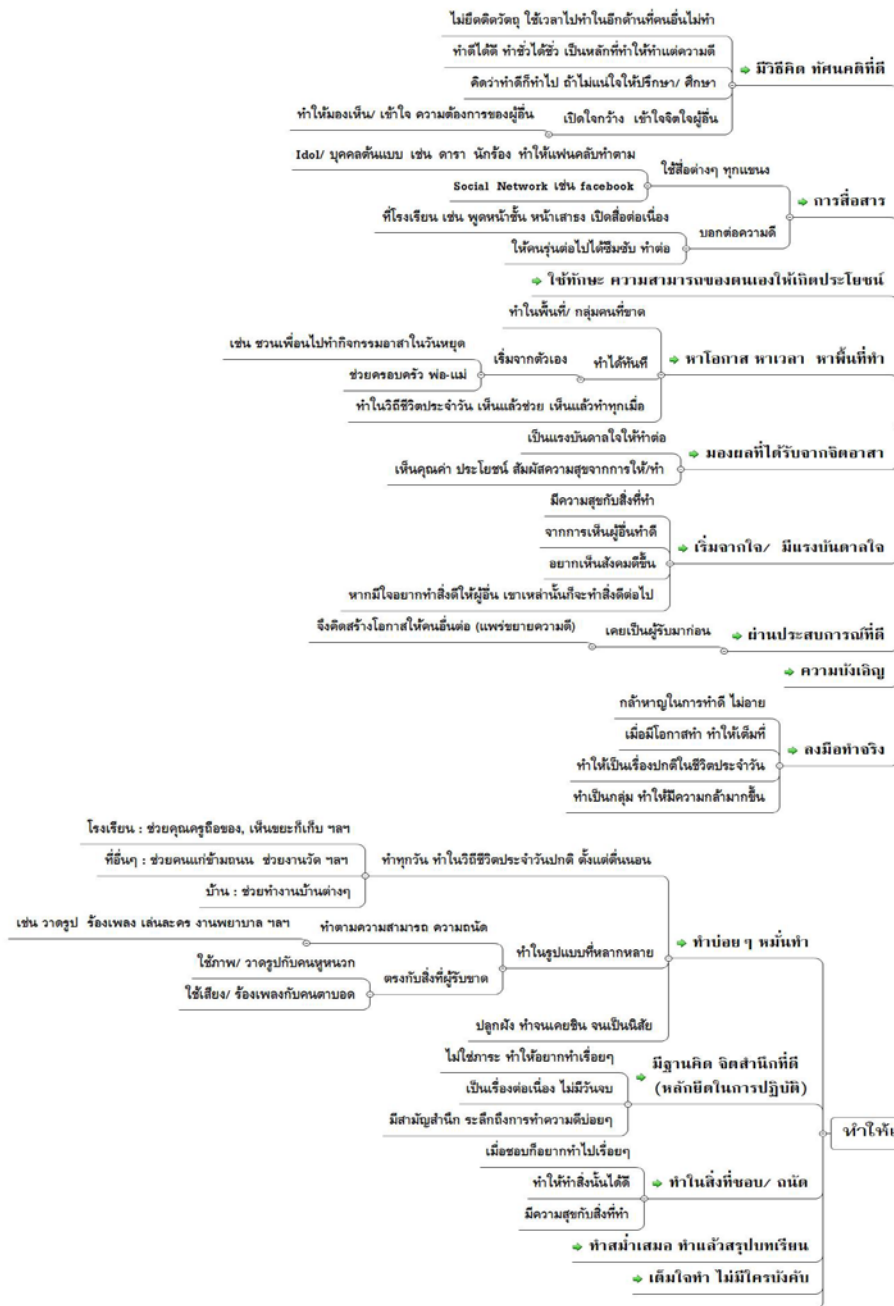

จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กล่าวโดยสรุป (โปรดดูแผนภาพหน้า 20-21 ประกอบ)

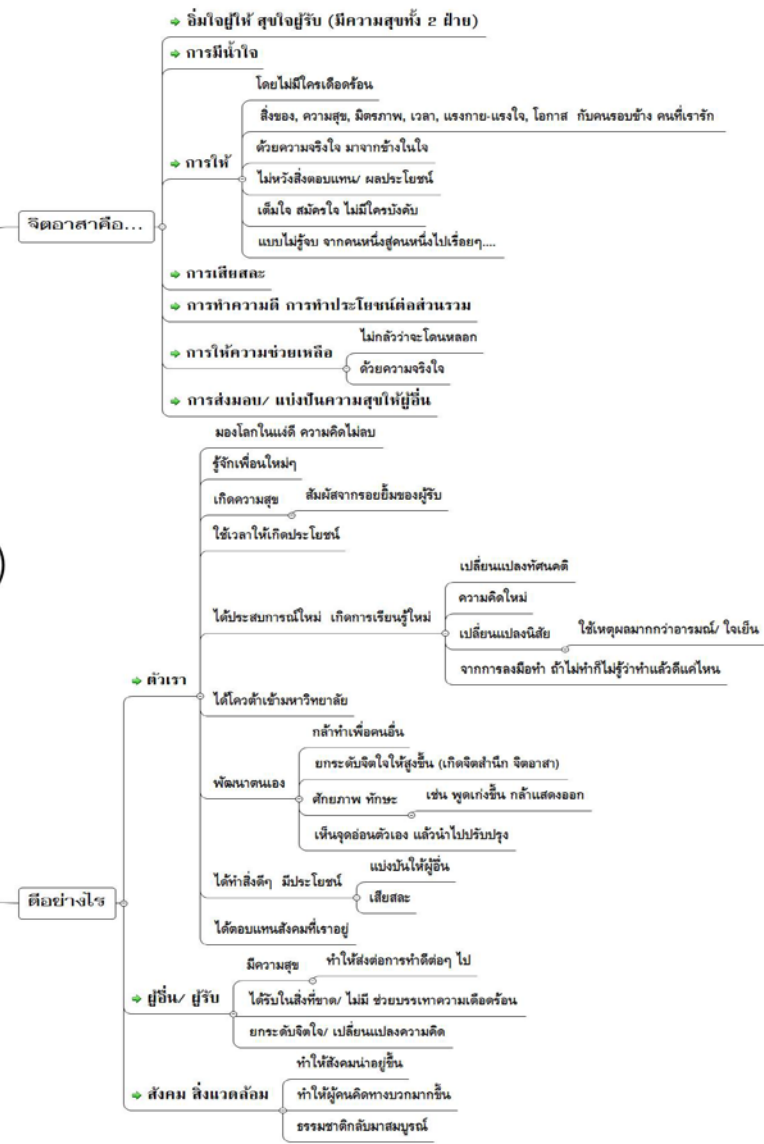
1. **จิตอาสาคือ...** --การมีน้ำใจ --ความอึดใจผู้ให้และสุขใจผู้รับหรือมีความสุขทั้งสองฝ่าย --การให้ซึ่งมีด้วยกันหลายรูปแบบ เช่น ให้สิ่งของ เวลา ความสุข มิตรภาพ แรงกาย-แรงใจ โอกาส ทั้งนี้ต้องเป็นการให้โดยไม่มีใครเดือดร้อน ให้ด้วยความจริงใจ ไม่หวังสิ่งตอบแทนหรือผลประโยชน์ ให้ด้วยความเต็มใจ ไม่มีใครบังคับ เป็นการให้แบบไม่รู้จัก จากคนหนึ่งสู่คนหนึ่งไปเรื่อยๆ --การเสียสละ --การทำความดีหรือการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม --การให้ความช่วยเหลือด้วยความจริงใจและไม่กลัวว่าจะถูกหลอก --การส่งมอบหรือแบ่งปันความสุขให้ผู้อื่น
2. **คุณค่า-ประโยชน์ (ทำแล้วได้อะไร)** แบ่งเป็น (1) ต่อตัวเรา เช่น ได้ประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้ใหม่จากการทำ อาทิ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ เปลี่ยนแปลงนิสัย เช่น บางคนสะท้อนว่าเคยเกรงใจร้อนมาก่อน กลายเป็นคนใจเย็น กล้าแสดงออก และกลายมาเป็นประธานนักเรียน เป็นต้น ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เกิดความสุข ทำให้มองโลกในแง่ดี ช่วยพัฒนาตนเอง เป็นโอกาสได้ทำสิ่งดีๆ มีประโยชน์หรือรู้จักเสียสละแบ่งปันให้ผู้อื่น ได้ตอบแทนสังคมที่เราอยู่ ได้พัฒนาตนเองในหลายด้าน อาทิ ความกล้าหาญ เกิดจิตสำนึก พัฒนาคักยภาพ ทำให้เห็นจุดอ่อนของตนเอง เป็นต้น ขณะที่บางคนการทำงานจิตอาสาทำให้ได้โควตาเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย (2) ต่อผู้อื่น/ผู้รับ กล่าวคือ ทำให้ผู้อื่นมีความสุข ทำให้เขาส่งต่อการทำความดีต่อไป ช่วยให้ผู้อื่นได้รับในสิ่งที่เขาขาด และที่สำคัญช่วยยกระดับจิตใจหรือเปลี่ยนแปลงความคิดของผู้รับ และ (3) ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม การทำงานจิตอาสาส่งผลให้สังคมน่าอยู่ขึ้น ทำให้ผู้คนคิดทางบวกมากขึ้น และบางกิจกรรมช่วยให้ธรรมชาติกลับมาสมบูรณ์ขึ้น
3. **สร้างได้อย่างไร** --เริ่มจากการมีวิธีคิดหรือทัศนคติที่ถูกต้อง เช่น เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นหลักคิดที่ทำให้ทำแต่ความดี หรือเป็นคนที่ไม่ยึดติดวัตถุมาก ทำให้ใช้เวลาไปทำประโยชน์ในด้านที่คนอื่นส่วนไม่ทำแต่มีคุณค่า รู้จักเปิดใจกว้าง เข้าใจจิตใจของผู้อื่น เป็นต้น --ใช้การสื่อสาร เพื่อบอกต่อความดี เช่น พูดหน้าชั้นเรียนหรือหน้าเสาธง เปิดสื่อที่มีอย่างต่อเนื่อง หรือใช้สื่อที่เป็นบุคคลต้นแบบ เพื่อให้คนอื่น ๆ ได้ซึมซับ ทำต่อ --ใช้ทักษะความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์ --หาเวลา หาโอกาส หาพื้นที่ในการทำ โดยเริ่มจากตัวเอง ซึ่งเริ่มทำได้ทันที ที่บ้าน ทำในชีวิตประจำวัน หรือชวนเพื่อนไปทำกิจกรรมอาสาในวันหยุด --มองผลที่ได้รับจากจิตอาสา เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้ทำต่อ เห็นคุณค่า ประโยชน์ สัมผัสความสุขจากการให้/ทำ --ใช้ใจหรือมีแรงบันดาลใจ คือมีความสุขกับสิ่งที่ทำ ได้แรงบันดาลใจจากการเห็นผู้อื่นทำดี และอยากเห็นสังคมดีขึ้น --เคยผ่านประสบการณ์ที่ดีมาก่อน เช่น เคยอยู่ในฐานะผู้รับมาก่อน จึงคิดสร้างโอกาสให้คนอื่นต่อไป --ลงมือทำจริง กล้าหาญในการทำความดีโดยไม่อาย โดยอาจเริ่มจากการทำเป็นกลุ่มก็ได้ เมื่อมีโอกาสทำ ก็ทำอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน และแม้กระทั่งบางครั้งก็เกิดจากความบังเอิญก็มี ทำให้สนใจทำต่อ
4. **ทำให้เป็นนิสัยได้อย่างไร** --ด้วยการทำบ่อยๆ หมั่นทำ โดยคิดถึงการทำในวิถีชีวิตประจำวันตั้งแต่นั้น นอนขึ้นมา เช่น อยู่ที่บ้าน ก็ช่วยงานบ้าน อยู่โรงเรียนก็ช่วยเหลือคุณครู ช่วยรักษาความสะอาดของโรงเรียน เป็นต้น โดยมองถึงจิตอาสาในรูปแบบที่หลากหลาย ไม่ติดยึดรูปแบบเดียว ทำให้ตรงกับ ความชอบ/ความถนัดของตนเอง เช่น วาดรูป ร้องเพลง เล่นละคร งานพยาบาล ฯลฯ โดยทำให้สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้รับขาด หรือในสถานที่อื่นๆ เช่น ช่วยคนแก่ข้ามถนน ช่วยงานวัด เป็นต้น --มี

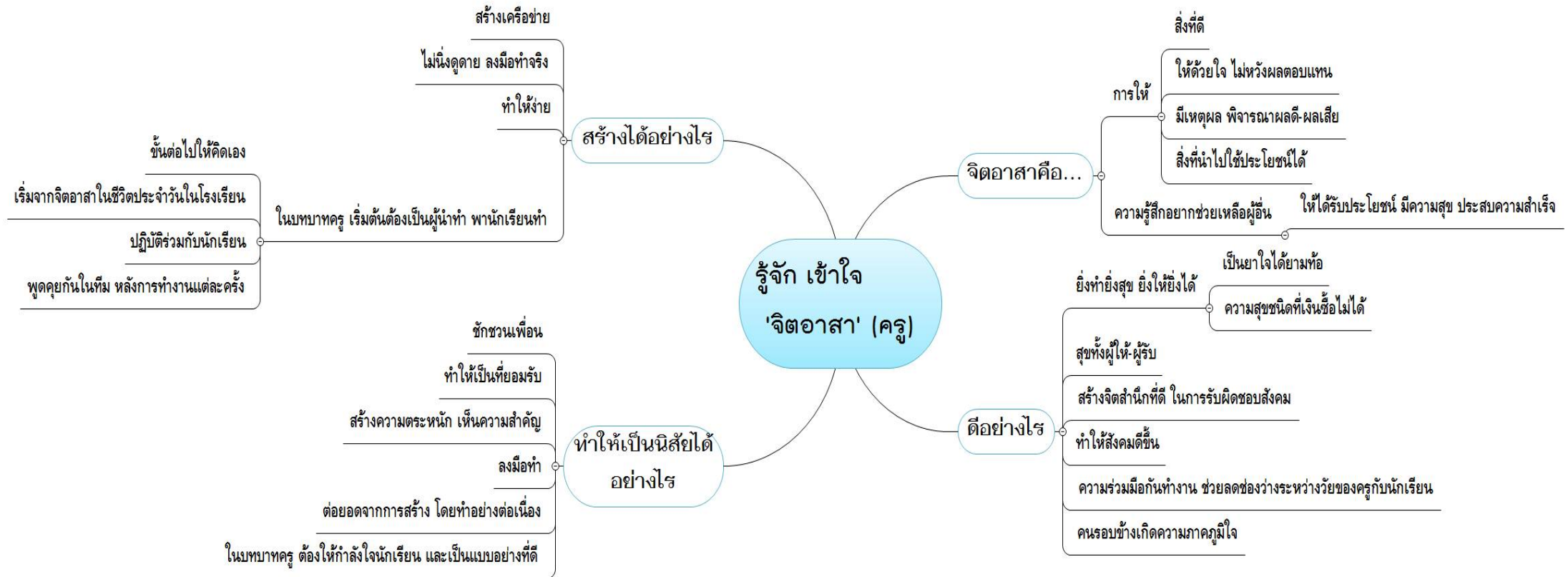
ฐานคิด/ จิตสำนึกที่ดี โดยมองว่าจิตอาสาไม่ใช่ภาระ ทำให้รู้สึกอยากทำ ทำจนเคยชิน รู้ว่าเป็นเรื่อง
ต่อเนื่อง ทำได้ไม่มีวันจบ ที่สำคัญมีสามัญสำนึก ระลึกถึงการทำความดีบ่อยๆ --ทำในสิ่งที่ชอบหรือ
ถนัด ทำให้มีความสุขกับสิ่งที่ทำ ทำให้ทำสิ่งนั้นได้ดี และเมื่อชอบก็อยากทำต่อไปเรื่อยๆ --ทำสม่ำเสมอ
ทำแล้วรู้จักสรุปทบทวน --ทำด้วยความเต็มใจ มาจากใจ ไม่มีใครบังคับ

ความรู้ทั้ง 4 ข้อดังกล่าว ถือเป็นความรู้สำคัญ ที่ทำให้เข้าใจเรื่องจิตอาสาจากตัวเอง ซึ่งจะส่งผลไปสู่การทำ
ความเข้าใจจิตอาสาในโครงการ ในโรงเรียนต่อไป

รู้จัก เข้าใจ "จิตอาสา"

ถอดบทเรียนการพัฒนา

‘จิตอาสา’

จากโครงการ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องจิตอาสาจากประสบการณ์ในชีวิต ในช่วงแรกถือเป็นการทำความเข้าใจเรื่องจิตอาสาเป็นการปูพื้น จากนั้นได้ขยายมาสู่การถอดบทเรียนในโจทย์โครงการที่แต่ละทีมทำ ตามด้วยการแลกเปลี่ยนในตลาดนัดความรู้ ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้กระบวนการจัดการความรู้ไปในตัวอีกด้วย

ค่ายครั้งนี้มีโรงเรียนเข้าร่วมจำนวน 10 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนมีการจัดทำโครงการจิตอาสา โรงเรียนละ 1 โครงการ ยกเว้น โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ ที่ทำ 3 โครงการ รวมทั้งหมดเป็น 12 โครงการ ดังนี้

รายชื่อโครงการโดยโรงเรียนแกนนำ 10 โรงเรียนเครือข่าย โครงการพัฒนาเครือข่ายจิตอาสาในสถานศึกษา

1	โครงการสร้างจิตสำนึก ร่วมกันอนุรักษ์น้ำ ครั้งที่ 1	โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย
2	โครงการท่อน้ำสะอาด สร้างสุขนิยที่ดี	โรงเรียนสายน้ำผึ้งในพระอุปถัมภ์ฯ
3	โครงการ Do Dee Recycle	โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร
4	โครงการจุดเปลี่ยน (จิตอาสาต้านภัยยาเสพติด)	โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย
5	โครงการกระดานหย่อยด้วยราคา สร้างคุณค่าให้สังคม	โรงเรียนกุนนทีรุทธาราณวิทยาลัย
6	โครงการสถานีจิตอาสาออนไลน์	โรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์ฯ
7	โครงการ Samsen Save The World	โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
8	โครงการคลองสวยน้ำใส ด้วยน้ำใจชาว อ.ส.	โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์
9	โครงการ สิ่งแวดล้อมสดใสด้วย EM	
10	โครงการ Save Energy (ประหยัดพลังงาน)	

11	โครงการเครือข่ายคนทำดี ปี 2	โรงเรียนฤทธิณรงค์รอน
12	โครงการ "ระเบียงสีเขียว ปอดสีขาว"	โรงเรียนพินิจอุปถัมภ์

ถอดบทเรียนการพัฒนาจิตอาสาจากโครงการ

โจทย์ : ถอดบทเรียนการพัฒนาจิตอาสาจากโครงการ

กระบวนการ :

1. แกนนำนักเรียน "ถอดบทเรียน" การพัฒนาจิตอาสาจากโครงการที่แต่ละทีมทำ โดยมีคุณอำนวยประจำกลุ่มคอยตั้งประเด็นคำถามถอดบทเรียน (ดูกรอบในการถอดบทเรียน หน้าถัดไป) โดยเน้นทบทวนถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้พิจารณาถึงสิ่งที่บรรลุ และสิ่งที่ยังไม่บรรลุ รวมทั้งพยายามวิเคราะห์ถึงเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ เวลา การสื่อสาร รูปแบบกิจกรรมที่ใช้ การเห็นประโยชน์/คุณค่า เป็นต้น เพื่อให้เห็นจุดอ่อน-จุดแข็งของการทำโครงการ
2. ประมวล คัดสรร ว่าอะไรคือความรู้เดิม (จุดขาย) ของโครงการที่ทำ และให้เตรียมนำเสนอหรือคิดเรื่องการโฆษณาว่าจะพูด/ทำอย่างไร ให้ผู้ที่เข้ามาใน "ตลาดนัดความรู้" สนใจ และอยากนำความรู้ไปใช้ต่อ
3. หาพื้นที่เหมาะสมๆ ตั้งร้านขายความรู้จากโครงการ
4. ในทีมของแต่ละโครงการ ให้เลือกผู้ที่อยู่ประจำร้าน 1 คน โดยเลือกผู้ที่อธิบายงานได้ดีที่สุด สามารถทำให้ผู้อื่นเข้าใจและอยากนำความรู้นั้นไปทำต่อ
5. ส่วนสมาชิกในทีมที่เหลือ ให้กระจายไปตามกลุ่มต่างๆ เสมือนทำหน้าที่ไปซื้อสินค้า (ไปเรียนรู้จากโครงการอื่นๆ) ซึ่งการจะไปเรียนรู้กับกลุ่มไหนให้พิจารณาจากการโฆษณา (ให้เวลาสักเล็กน้อยเพื่อจัดการภายในกลุ่มว่า ใครจะอยู่ประจำร้าน ใครจะไปดูที่ร้านอื่น (ไปเรียนรู้ข้อมูล ความรู้ที่เป็นประโยชน์ของกลุ่มอื่นมาให้ได้มากที่สุด) โดยแจกกระดาษให้ไปเพื่อใช้บันทึกความรู้จากกลุ่มอื่นๆ กลับมาด้วย เช่น ระบุว่า ได้เรียนรู้เรื่องอะไร (อาจมากกว่า 1 เรื่องก็ได้) จากโครงการอะไร เป็นต้น
6. เมื่อมีเพื่อนจากโรงเรียนอื่นสนใจเข้ามาเยี่ยมชมโครงการของเรา ขอให้หนึ่งให้พร้อม (จัดเตรียมเก้าอี้ให้พร้อม) แล้วจึงค่อยอธิบายทีเดียว เป็นรอบๆ ไป
7. ให้เวลาสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในตลาดนัดความรู้ประมาณ 1 ชั่วโมง
8. เมื่อหมดเวลา ให้มีการสะท้อนความรู้สึกร่วมกัน (กระบวนการ AAR) ทั้งในส่วนของคนขาย และคนซื้อ
9. หลังเสร็จกิจกรรม ให้อาจารย์และนักเรียนแลกเปลี่ยนกันถึงความรู้จากโครงการที่นักเรียนสนใจจากกลุ่มอื่น และได้เก็บรับความรู้มา เพื่อนำมาใช้ในการปรับแผนงานที่จะทำต่อไป ซึ่งจะมีการนำเสนอในวันรุ่งขึ้น

ทั้งนี้ ในการถอดบทเรียนจากโครงการ มีกรอบประเด็นที่ใช้ในการถอดบทเรียน ดังแสดงในหน้าถัดไป ซึ่งแต่ละโรงเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการถอดบทเรียนการทำโครงการต่างๆ ได้ต่อไป

กรอบในการถอดบทเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาจิตอาสาจากโครงการ

นักเรียน	ครู
ขั้นที่ 1 : ถอดบทเรียนเป็นทีม (ตามโครงการ) ด้านผล 1. เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุคืออะไร - เห็นคุณค่า - อยากทำต่อเนื่อง (ได้ทำต่อเนื่องหรือไม่ เพราะอะไร) - ฯลฯ 2. อะไรที่บรรลุ อะไรที่ไม่บรรลุ ด้านเหตุ (วิธีคิด วิธีการ) 1) เวลา 2) การสื่อสาร - การชวนเพื่อนเข้าร่วมทีม (การจูงใจ) - การสื่อสารระหว่างทาง 3) รูปแบบ กิจกรรม - การออกแบบโครงการ (สอดคล้องกับความสนใจ เวลา วิถีชีวิตหรือไม่) ที่เป็นอยู่ VS ที่ควรจะเป็น 4) การสัมผัสประโยชน์ คุณค่า	ด้านผล 1. เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุคืออะไร - เห็นคุณค่า - ให้ครูเป็นพี่เลี้ยงให้นักเรียน (ให้ใจ ให้คำปรึกษา คอยติดตาม แนะนำ พาเด็กถอดความรู้ ฯลฯ) - ชวนครูคนอื่นทำด้วย ด้านเหตุ 1) เวลา 2) การสนับสนุนของผู้บริหาร 3) ความร่วมมือของเพื่อนครู 4) กิจกรรม และการออกแบบ
ขั้นที่ 2 : AAR - พิจารณาจุดอ่อน/ จุดแข็ง และวิธีแก้ไขปัญหา - ประมวล คัดสรร ความรู้เด่น (จุดขายของโครงการ)	
ขั้นที่ 3 : จัดระบบข้อมูลเพื่อนำเสนอ (จุดขาย)	
ขั้นที่ 4 : แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (เปิดร้านในตลาดนัด) - ความรู้เด่นที่นักเรียนต้องการ	- ความรู้เด่นที่ครู/ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการ

ที่มา : ปรับจากเอกสารของสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) เพื่อใช้ในการเตรียมคุณอำนวย คุณลิขิต ในเวทีถอดบทเรียนโครงการจิตอาสาในสถานศึกษา วันที่ 12-13 มีนาคม 2554 ณ ศูนย์ฝึกอบรมธนาคารไทยพาณิชย์ หาดตะวนรอน จ.ชลบุรี

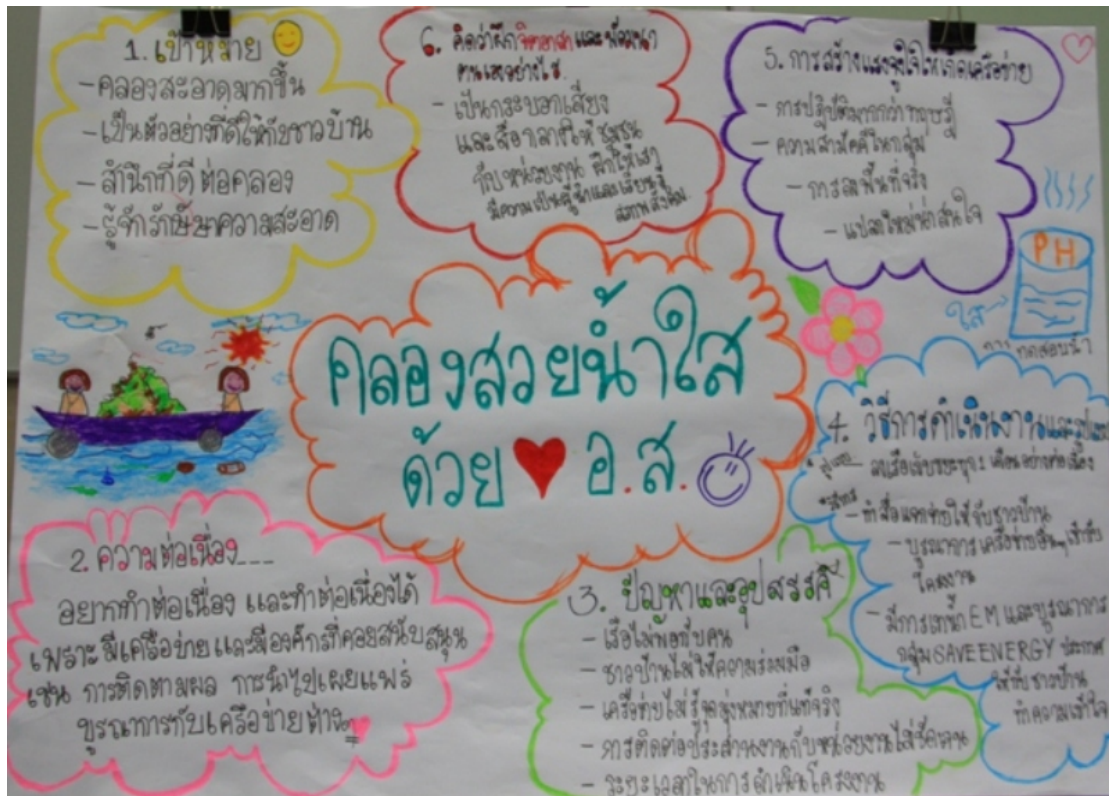
บรรยากาศของตลาดนัดความรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามโครงการ

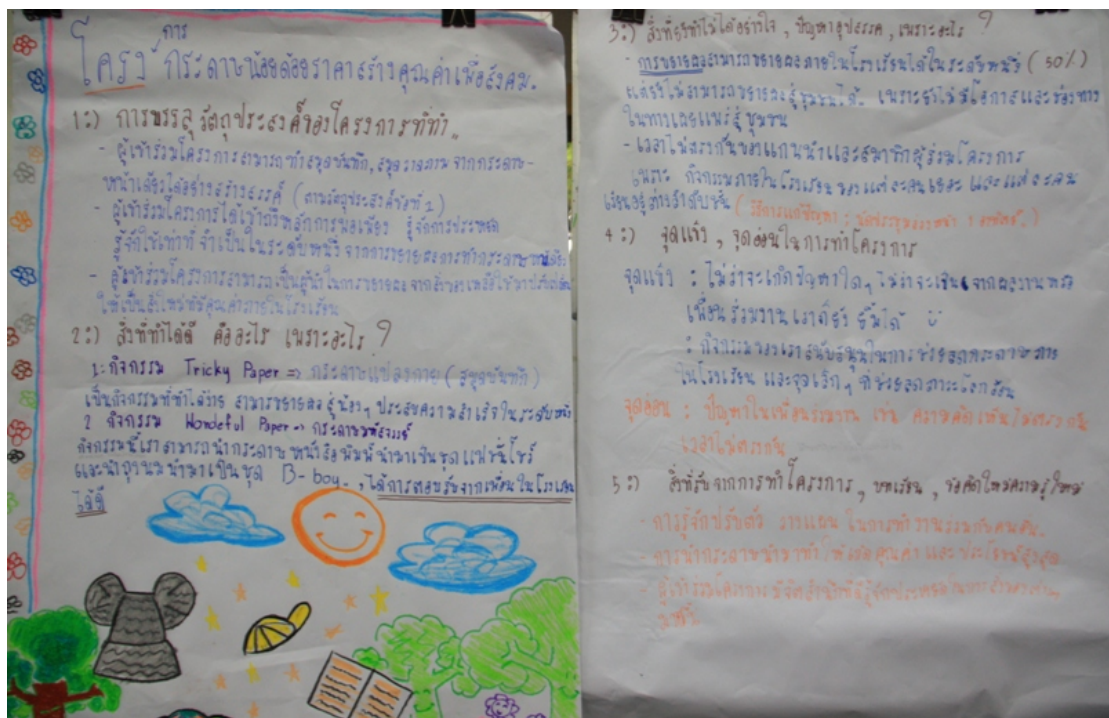
บรรยากาศของตลาดนัดความรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามโครงการงาน

ตัวแทนแต่ละโครงการที่ทำหน้าที่ขายความรู้ของกลุ่ม สะท้อนความรู้สึกหลังทำกิจกรรม

โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์

โรงเรียนอนุบาลที่รพุทธาวิทยาคม

โครงการ "ห้องน้ำสะอาด สร้างสุขนิสัยที่ดี" =))

*** จุดเด่น *** : เพราะห้องน้ำเป็นสิ่งที่ ใกล้ตัวที่สุด แต่ละเลยและไม่ให้ความสำคัญต่อมัน

*** เป้าหมาย *** : เพื่อให้ห้องน้ำสะอาด เพราะห้องน้ำเป็น สิ่งอยู่ใกล้ตัวที่สุดของคนเรา, ทำให้
 นร.มีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาด, ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ห้องน้ำ,
 ปลูกจิตสำนึก

*** บรรลุ *** : ห้องน้ำสะอาดขึ้น ^{ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม}
^{มองเห็นความสำคัญ}, ความสามัคคี, การแก้ปัญหาเฉพาะ
 ใต้ความรักการทบทวน, ได้ประสบการณ์, มีการประสานงาน, ช่วยพัฒนาแล้ว
 สร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน

*** ไม่บรรลุ *** : การทิ้งผ้าอ้อมเปีย, พฤติกรรมของ นร. ยังไม่เปลี่ยนแปลงถึง 100%
 การเปลี่ยนที่มงาน เพราะ เวลา, ประสบการณ์ด้านการโน้มน้าวจิตใจ

*** จุดเด่นที่เอื้อต่อการทำจิตอาสา *** : ได้สัมผัสกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

ส.น.จิตอาสา #45

โรงเรียนสายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ฯ

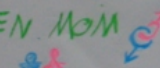
โรงเรียนสายน้ำผึ้งในพระอุปถัมภ์ฯ

จุดเปลี่ยน

ส.น.จิตอาสา
 "รู้เท่า, รู้ทัน, ป้องกันปัญหา"
 สโมสร SL Play
 เป็นสโมสรที่บูรณาการสาระที่ต่าง
 เรื่องต่าง

เช่น - ยาเสพติด

- จิตอาสา

- STOP TEEN MOM

- 101

Gameตอบปัญหา

-ชมรมจิตอาสา-

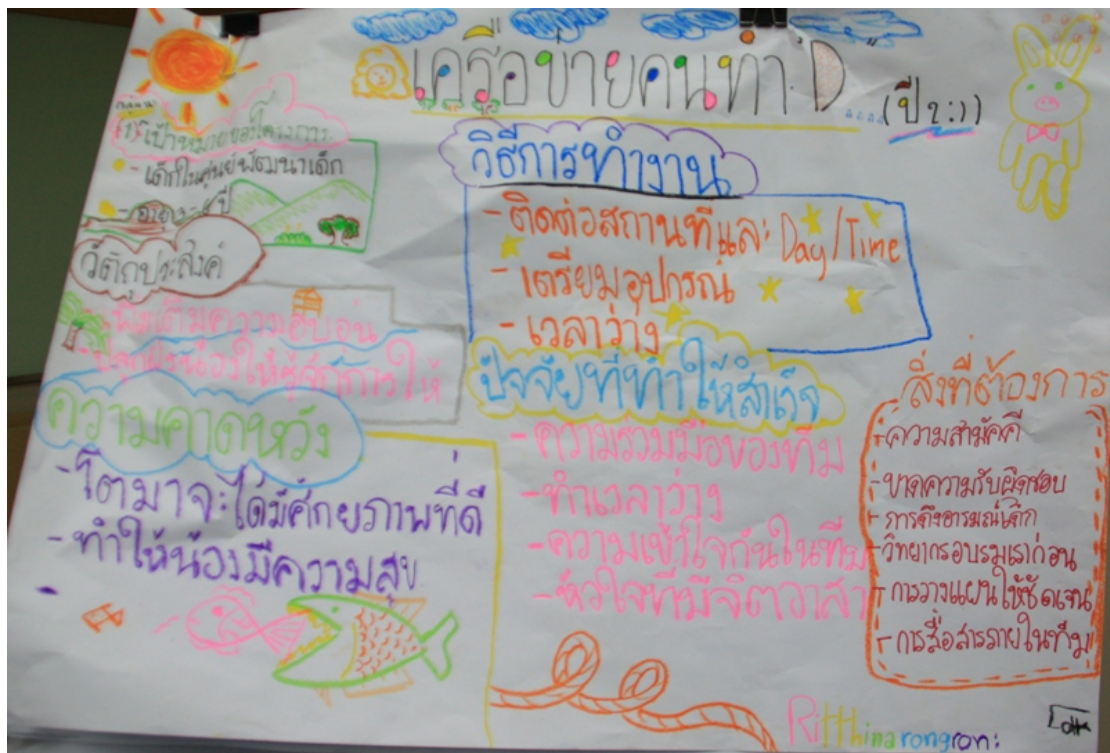
ตัวอย่างคำถาม
 "หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับยา
 เสพติด"

คำตอบ
 - มูลนิธิ...

โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

โรงเรียนสาธิต มศว. ประสานมิตร

โรงเรียนฤทธิณรงค์รอน

โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย

สรุปจดขายของแต่ละโครงการ

ที่	โครงการ	จุดเด่น/ จุดขาย
1	โครงการสร้างจิตสำนึก ร่วมกันอนุรักษ์น้ำ	สร้างจิตสำนึกร่วมดูแลรักษาแหล่งน้ำ
2	โครงการห้องน้ำสะอาด สร้างสุขนิสัยที่ดี	ห้องน้ำเป็นสิ่งใกล้ตัวที่สุด แต่มักถูกละเลย เมื่อทำเรื่องนี้ ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วม เพราะส่งผลโดยตรงกับผู้ใช้
3	โครงการ Do Dee Recycle	เพิ่มมูลค่าให้สิ่งของเหลือใช้ และนำไปให้ผู้ขาดแคลน, พัฒนาศักยภาพด้านงานประดิษฐ์
4	โครงการจุดเปลี่ยน (จิตอาสาต้านภัยยาเสพติด)	รู้เท่า รู้ทันป้องกันปัญหา โดยใช้สื่อละคร เกมส์ วรรณคดี และบูรณาการหลายเรื่อง เช่น จิตอาสา ป้องกันยาเสพติด Stop Teen Mum ฯลฯ
5	โครงการกระดาน้อยด้อยราคา สร้างคุณค่าให้สังคม	สนับสนุนการใช้กระดาษอย่างรู้ค่า และช่วยลดปัญหาโลกร้อน
6	โครงการสถานีจิตอาสาออนไลน์	เป็นศูนย์กลางเผยแพร่ค่านิยมจิตอาสาผ่านสื่อ, ใช้สื่อและเพลงช่วยในการจำสิ่งที่เรียน สร้างความบันเทิงในการเรียนรู้
7	โครงการ Samsen Save The World	แปลงขยะเป็นเงิน นำไปสร้างประโยชน์ในงานพัฒนาเด็ก และสิ่งแวดล้อม เป็นการช่วยโลกสองต่อ
8	โครงการคลองสวยน้ำใส ด้วยน้ำใจชาว อ.ส.	สร้างสำนึกที่ดีในการรักษาสภาพแวดล้อมใกล้ตัว เป็นตัวอย่างที่ดีให้ชาวบ้าน/ ชุมชน
9	โครงการ สิ่งแวดล้อมสดใสด้วย EM	พัฒนาล้างแวดล้อมใกล้ตัว ลดกลิ่นเหม็นในโรงเรียนและลำคลอง
10	โครงการ Save Energy (ประหยัดพลังงาน)	เรื่องใกล้ตัวที่ได้ตลอดเวลา, สร้างสำนึกประหยัดพลังงานไว้ใช้ได้นานๆ และช่วยลดภาวะโลกร้อนซึ่งเป็นกระแสที่กำลังตื่นตัวกันมากในปัจจุบัน
11	โครงการเครือข่ายคนทำดี ปี 2	เพิ่มความอบอุ่น สร้างความสุขให้เด็กในวัยเยาว์ ปลุกฝังน้องๆ ให้รู้จักการให้ โตมาจะได้เป็นคนดีมีศักยภาพ
12	โครงการ "ระเบียบสี่เหลี่ยม ปลอดภัยชาว"	ทำให้โรงเรียนร่มรื่นน่าอยู่ และโรงเรียนในละแวกใกล้เคียงยังไม่มีใครทำ

ที่มา : จากการนำเสนอในกระบวนการตลาดนัดความรู้ และจากฟลิบชาร์ต

สิ่งที่ได้รับ สิ่งที่เห็นมากขึ้นเรื่องจิตอาสาของกลุ่ม คุณครู

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในค่ายช่วง 2 วันนี้ในกลุ่มคุณครูและผู้บริหารสถานศึกษา ช่วงแรกใช้โจทย์เช่นเดียวกับกลุ่มแกนนำนักเรียน ที่ให้พูดคุยเรื่องจิตอาสาจากประสบการณ์ในชีวิตของตนเอง ซึ่งพบว่า มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มย่อยเป็นอย่างดี

ช่วงต่อมา กลุ่มแกนนำนักเรียนได้ออกบทเรียนการทำงานจิตอาสาจากโครงการที่แต่ละทีมทำ ในช่วงเวลาเดียวกัน กลุ่มคุณครูก็ได้แยกกลุ่มมาแลกเปลี่ยน และเติมเต็มความรู้จากวิทยากรในอีกส่วนหนึ่ง โดยมีการสะท้อนข้อคิด ความเห็น และสิ่งที่ “เห็น” มากขึ้นเกี่ยวกับเรื่องจิตอาสา จากที่มีอยู่เดิม ซึ่งมีประเด็นสรุปในภาพรวมได้ดังนี้ (สำหรับข้อคิด ความเห็น อื่นๆ อ่านได้จากล้อมกรอบ)

- การจัดกิจกรรมครั้งนี้ เป็นโอกาสให้แกนนำนักเรียน ได้พบเจอเพื่อนใหม่และประสบการณ์ใหม่ และคาดหวังว่า เขาจะนำสิ่งดีๆ ที่ได้รับไปปรับปรุง ขยายผลในโรงเรียนต่อไป
- ได้รับประโยชน์ ได้เรียนรู้ในเชิงกระบวนการ -- การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีการคิดอย่างเป็นระบบ ที่มี การตั้งวัตถุประสงค์ จุดหมายว่าอยากให้เด็กได้อะไร กระบวนการหรือกิจกรรมที่ใส่เข้าไป และมีการประเมินผล -- วิธีการ กระบวนการทำงานจิตอาสาในโรงเรียน ที่เป็นระบบมากขึ้น จากแต่ก่อนที่ไม่ค่อยมีระบบ อยากทำก็ทำ ทำให้หลายๆ อย่างไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งนี้ เป็นการเตือนสติ ทำให้หันกลับมามองที่ตัวตนและบทบาทของครู เช่น --การ ทำตัวให้เป็นตัวอย่างให้กับเด็ก เป็นที่ไว้วางใจของนักเรียน หรือเข้าถึงจิตใจของเด็ก เป็นเรื่องสำคัญ --เห็นว่าตัวเองยังมีประสบการณ์น้อย ต้องหาความรู้เพิ่มเติม --ทำให้เด็กมีจิตสำนึกได้ ต้องมีการทำกิจกรรมจิตอาสาบ่อยๆ ที่สำคัญคือ ครูต้องเป็นโคชและให้ขวัญกำลังใจกับเด็ก
- ได้แนวทาง วิธีการดำเนินงาน บางเรื่องช่วย จุดประกายความคิด ได้ตัวอย่างที่จะนำไปทำ เช่น --บาง ท่านทำกิจกรรมจิตอาสาในชุมชนของตนเอง ทำให้มองเห็นช่องทางในการนำไปยกตัวอย่างให้เด็กทำในสิ่งใกล้ตัว ทั้งที่โรงเรียนและชุมชน --การให้กำลังใจกับเด็ก ด้วยการเบียดประกาย ให้คนผ่านไปผ่านมาได้และเขียนคอมเม้นต์ในกระดาษที่เขียนติดไว้ที่บอร์ดตามสถานที่ต่างๆ เมื่อเด็กอ่าน จะได้มีกำลังใจและเป็นภูมิคุ้มกันให้เขาทำต่อไปตลอด --ได้แนวทางที่จะทำให้นักเรียนเข้าใจลึกซึ้งมากขึ้นในสิ่งที่ทำเรื่องจิตอาสา ผ่านกระบวนการถอดบทเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รู้ และตระหนักว่า สิ่งที่เขาทำ มีความสำคัญอย่างไรต่อตัวเองและคนรอบข้าง --แนวทางจัดกิจกรรมที่จะนำไปใช้กับกลุ่มนักเรียนทั้งโรงเรียน จากแต่เดิมที่จัดกิจกรรมกับกลุ่มเล็กๆ เพื่อขยายผลกับนักเรียนทั้งโรงเรียนได้ --จิตอาสาที่ลง ไปสู่เด็ก ทำอย่างไรถึงได้ผล คือ 1) เด็กต้องปฏิบัติจริง 2) มีวิธีการ/ กิจกรรมที่หลากหลาย แต่ต้องเน้นปลูกฝังไปจนถึงระดับจิตสำนึก ซึ่งควรเริ่มจากเรื่องที่เราทำได้ไม่ยาก และมีคุณครูที่เกี่ยวข้องคอยเอื้ออำนวยความสะดวก 3) ต้องทำบ่อยๆ --ได้แนวทาง ที่จะไปช่วยเสริมหรือชี้แนะให้เด็กมองเรื่องจิตอาสาในเรื่องใกล้ตัวก่อน เพราะปัจจุบันเด็กชอบทำกิจกรรมที่นอกเหนือจากห้องเรียนและใกล้ตัว

- ได้ **ความคิด ความรู้ ความเข้าใจ** อาทิ -- เข้าใจเรื่องจิตอาสามากขึ้น เนื่องจากพบปัญหาว่า ทั้งครูและนักเรียนสับสนว่า จิตอาสาคืออะไร ทำไมต้องให้นักเรียนมาไล่ตามลายเซ็นต์ครูอาจารย์ พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูแกนนำจะได้เอาน้ำที่เข้าใจ ไปเป็นแนวทางขยายผล ให้ทั้งครูและนักเรียนเข้าใจความหมายของจิตอาสาที่แท้จริง และคิดต่อว่าทำอย่างไรจะปลูกฝังให้เกิดเกิดการเรียนรู้ และเกิดนิสัยจิตอาสาอย่างถาวร ไม่ใช่ทำชั่วคราวชั่วคราว โดยเริ่มต้นจากเพื่อนครูก่อน --การมองเรื่องจิตอาสาให้อยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก ทำให้ติดตัวเด็กอย่างถาวร --คุณค่าของจิตอาสา ในแง่ที่สามารถสร้างศักยภาพให้ตัวเด็กได้ รวมทั้งสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กที่มีปัญหาให้กลายเป็นเด็กที่มีศักยภาพขึ้นมาได้

- ข้อเสนอแนะเชิงการบริหารงาน เพราะทุกวันนี้ถนนทุกสายมุ่งสู่โรงเรียน มีกิจกรรม โครงการเข้ามามากมาย ฉะนั้นในระบบการบริหารโรงเรียน ฝ่ายบริหารต้องนำมาย่อยและนำมาสู่การบริหารโรงเรียนในรูปของโรงเรียนที่มีอยู่ เพื่อให้เดินไปด้วยกันได้ และเมื่อเกิดผล ต้องให้กำลังใจกัน

สิ่งที่ได้รับ สิ่งที่เห็นมากขึ้นเรื่องจิตอาสาของกลุ่มคุณครู

- จากการเห็นเด็กทำงาน ทำกิจกรรมที่โรงเรียน ถือว่าได้อยู่แล้ว แต่พอออกมาภายนอก ได้พบเจอเพื่อนๆ ทำให้เขาได้ประสบการณ์มากขึ้น คิดว่าเมื่อเด็กกลับไป เขานำสิ่งที่ได้ ได้รับ ได้พบครั้งนี้ไปขยายผลในโรงเรียน เป็นความคาดหวังของคุณครู ซึ่งจากการสอบถามเด็กๆ เขาบอกว่าได้อยู่พอสมควร คงมีสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นในโรงเรียนของเรา จากการเก็บเกี่ยวประสบการณ์ตรงนี้ไป
- มองว่า เวลาที่เราทำงาน ต้องมองทั้งข้างหน้าและข้างหลัง ต้องมองให้รอบด้าน อย่ามองแต่ข้างหน้าอย่างเดียว ไม่เช่นนั้นข้างหลังอาจเกิดปัญหา
- อาจารย์แต่ละท่านมีแนวคิดของตัวเองในการทำงานจิตอาสาอยู่แล้ว แต่สิ่งที่ได้เพิ่มจากการมีโอกาสไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทางมูลนิธิกระจกเงาหรือมูลนิธิสยามกัมมาจลทุกครั้ง ซึ่งมักได้สิ่งดีๆ คือเรื่องกระบวนการ อย่างการจัดกระบวนการเรียนรู้ เราตั้งวัตถุประสงค์ จุดหมายว่าเราอยากให้เกิดอะไร แต่กระบวนการหรือกิจกรรมที่จะใส่เข้าไปเป็นเรื่องสำคัญ จะทำแบบตายตัวไม่ได้ การที่เราได้มาพูดคุยกัน ทำให้เรารู้ว่า จุดนี้เราไม่เคยนึกถึงหรือมองข้ามไป ก็สามารถเอาไปเติมเต็มสิ่งที่เรายังขาดอยู่ได้
- เรียนรู้ เราต้องทำให้เป็นตัวอย่างกับเด็ก เป็นที่ไว้วางใจของนักเรียน คือเข้าถึงจิตใจของเขา ตรงนี้เป็นจุดสำคัญ
- เป็นครั้งแรกที่มาร่วมกิจกรรมจิตอาสา ไม่ค่อยมีประสบการณ์ด้านนี้ จากการแลกเปลี่ยนทำให้ได้อะไรหลายๆ อย่าง เช่น กิจกรรมที่ทำในแต่ละโรงเรียน เป็นการเพิ่มเติมในสิ่งที่เราไม่เคยรู้ จะได้นำไปปรับใช้กับนักเรียนที่โรงเรียน
- ได้ประโยชน์ทุกครั้งที่มา และนำไปใช้ทุกครั้งสิ่งที่ได้คือ แนวทาง วิธีการดำเนินงาน ทั้งจากผู้ดำเนินการพูดคุยซึ่งท่านเป็นผู้บริหาร และจากเพื่อนๆ อีกอย่างเป็นการจุดประกายบางเรื่องที่น่าจะทำ เช่น อาจารย์บางท่านทำในชุมชนของตัวเอง ทำจุดหนึ่งพักอ่านหนังสือของชุมชน ชอบมาก ซึ่งเด็กสามารถนำไปทำได้ คือมองเห็นช่องทางในการนำไปยกตัวอย่างให้เด็กทำ ในสิ่งใกล้ตัวทั้งที่โรงเรียนและชุมชน อีกอย่างคือมีส่วนต่อยอดให้เพื่อนๆ ในกลุ่ม อย่างที่บอกว่า จะทำให้เด็กมีจิตสาธารณะได้ ต้องมีการทำกิจกรรมจิตอาสาบ่อยๆ ที่สำคัญคือ ครูต้องเป็นโค้ชและให้ช่วยกำกับเด็ก เช่น การแปะติดประกาศ ซึ่งมีการเสนอต่อยอดคือ ให้คนผ่านไปดูได้และเขียนคอมเมนต์ไว้ในกระดานแผ่นนั้น ที่เขียนติดไว้ที่บอร์ดตามสถานที่ต่างๆ พอเด็กอ่าน จะได้มีกำลังใจ เป็นภูมิคุ้มกันให้เขารู้สึกว่า เขาทำไม่ได้ไม่ได้ เพราะคนรู้ทั่วกันหมดแล้วว่าเขาทำความดีมาตลอดและมีคนให้กำลังใจ มีครู มีเพื่อนไปเขียน เป็นการแบ่งเบาครูด้วย เพราะเด็กจะช่วยสร้างกันเอง
- ได้ประสบการณ์และแนวทางสำหรับกลับไปสร้างจิตอาสาให้กับนักเรียนที่ดูแลอยู่ ซึ่งได้ทั้งกระบวนการ กิจกรรม ที่จัดให้กับนักเรียน พอมองย้อนกลับไปโรงเรียนตัวเอง ทำให้รู้ว่านักเรียนทำอยู่แล้ว แต่ตัวครูเอง นักเรียน เขาทราบไหมว่านั่นคือจิตอาสา เป็นสิ่งที่เขาทำมาจากใจ เมื่อได้มาร่วมกลุ่มตรงนี้ ทำให้เห็นแนวทางที่จะกลับไปทำก็คือ ทำอย่างไรให้นักเรียนเข้าใจว่า สิ่งที่เขาทำอยู่ทุกวัน นั่นคือจิตอาสา และทำให้เขาเข้าใจลึกซึ้งมากขึ้น เพื่อให้เขาทำต่อไป ซึ่งจากที่ได้รับคำแนะนำคือ การถอดบทเรียน ให้นักเรียนได้รู้ว่า สิ่งที่เขาทำนั้นสำคัญอย่างไรต่อตัวเขาเองและคนรอบข้าง
- ตัวเองผ่านการเข้าค่ายในหลายรูปแบบ ทั้งค่ายสิ่งแวดล้อม ลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด เพราะทำหน้าที่เป็นหัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มาและคิดว่าได้กลับไปเติมเต็มก็คือ แนวทางในการจัดกิจกรรมที่จะนำไปใช้กับกลุ่มนักเรียนทั้งโรงเรียน เพราะปกติเราจะจัดกิจกรรมจิตอาสา ไม่ใช่กับนักเรียนจำนวนมาก ฉะนั้นถ้าเรานำกิจกรรมไปขยายผลกับนักเรียนทั้งโรงเรียนได้ จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นสิ่งที่หวังและตั้งใจจะทำให้ได้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ นี่คือแรงบันดาลใจในการมาเข้าค่ายจิตอาสาครั้งนี้
- มาครั้งแรก ยังไม่ค่อยเข้าใจเรื่องกระบวนการเท่าไร แต่พอคุยไปแล้ว มีความรู้สึกว่าการมีประโยชน์ทั้งตัวนักเรียนและคนรอบข้าง คิดว่าจิตอาสาต้องมาจากใจที่รักก่อน เราอาจจะทำมาตั้งแต่เด็ก แต่ไม่รู้ว่าเป็นจิตอาสา แล้วเราก็นำมาถ่ายทอดให้เด็กทำคล้ายๆ กับของเราได้ เป็นการขยายผลให้เด็กมีจิตอาสาขึ้นมา แต่สิ่งที่ต้องการ ณ เวลานั้นที่พูดคุยกันก็คือ คู่มือกิจกรรม ถ้าเรามีหลักสูตรหรือคู่มือ ก็จะขยายเครือข่ายไปได้

- มาอบรมจิตอาสาครั้งแรก แต่เมื่อฟังในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน สิ่งที่เราทำหรือเด็กทำอยู่ ก็คือจิตอาสาแน่นอน แต่เขาไม่รู้ว่ามีสิ่งที่เขาทำคืออะไร จะได้นำความรู้ไปบอกเขา สิ่งที่เราพูดกันมากคือ ทำอย่างไรให้เด็กรู้สึกว่าการทำดี ทำได้ง่าย เพราะเด็กทุกวันนี้อยู่ในยุคไอที ทำอะไรก็อยากได้เร็วๆ ต้องรีบ ซึ่งก็มีแต่สิ่งที่เขาคิดเร็ว ทำเร็ว ถ้าเราให้เขาทำในสิ่งที่ได้ๆ ได้ ก็จะได้
- ปัญหาที่มีอยู่ตอนนี้ที่โรงเรียนคือ ทั้งครูและนักเรียนสับสนว่า จิตอาสาคืออะไร ทำไมต้องให้นักเรียนมาไล่ตามลายเซ็นครู อาจารย์ พ่อแม่ผู้ปกครอง ทั้งในสถานที่และนอกสถานที่ แต่วันนี้ได้รับแนวทางจากอาจารย์หลายๆ ท่าน ทำให้ได้ประเด็น ครูแกนนำที่มาในวันนี้ จะได้เอาสิ่งที่เข้าใจ แนวทาง ไปขยายผลให้ได้ ต้องให้ทั้งครูและนักเรียน เข้าใจความหมายของจิตอาสาที่แท้จริง และทำอย่างไรจะปลูกฝังให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และเกิดนิสัยจิตอาสาอย่างถาวร ไม่ใช่ทำชั่วคราวซึ่งชั่วคราวอย่างที่เขาใจกัน ซึ่งจะทำอย่างไรให้ประสบความสำเร็จได้ คิดกันคิดว่า สิ่งแรกต้องนำไปขยายผลให้เพื่อนครูก่อน ว่าวันนี้เราได้แนวคิด แนวทางอะไรบ้าง หลังจากนั้นก็ต้องคิดสร้างเครื่องมือ สร้างสื่อ ที่ทำให้ทั้งเพื่อนครูและนักเรียน ไปสู่เป้าหมาย
- ขอบขอบคุณที่ทำให้พวกเราได้มีโอกาสมาพูดคุยกัน มองว่า การที่เราได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เป็นการนำสิ่งที่เราได้ปฏิบัติจริงมาพูดคุยกัน ไม่ใช่อ่านในตำราแล้วเราต้องเชื่อ... แม้ว่าการกระทำจะหลากหลาย ผลแตกต่างกัน สำเร็จบ้าง ไม่สำเร็จบ้าง แต่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ทำให้เราเห็นช่องทางที่จะเอาไปทำในโอกาสต่อไปได้อย่างดี ในกลุ่มที่ได้คุยกันในเรื่องความหมาย กระบวนการ วิธีการ คงคล้ายกับกลุ่มอื่นๆ แต่ได้ลองสรุปแก่นออกมา ว่า**เรื่องจิตอาสาที่ลงมือทำ ทำอย่างไรจึงได้ผล** คือ
 - 1) เด็กต้องไปปฏิบัติจริง
 - 2) วิธีการทำจิตอาสาหลากหลาย แต่ต้องมีการปลูกฝัง หากเกิดในจิตสำนึกแล้ว ก็ไม่ต้องไปชี้แนะอีก ควรเริ่มจากง่ายๆ อย่าทำให้ท้อ คุณครูที่เกี่ยวข้องต้องอำนวยความสะดวกให้เขาลงมือทำ และรู้สึกว่าได้ไม่ยากนัก ทำอย่างไรให้รู้สึกว่าการทำทำได้ง่ายๆ สั้นๆ หน่อย ทำได้สะดวก มีคนคอยให้กำลังใจ และทำโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และที่สำคัญคือ 3) ต้องทำบ่อยๆ ในหลักสูตรปี 2551 ที่บรรจุเรื่องนี้เข้าไป เป็นความชาญฉลาด คิดว่ามันถูกกับจริตของเด็ก เพราะเขาไม่มีเรื่องผลประโยชน์ ไม่มีความคิดเรื่องการปกป้องตัวเองมากเหมือนผู้ใหญ่ ฉะนั้นเวลาทำอะไรให้ใคร คิดว่าเขาทำด้วยความบริสุทธิ์ใจจริงๆ เรื่องจิตอาสาเหมือนยาเสพติด ถ้าไม่เสพหรือลองทำ ก็ไม่รู้ว่ามันเป็นอย่างไร แต่พอทำแล้ว จะอยากทำเรื่อยๆ เพราะคนที่ทำก็มีความสุข คนที่เราไปช่วยเหลือเขาก็มีความสุข คนไม่ทำจะไม่รู้ ถ้าเราสามารถปลูกฝังตรงนี้ให้เด็กได้ ก็จะไปได้ด้วยดี สำหรับโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ มีกิจกรรมจิตอาสาเยอะมาก แรกๆ ติดตั้งยาก แต่เมื่อทำไปแล้ว เด็กทำได้ผล ประกอบกับเงื่อนไขที่กล่าวมา เสริมเข้าไป จะเกิดแรงผลักดัน เด็กจะทำต่อๆ กันไปเอง จนกระทั่งขยายออกไป จิตอาสาสามารถเติบโตในหัวใจคน เมื่อโตไปก็ติดไปด้วย เพราะหลายคนที่แลกเปลี่ยนกับบอกว่า เป็นกิจกรรมที่เขาทำมาตั้งแต่เรียนอยู่มหาวิทยาลัย เดียวนี้ก็อยากทำ และมาเป็นครูแกนนำจิตอาสา แสดงว่ามันติดตัว อยากให้กำลังใจว่าเราถูกทางแล้ว แต่กระบวนการติดตั้งอาจจะใช้เวลา และถ้าโรงเรียนจัดระบบให้ดี เพราะทุกวันนี้ถนนทุกสายมุ่งสู่โรงเรียน มีอะไรเข้ามามากมาย ถ้าในระบบการบริหารโรงเรียนเอามาเป็นก้อนๆ แล้วบอกว่าครูต้องทำอันนี้ๆ ครูตายเลย ฝ่ายบริหารต้องนำมาย่อยและนำมาสู่การบริหารโรงเรียนในลูของโรงเรียนที่มีอยู่และเดินไปด้วยกันได้ คุณครูจะสบายใจขึ้น ทั้งครูและนักเรียนรู้สึกไม่ยากนักที่จะทำ และเมื่อเกิดผล เราก็ให้กำลังใจ รับรองได้ว่าจะมีการต่อยอดในโรงเรียนอย่างแน่นอน
- สิ่งที่ได้ใหม่ คือ การสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับเยาวชน ในการช่วยเหลือเกื้อกูลคนอื่น สังคมเราต้องการมากในปัจจุบัน จิตอาสาเป็นทั้งเรื่องไกลตัวและใกล้ตัวก็ได้ เรื่องและวิธีการที่หลากหลาย เด็กเยาวชนน่าจะทำได้หลากหลาย ในฐานะโรงเรียนก็ควรสนับสนุนพวกเขาให้ได้ทำกิจกรรมดีๆ เป็นการช่วยเหลือสังคมทางหนึ่งด้วย การสนับสนุนทำได้หลายอย่าง เช่น งบประมาณ อำนวยความสะดวกต่างๆ แต่สิ่งสำคัญคือ ครูต้องช่วยวางกรอบให้นักเรียน ถ้าครูเข้าใจ นักเรียนก็จะเดินไปในทิศทางที่ถูก อีกอย่างหนึ่งที่เป็นเรื่องที่ดีคือ คุณค่าของจิตอาสา จากที่พูดคุยกัน เราคุยกันว่า จิตอาสาสามารถสร้างศักยภาพให้ตัวเด็กได้ และสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กที่มีปัญหาให้กลายเป็นเด็กที่มีศักยภาพขึ้นมาได้

- สิ่งที่ได้คือ กระบวนการ เพราะตอนนั้นมองกลับไปโรงเรียน ทุกโรงเรียนมีโครงการเยอะมาก เลยมองกันว่า ต่อไปเราจะต้องคิดว่าโครงการออกไป เพื่อให้อยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก ให้ติดตัวเด็ก โดยไม่ต้องคิดว่าจะต้องประเมิน อยากให้เกิดขึ้นโดยไม่ต้องประเมิน เพราะทุกอย่างถ้ามีการประเมิน ก็ต้องมีการตัดสิน อยากให้เกิดขึ้นโดยติดตัวไปถาวร
- เป็นครั้งแรกที่มอบรางวัลจิตอาสา สิ่งที่ได้รับจากการพูดคุยคือ ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตอาสามากขึ้น ว่าจริงๆ แล้วไม่ได้เป็นเรื่องไกลตัว เป็นสิ่งที่ทำอยู่แล้วในชีวิตประจำวัน และได้เรียนรู้ประสบการณ์จากอาจารย์ท่านอื่นๆ สามารถนำไปใช้ได้ และสิ่งสำคัญที่อยากเน้นคือ ทำอย่างไรจิตอาสาจะติดตัวเด็กไป
- จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะเห็นว่า แนวคิดในการทำจิตอาสาของแต่ละโรงเรียนในกลุ่มจะคล้ายๆ กัน ส่วนใหญ่จะทำในลักษณะของโครงการและมีการประเมิน แต่สิ่งที่ได้เพิ่มเติมคือจากอาจารย์วชิระ ได้ความคิดที่ว่า วิถีชีวิตประจำวันก็สามารถมีจิตอาสา ถ้าเราได้ปลูกฝัง หรือให้การสนับสนุนกับนักเรียนบ่อยๆ หรือทำกับคนรอบข้างบ่อยๆ ก็จะเกิดจิตอาสาที่ยั่งยืนในอนาคต
- ได้แนวทาง แนวคิดจากอาจารย์หลายๆ ท่านที่แลกเปลี่ยนกัน คือ เด็กๆ มักมองสิ่งไกลตัว ไม่ได้มองสิ่งที่อยู่ใกล้ๆ ว่าสามารถทำกิจกรรมจิตอาสาได้ ตรงนี้อาจจะไปช่วยเสริมหรือชี้แนะเด็กว่า ให้มองในเรื่องใกล้ตัว ก่อนจะไปมองข้างนอก เพราะปัจจุบันเขาชอบทำกิจกรรมที่นอกเหนือจากห้องเรียนและใกล้ตัว เพราะคิดถึงความสุขก่อนเป็นลำดับแรก ตรงนี้เป็นสิ่งที่เราสนใจอยากทำกิจกรรม เราใช้ตรงจุดนี้แลกเปลี่ยนความรู้เข้าไป ให้เขารู้ว่าท้ายที่สุดแล้ว สิ่งที่ไม่ใช่แค่สนุก เป็นการทำความดีไปในตัว ตรงนี้เป็นแนวทางที่จะนำไปพัฒนาเด็กเพิ่มขึ้น
- ในฐานะที่ต้องรับผิดชอบงานจิตอาสาของโรงเรียน และสิ่งที่โรงเรียนไปรับนโยบายมาในเรื่องมาตรฐานสากล โดยเฉพาะการให้กำลังใจกับนักเรียน จากที่ฟังมา เกิดความคิดในเรื่องโครงการในการพัฒนาตนเองด้านจิตสำนึก ซึ่งแยกได้เป็นระดับต่างๆ แรกๆ อาจต้องถูกครอบงำบังคับจากครู มีการประเมิน แต่สุดท้ายคือให้เกิดจากสามัญสำนึก
- ได้แนวคิดเรื่องจิตอาสา ว่าทำอย่างไรเด็กถึงจะมีจิตอาสา คือการที่เด็กต้องลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งไม่ใช่แต่เด็กอย่างเดียว ที่ได้รับผล คนที่เด็กไปทำก็ได้รับด้วย นั่นคือความสุข เมื่อเด็กได้ทำแล้วมีความสุข เขาก็จะขยายผล ชักชวนให้เพื่อนมาทำต่อไป
- จากแต่เดิมที่รู้ว่า จิตอาสาคือการให้โดยไม่หวังผลตอบแทน มาครั้งนี้ได้รู้สึกขึ้นมาอีกว่า จิตอาสาคือการให้ใจ ทุกคนที่มาทำที่นี้ ทำกิจกรรมต่างๆ ต้องให้ใจ ถึงจะทำได้ พอให้ไปแล้ว ก็อย่างเต็มที่และมีความสุขที่จะทำ ส่วนอีกประเด็นคือ วิธีการ จะทำอย่างไรให้จิตอาสาอยู่ในโรงเรียน ได้รูปแบบ วิธีการ กระบวนการที่จะทำงานให้เป็นระบบมากขึ้น จากแต่ก่อนที่ไม่ค่อยมีระบบ อยากทำก็ทำ ทำให้หลายๆ อย่างไม่ค่อยบรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร อีกอย่างคือ การทำอะไรในฐานะที่เราเป็นครูตัวเล็กๆ อาจจะขับเคลื่อนไปได้ช้า ฉะนั้นเราควรเข้าหาผู้ใหญ่ให้มากขึ้น เพื่อให้งานสำเร็จไปได้ด้วยดี และรวดเร็วกว่าเดิม
- เข้ามาประชุมครั้งแรก แต่ทำงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนมานาน ด้วยระบบของโรงเรียน เราทำงานพัฒนาผู้เรียนในกิจกรรมชุมนุมจิตอาสาของนักเรียนมานานแล้ว มีระบบการทำงานที่ค่อนข้างชัดเจน แต่ความยั่งยืนของกระบวนการ บางครั้งก็ขาดช่วงในการส่งต่อไม่ ทำให้ค่อนข้างลำบากในการตั้งต้นใหม่ในเรื่องชุมนุมหรือโครงการแต่ละอย่าง เราพยายามปรับโดยให้โครงการที่เด็กก่อตั้งขึ้นมาเอง ส่งต่อไม่ให้อ่อนแอไปเรื่อยๆ ประเด็นที่สนใจคือ ทำอย่างไรให้จิตอาสาติดตัวเด็กไปตลอด มีความภาคภูมิใจไปตลอด การให้เขาได้ประเมินตัวเอง นำเสนอความดีที่ตัวเองได้ทำมาอย่างชัดเจนในกลุ่ม อย่างที่มาครั้งนี้ นักเรียนได้มีโอกาสนำเสนอว่า เขาจะทำอะไรบ้าง ทำอย่างไร ดีอย่างไร และมีปัญหาอย่างไร อันนี้เป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติ คือเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเสนอในสิ่งที่ตัวเองได้ทำ อาจจะจัดเดือนละครั้งในชั่วโมงโฮมรูม และสิ่งที่อยากได้คือ หลักสูตรที่ไปในแนวทางเดียวกัน ที่ง่ายๆ ให้เข้าใจอย่างแท้จริงว่า แนวทางการทำจิตอาสา ไม่ใช่จะต้องเน้นกิจกรรมเป็นหลัก เพราะบางครั้งครูอาจารย์ก็มั่นใจว่า เด็กทำแบบนี้ผ่านคำว่า จิตอาสาหรือไม่ แต่ถ้ามีขอบข่ายที่ชัดเจนไปในแนวทางเดียวกัน ก็จะทำให้ครูอาจารย์ปฏิบัติได้ง่ายขึ้น

แลกเปลี่ยน : จิตอาสาในบริบทของการปฏิรูปศึกษา

จิตอาสา ในบริบทของการจัดการศึกษา เป้าหมายอยู่ที่ไหน

อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ : การพูดคุยเรื่องจิตอาสาในชีวิตของตัวเอง เป็นการพยายามให้เข้าใจเรื่องจิตอาสา ซึ่งจริงๆ อยู่ในวิถีชีวิตของเราอยู่แล้ว เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต แต่ทุกวันนี้เรามักคิดเป็นโครงการ เป็นโครงการ เป็นงาน หรือกิจกรรม ทำให้การขยายผล การขับเคลื่อน ทำได้ยาก เพราะรู้สึกว่าเป็นงานยุ่งๆ ไม่สำเร็จเลย มีงานใหม่มาอีกแล้ว แต่ถ้าเราเข้าใจว่า เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของเราอยู่แล้ว น่าจะทำให้เราเห็นช่องทางในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เรื่องจิตอาสาให้กับนักเรียนได้ดีขึ้น ประเด็นที่มักได้ยินเสมอๆ คือ การไม่มีเวลา ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญ เพื่อนครูไม่ร่วมมือ เป็นต้น แต่อาจเป็นเพราะเราออกแบบการทำงานไม่ดีก็ได้ เพราะสิ่งที่เรายก ก็เป็นข้อจำกัดที่เป็นจริงอยู่แล้ว

เรากำลังจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ท้ายที่สุด เราไม่ได้ต้องการกิจกรรม แต่เอากิจกรรมมาเป็นแบบฝึกหัดเพื่อฝึกเด็ก การประเมินผลจึงต้องประเมินที่เด็ก ไม่ใช่ที่กิจกรรม เช่นเดียวกับการทำแผนการสอน เราจำเป็นต้องกำหนดลักษณะที่พึงประสงค์ขึ้นมาก่อน ที่เราอยากให้เด็กบรรลุถึงเจตคติ ความรู้ ทักษะอะไร เมื่อถึงปลายทาง แต่ทุกวันนี้ด้วยความบีบคั้นของระบบ ของหลักสูตร ทำให้คุณครูไปเน้นสอนเนื้อหาเป็นส่วนใหญ่ ไปไม่ถึงเจตคติ เราต้องสอนให้ครบตามเนื้อหา แต่สอนตามเนื้อหาที่แทบไม่ทันอยู่แล้ว และโรงเรียนก็มีกิจกรรมมากมาย ปัจจุบันครูให้การบ้าน เด็กก็ไม่อยากทำ เมื่อไม่ทำ ก็ไม่อยากเจอครูเพราะไม่มีบ้านจะส่ง พอมาโรงเรียนก็ต่อไม่ติด ทำให้ตามไม่ทัน การช่วยเหลือหนุนช่วยโดยตัวเองของนักเรียนน้อยลง ไม่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ครูไม่สามารถสอนให้เด็กเกิดทักษะการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ยิ่งในยุคนี้ข้อมูลข่าวสารเยอะมาก ไปไว ทักษะการเรียนรู้ เช่น การตั้งคำถาม วิเคราะห์หาคำตอบ เป็นทักษะที่สำคัญ จากการทำโครงการจิตอาสา อาจทำให้เห็นว่า ถ้าเด็กมีความสนใจ ครูสามารถกระตุ้นต่อได้อีก ขึ้นกับคุณครูด้วยว่า จะตั้งคำถามกระตุ้นให้เด็กคิดต่อ ทำต่อได้หรือไม่ อย่างไร

...ปัจจุบันมีคำใหม่ๆ เข้ามาเยอะ เช่น จิตอาสา 3D แต่ถ้าถอดไปลึกๆ จะพบว่า เปลี่ยนแต่คำ จริงๆ คือเราอยากให้เด็ก เก่ง ดี มีความสุข ในเรื่องการเป็นคนดีในกรณีนี้คือ อยากให้เด็กมีน้ำใจ ทั้งต่อพ่อแม่ ต่อเพื่อน ต่อครู และขยายไปสู่คนที่แม้แต่ตัวเองไม่รู้จัก หรือคนที่ด้อยโอกาสกว่า เราสามารถหยิบยื่นให้เขาได้ แม้แต่สัตว์เลี้ยง การมีน้ำใจก็ควบคู่กับเรื่องความรัก ซึ่งจะแปลงไปสู่พฤติกรรม เมื่อก่อนทุกวันศุกร์เราจัดเวลาให้เด็กไหว้พระ สวดมนต์ แผ่เมตตา การแผ่เมตตาก็คืออันเดียวกัน ทำไมเราไม่ต่อจากสิ่งนี้ขึ้นมา เราไปเอาของใหม่มา แต่ของที่เคยอยู่ในภูมิปัญญา ในวิถีเดิม เช่น แผ่เมตตาก็คือ ฝึกในการรักคนอื่น กับลูกเรา บางทีเขาทำให้เราเจ็บช้ำน้ำใจ เกรง ทำไมเราให้อภัยได้ ไม่ใช่เพราะความรักหรือ แล้วลูกรักพ่อแม่จริงไหม เขามีน้ำใจกับพ่อแม่หรือไม่ ตรงนี้เป็นปัญหาที่ผมคิดว่าเราสอนเด็กออกนอกตัวมาก และไม่สามารถเชื่อมกับภายในได้ เด็กคิดแยกส่วนหมด พ่อแม่คงไม่สบายใจ ถ้าลูกไปมีจิตอาสาทำกับคนอื่น แต่อยู่บ้านไม่ทำอะไรเลย ขอไปจิตอาสาที่โรงพยาบาล แต่ที่บ้านไม่ทำอะไรเลย บ้านก็ไม่ช่วยทำความสะอาด ทำให้พ่อแม่ไม่อยากสนับสนุน เราต้องทำให้เด็กเข้าใจมาถึงรากที่สำคัญของคำว่า “จิตอาสา” ว่าคืออะไร ถ้าจะฝึก ก็ฝึกได้ทุกที่ ฝึกความรัก ความมีน้ำใจ ให้อภัย ท้ายที่สุดคือเราอยากให้เด็กเป็นคนดี ตามเป้าประสงค์ใน

ฐานะเป็นครูผู้สร้างเด็ก ซึ่งไม่ใช่เรื่องใหม่ที่ครูต้องปฏิเสธ แต่เผชิญมันเข้ามาเป็นโครงการหรือในลักษณะที่แปลกแยก เวลาเมื่อนโยบายเข้ามา ถ้าเราตีโจทย์ไม่แตก เราจะปฏิบัติกับมันแบบเป็นเศษเสี้ยว บรูณาการไม่ได้ และรู้สึกเป็นภาระ คิดดูให้ดีเป็นสิ่งที่เราต้องฝึกฝนขัดเกลาตัวเองอยู่แล้ว แม้ตัวเราเองเป็นครูก็ต้องขัดเกลาตัวเองไปจนตลอดชีวิต

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : คิดว่า ครูอาจารย์เข้าใจตรงกันว่าจิตอาสาคืออะไร แต่พอมาเข้าหลักสูตร ว่าผ่าน/ ไม่ผ่าน ก็ต้องมีเกณฑ์ ถามว่าจะประเมินอย่างไร แค่นี้ก็โอเคแล้ว รักสัตว์เลี้ยง ปรากฏว่าเด็กเอากระรอกมาโรงเรียนเพราะกลัวว่าอยู่บ้านไม่มีคนดูแล เกณฑ์ประเมินจะอยู่ตรงไหน บางครั้งสิ่งที่พูดกับสิ่งที่ต้องทำก็ไม่ไปด้วยกัน จึงอยากขอคำแนะนำในการปฏิบัติที่ชัดเจน

อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิช : ถ้าอาจารย์เข้าใจถูกต้อง ต้องแปลงไปสู่การปฏิบัติ ทุกวันนี้ที่มีปัญหามากที่สุดคือ การออกแบบการเรียนรู้ ที่จริงครูเปรียบเสมือนแม่ครัว หยิบวัตถุดิบมาปรุงอาหารให้อร่อย ให้คนกินกินแล้วชอบ ถ้าเราเข้าใจหลักคิดจริง การแปลงหลักคิดสู่การปฏิบัติ ก็ต้องสามารถคิดกิจกรรมที่สอดแทรกเข้าไปในวิถีชีวิตได้ และสามารถบอกได้ด้วยว่า จะวัดอะไร จะประเมินตรงไหน คนเป็นครู เวลาทำหลักสูตรสอนเด็ก ต้องมีคำถามใหญ่ 3 คำถาม

1) เราอยากให้เด็กเกิดอะไร เช่น **ด้านเจตคติ** อยากให้เกิดอะไร แค่นี้ เจตคติเป็นเรื่องความชอบ/ ไม่ชอบ เรื่องทัศนคติ หรือ **ด้านความรู้** เราอยากให้เด็กมีความรู้ในขอบเขตแค่ไหน และ **ด้านทักษะ** เอาไปใช้ได้ แผนการสอนต้องพูดให้ชัดว่า เมื่อสอนแล้วเด็กจะเกิด 3 ด้านนี้ และแยกแยะเป็นตัวชี้วัด ด้านเจตคติ จะวัดอย่างไร ด้านความรู้จะวัดอย่างไร ด้านความรู้วัดง่าย อาจารย์ออกข้อสอบ เด็กตอบกลับมา ปรากฏว่าเด็กตอบได้หมดเลย แต่เขาไม่ทำ เขาได้คะแนนเต็มด้านความรู้ แต่ตกในด้านเจตคติและภาคทักษะ แสดงว่าการจัดการเรียนรู้ของเราไปไม่ถึงทั้ง 3 ด้าน

2) **ครูจะอย่างไรให้เกิดแบบนี้ได้** ตามตัวชี้วัด ก็คือต้องออกแบบ จัดสภาพแวดล้อม จัดกิจกรรมแบบไหน ให้เด็กเกิดในสิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้ ขณะนี้ครูมีปัญหาเรื่องการออกแบบการเรียนรู้เหมือนกัน เพราะครูส่วนใหญ่สอนหนังสือ เดิมนี่คำขวัญนโยบายเปลี่ยนเป็นว่า ครูคือผู้จัดการเรียนรู้ ครูไม่ใช่ผู้สอน การที่ครูสอนวิชาเริ่มมีปัญหาแล้ว การจัดการการเรียนรู้คือการออกแบบสภาพแวดล้อม เงื่อนไขต่างๆ เพื่อเอื้อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3) **รู้ได้อย่างไรว่าเด็กเกิดแล้ว**

นี่คือ 3 คำถามที่ครูต้องตอบให้ได้ชัดเจน เพราะนี่คือการจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้ การจัดการคือต้องมีเป้าหมาย หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีกิจกรรมการเรียนรู้ และมีการประเมินว่า บรรลุหรือไม่ สิ่งนี้คือพื้นฐาน

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : ที่เราเข้ามาทำกิจกรรมตรงนี้ เกรงว่าเราจะสับสนว่า เราทำเพื่อไปจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร กับเรากำลังจะสร้างเด็กให้เกิดจิตอาสา ตอนที่เรายกกัน เรายกกันว่า เราจะวัดว่าเด็กปีนี้เป็นเด็กที่มีจิต

สาธิตน้อยกว่าปีที่แล้วหรือไม่ วัดไม่ได้ เพราะปัจจัยด้านสังคมรุนแรงกว่าปีที่ผ่านมา ถ้าบอกว่า ปัญหาวิกฤติสังคมรุนแรง มีน้ำหนัก 100 แต่ปีนี้ 500 ถามว่า เด็กปีที่แล้วที่เราปรับพฤติกรรมให้ดีขึ้น เขาดีมากกว่าปีนี้หรือไม่ วัดไม่ได้ด้วยตัวเลข เราต้องดูปัจจัยคือ น้ำหนักด้านปัญหาสังคม จะสังเกตดูทุกโรงเรียน ปีนี้เด็กแย่งลง ขนาดเราทำจิตอาสาเด็กยังเป็นอย่างนี้ แล้วถ้าเราไม่ทำอะไร จะเป็นขนาดไหน

ที่โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย เราทำกับเด็กที่ไม่หวังผลตอบแทนจริงๆ ไม่มีผลการเรียน แต่ในเรื่องการประเมินผลการเรียนตามกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในกลุ่มของกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เนื่องจากตัวเองมีโอกาสไปร่วมกับสำนักมาตรฐานวิชาการ (สวก.) เขียนคู่มือปฏิบัติ อาจารย์ต้องไปใช้คู่มือตัวนั้นในการวัดผล ซึ่งจะออกมาเป็นชิ้นงานและภาระงาน ไม่แตกต่างจากงานที่เราทำ ชิ้นงานของเด็กก็คือโครงงาน ที่ สวก. สร้างขึ้นมาเป็นแนวปฏิบัติ ก็เพราะมันเกิดปัญหาทั่วประเทศ ไม่รู้จักงานจิตอาสาเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ไม่เข้าใจ เลยต้องไปทำ ตั้งแต่แนะแนว ลูกเสือ เนตรนารี ออกมาเป็นเล่มตอนปี 2551 ส่งไปให้โรงเรียนนำร่องทั่วประเทศทดลองใช้ บางโรงเรียนไม่เคยเห็นเลยด้วยซ้ำว่าเล่มนี้เป็นอย่างไร พอปีที่แล้วก็ออกมาอีก ตั้งแต่เริ่มร่าง ทำ ทำแล้วแก้ ประมาณ 2-3 ปี ออกมาล่าสุดเป็นเล่มถาวร ประกาศใช้ทั่วประเทศ โรงเรียนมีคู่มือนี้ใช้เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินงานเหมือนกันทั่วประเทศ ปัญหาคืออาจจะไม่ได้ใช้

เครื่องมือในการประเมินนิสัยตนเอง

อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ : ประเด็นที่คิดให้ ทำให้ แล้วยกให้คนอื่นทำ มักไม่สำเร็จ เพราะเขาไม่มีกระบวนการคิด ตั้งแต่แรก เขาไม่รู้ที่มาที่ไป ตัวชี้วัดต่างๆ ก็ลอยมา แล้วมาวัดเรา เรามักปฏิเสธ

ประเด็นที่ 2 เราต้องมีวิธีการในการติดตาม ประเมินความก้าวหน้าของสิ่งที่เราอยากจะเห็นได้ ส่วนจะเป็นระบบหรือไม่ เป็นอีกเรื่อง เช่น เราอยู่กับลูกเรานานๆ เราเห็นความก้าวหน้า แสดงว่าเราสังเกต มอง ในจุดที่เราอยากจะมอง ถ้าเราพัฒนาเด็ก แต่ไม่ชัดเจนเรื่องพัฒนาการของเด็กในมิติของจิตอาสา เราจะบอกได้อย่างไรว่า สิ่งที่เราลงแรงลงทุนไป มันออกดอกออกผลอย่างไร ซึ่งจะโยงมาถึงเรื่อง **การสร้างตัวชี้วัดในการประเมินนิสัย** ไม่ใช่ตัวชี้วัดในเชิงประเมินสัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้ในแง่วิชาการ การประเมินต้องใช้ตัวชี้วัดว่าจะประเมินในประเด็นอะไร ประเมินอย่างไร ด้วยเครื่องมือแบบไหน ถ้าประเมินความรู้ใช้เครื่องมือตัวหนึ่ง แต่ถ้าประเมินนิสัยต้องใช้เครื่องมืออีกแบบหนึ่ง

ถ้าจิตอาสาเหมือนการปฏิบัติธรรม ต้องให้คนอื่นมาประเมินเราหรือไม่ หัวใจสำคัญที่สุดคือตัวเอง ฉะนั้นก็ต้องมีเครื่องมือให้เด็กประเมินตัวเอง เขาารู้สึกว่าเขาเติบโตทางจิตวิญญาณ คนอื่นจะมารู้ได้อย่างไรในเรื่องภายในของเขา เขาอาจเสแสร้งทำดีต่อหน้า ครมมองว่าเด็กคนนี้นี้ดีมาก มันมาช่วยฉันทุกที แต่ปรากฏว่า เขาช่วยแต่อาจารย์ คนอื่นไม่ช่วย คนที่รู้ดีที่สุดคือตัวเอง แต่เด็กขาดเครื่องมือในการประเมินตัวเองหรือไม่

ตอนนี้เด็กส่วนใหญ่ไม่มีเป้าหมายชีวิต อยากจะเป็นอะไร อยากมีอาชีพอะไรในอนาคต ถ้าจะเป็นตรงนั้น นิสัยที่เหมาะสมกับการทำอาชีพนั้นได้ดี คืออะไร ลองมาวิเคราะห์ตัวเองว่า เธอมีดีอะไร และยังขาดอะไร นี่คือ **ช่วยสร้างเครื่องมือให้เด็ก** ถ้าอยากเป็นพยาบาลมาก แต่ดูนิสัยแล้วไม่ไป ถ้าเขายังยืนยันอยากจะเป็น ก็ต้องลงทุนลงแรงในการปรับเปลี่ยนนิสัยตัวเอง เช่น เป็นคนใจร้อน อาจารย์มีวิธีฝึกให้หนูใจเย็นขึ้นได้ไหม เช่น ไปหัดแกะสลัก ไปหัดเขียน

ภาพไทย เพื่อให้นั่งขึ้น เป็นต้น และให้เขาดูตัวเองว่า พอ 1 เทอมผ่านไป เขาพบอะไรกับตัวเองบ้าง เป็นต้น รวมทั้ง
คนรอบข้างต้องช่วยประเมิน คือต้องประเมิน 360 องศา ทั้งตัวเองประเมิน เพื่อน พ่อแม่ ครู ไม่เช่นนั้นเด็กอาจ
เป็นคริสตชนอยู่ อยู่ต่อหน้าพ่อแม่ทำตัวแบบหนึ่ง อยู่กับครูทำตัวอย่างหนึ่ง พอออกจากโรงเรียนทำตัวอีกอย่างหนึ่ง
เพราะเราประเมินแต่จากภายนอก **เราไม่เคยสอนให้เด็กมองเป้าหมายชีวิต และทำให้รู้ว่าถ้าจะไปสู่สิ่งที่ตัวเองตั้งเป้าไว้
จะต้องฝึกฝนอะไรบ้าง** ซึ่งสังคมเราละเลย อาจเพราะสังคมเราสบายมานาน ไม่ต้องคิดเรื่องการจัดการ ไม่ได้คิด
วางแผนอะไรมากมาย แต่สังคมฝรั่งเขารู้ตั้งแต่เด็กว่าอยากเป็นอะไร และเขาก็มุ่งมั่น แต่เด็กเราบอกไม่ได้ว่าเป้าหมาย
ชีวิตคืออะไร และกับสิ่งที่เรียนเชื่อมโยงกันอย่างไร มีแต่คนอื่น มีแต่ผู้ใหญ่มาบอก เธอต้องเรียน แต่ไม่ได้เกิดสำนึกที่
ตัวเด็กเอง การกระตุ้นสร้างสำนึกที่ตัวเด็ก ถ้าเด็กมีเป้าหมาย เวลาอาจารย์สอน ก็สามารถโยงได้ว่าเป็นเส้นทางหรือ
บันไดเพื่ออนาคตของเธอ ก็จะมีชีวิตชัดเจนมากขึ้นกับเขา มากกว่าพูดลอยๆ

ความเชื่อมโยง และแนวทางการพัฒนาต่อ

เวลาคิดอะไร พยายามคิดเป็นภาพ คิดเชิงระบบ เหมือนเห็นหมากทั้งกระดานหรือเห็นช้างทั้งตัว ไม่เช่นนั้นเรา
จะแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ไม่เห็นรากของปัญหาเพราะเราไม่เห็นความเชื่อมโยง เมื่อเห็นเด็ก ก็ต้องถอยไปถึงครอบครัว
เห็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังซึ่งมักเป็นตัวกำหนดและเป็นตัวแปรสำคัญที่เรามองไม่เห็น ถ้าเราจับรากของปัญหาไม่ได้ แก้
อย่างไรก็แก้ไม่ได้

สิ่งที่เราทำมีใครเกี่ยวข้องบ้าง มีมูลนิธิกระเจา มูลนิธิสยามกัมมาจล และที่ทำงานมาหลายปีเรามีเครือข่าย
ทั้งผู้บริหารและครูที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างหลากหลาย บางโรงเรียนผู้บริหารเอาจริงเอจัง
ทีมครูก็เห็นคุณค่า เข้ามาร่วมเต็มที่ แต่บางโรงเรียนมีครูเข้ามา 2-3 คน เพื่อนครูคนอื่นยังเห็นเป็นภาระ ซึ่งก็จะมี
โจทย์ว่า เราจะต้องครูเข้ามาร่วมกระบวนการนี้ให้มากขึ้นได้อย่างไร และเราบอกว่าเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ เป็นเรื่องที่ครูต้อง
สอนให้เด็กเป็นคนดีอยู่แล้ว ก็ต้องดูว่าเวลาเราไปชักชวน เรามีวิธีการสื่อสารอย่างไรที่จะโน้มน้าวให้เห็นว่า เป็นเรื่องที่
เขาทำอยู่แล้ว และเป็นเรื่องที่ดีถ้าทำให้ดีแล้ว อาจจะทำให้ครูทำงานน้อย แต่ได้ประโยชน์มากขึ้นก็ได้

จากทีมครู มาถึงแกนนำนักเรียน ซึ่งเราหวังว่าจะเกิดการขยายในกลุ่มทีม รวมทั้งส่งต่อไปต่อในปีต่อไป ระหว่าง
รุ่นสู่รุ่น ซึ่งการที่เราจะทำอย่างนั้นได้จริง จะต้องมีการทำงานที่เข้มแข็งหรือจัดระบบบางอย่างหรือไม่ อย่างน้อย
หลักสูตรพัฒนาแกนนำนักเรียนต้องมี เราหวังให้แกนนำนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เจตคติของเด็กควรเป็น
อย่างไร ความรู้ในเรื่องจิตอาสาควรมีเรื่องอะไร แคไหน และทักษะที่แกนนำควรมีซึ่งต้องมีดีกรี อย่างน้อยก็เริ่มที่
ความคิดก่อน เริ่มที่ใจก่อน แล้วขยับมาสู่ระดับที่แปลงจากความคิด ใจ มาสู่การปฏิบัติ ซึ่งมันยากกว่าเมื่อจะลงมือทำ
เปรียบเทียบกับง่าย ๆ เวลาเราเสียสละของไม่ใช้แล้วไปให้คนอื่น กับเอาของที่เรารักไปให้ สิ่งหลังยากกว่า อย่างแรกอาจ
เพราะเราต้องการกำจัดขยะที่ไม่ต้องการก็ได้ อันนี้คือมีความละเอียด ซึ่งคนทำเรื่องจิตอาสาต้องเข้าใจให้ดี เพราะคน
เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ เขาเข้ามาในดีกรีที่ไม่เหมือนกัน ถ้ามีประตูดียวคงไม่ได้ ต้องมีหลายประตู ใครอยู่
ใกล้อันไหนก็ค่อยๆ ขยับไป เราเพียงทำหน้าที่ดูความก้าวหน้า เหมือนเวลาทำงานกับเด็ก เขาอาจเริ่มต้นจากครูสั่ง
หรือบังคับก่อน ก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าทำแล้วครูพาถอดบทเรียน เขาเริ่มเห็นคุณค่า ประโยชน์ อาจารย์หลายคนบอกว่า

เด็กมีความสุข เริ่มเสียดความดีหรือได้รับความสุขจากการทำดี คนที่ตระหนักรู้แล้วเราก็ปล่อยได้ หันไปทำกับคนอื่นต่อ สังคมไทยเป็นสังคมที่ดูแลเด็กน้อยมาก ความจริงพวกเขาไม่ได้ทำอะไรมาก เขาขอโอกาส ขอเวลา ขอให้รับฟังพวกเขา เวลาเขาทำดีช่วยยกย่องเชิดชูหรือเชียร์

จากทีมงานครู แกนนำนักเรียน เราอาจมีคำถามเรื่องปริมาณและคุณภาพของทีมงานครู ว่าเรามีมากพอไหม ในโรงเรียน เพราะคงทำกัน 2-3 คนไม่ไหว เขาไม่ได้เรียนกับเราคนเดียว ต้องเรียนกับครูคนอื่นด้วย ทำอย่างไรให้ครูบ่มเพาะเด็กไปในทิศทางเดียว เช่น ครูบางคนเดี่ยวเชียว แต่พอไปเรียนกับครูอีกคนที่ไม่สนใจเลย ความแตกต่างนั้นย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก เด็กก็จะเลือกทำ ฉะนั้นการทำของครูแค่ 2-3 คน แล้วหวังว่าจะได้ผล ขณะที่ปัญหาสังคมรุนแรงขึ้น นำหน้าการทำต่างกันมาก ดังนั้นเราต้องขยายสเกลเช่นกัน เพื่อไปถ่วงดุลอีกด้าน

เมื่อพูดถึงโครงการ ครูบางคนบอกว่าคิดให้อยู่ในวิถี ซึ่งเป็นเรื่องดี แต่เพราะโครงการมีตั้งต้นและจบ ดังนั้นวิธีการตรงนี้ อาจต้องออกแบบสภาพแวดล้อมหรือกิจกรรมของเด็กให้อยู่ในวิถีชีวิตของเด็กมากที่สุด เรื่องโครงการมีโจทย์ว่า ครูมีใจ อยากทำ แต่จะเริ่มอย่างไร จะให้เด็กทำอะไร สิ่งที่เราขาด ถ้าอุปมาให้ชัดคือ ครูเปรียบเสมือนหมอบุญเด็กเป็นผู้ใช้ ซึ่งเด็ก 40 คนไม่เหมือนกัน แต่เรากำลังสอนแบบที่ดูเขาเหมือนกัน ทั้งหมด เราไม่ได้วินิจฉัยเด็กเป็นรายคน รวมทั้งไม่รู้ทุนของเขาเป็นรายคน แม้จะมีเรื่องการแนะแนว มีการเยี่ยมบ้าน นโยบายเหล่านั้นคือต้องการให้ครูเข้าถึงวิถีของเด็กเป็นรายคน เมื่อเราเป็นหมอจะสั่งยาอย่างไรกับคนๆ นี้ จะสั่งยาได้ เราต้องรู้สมมติฐานของโรค รู้อาการของเด็กที่ชัดเจน และเราต้องมียาเพียงพอที่จะเลือกหยิบให้เด็กได้ ยาในที่นี้คือ ลูกเล่น วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เด็กกลุ่มนี้ต้องให้ทำอย่างนี้ๆ แต่ที่ผ่านมา เรามักมีวิธีคิดต่อปัญหาไม่ถูก ซึ่งถ้ามองแบบนี้จะเห็นว่า เราขาดหลายอย่าง ขาดตัวยาที่จะเลือกหยิบให้เหมาะกับเด็กแต่ละราย แต่ละประเภท ขณะเดียวกันมีครูบอกว่า เด็กบางคนเริ่มเหลื่อซอ ถ้ามัวไปจ้ำจี้จ้ำไชคนนี้ ก็เสียทั้งชั้น ถ้าเช่นนั้นรูปแบบการจัดการต้องเปลี่ยน กลุ่มที่เป็นคนใช้หนัก ต้องแยกออกไปเยียวยา ต้องไปเข้าไอซียูก่อนแล้วจึงนำกลับมา แต่ถ้าให้คนใช้ไอซียูมารวมกับคนใช้ปกติ ผลที่ตามมาคือ ตายทั้งหมด นี่คือการจัดการ ครูแนะแนวมักจบจิตวิทยา อาจต้องมาวินิจฉัยปัญหาของเด็กแล้วแก้ไข ครูแนะแนวจึงต้องมีตัวยาเยอะๆ ในการจัดการกับเด็กประเภทต่างๆ ถ้าไม่จัดการ เราจะเจอแต่ครูท้อ เพราะเจอแต่ปัญหาที่แก้ไม่ได้

โครงการเป็นวิธีการหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็ก จึงต้องมีวัตถุประสงค์ เป้าหมายชัดเจน ว่าเพื่อฝึกเด็กให้มีเจตคติอะไร มีความรู้ ทักษะอะไร และมีวิธีการ กิจกรรมให้เด็กเข้าไปเผชิญ เด็กต้องลงมือทำ แล้วจะทำให้เขาเรียนรู้ได้อย่างไร เพราะบางทีทำแล้ว สิ่งที่เราขาดคือ การให้เขาเรียนรู้จากสิ่งที่ทำ มาถอดบทเรียนว่า เมื่อทำแล้ว ด้านเจตคติไปถึงไหน ด้านความรู้ ทักษะ ไปถึงไหน เรื่องทักษะก็วัดง่ายโดยดูจากชิ้นงาน ความรู้ก็ทดสอบด้วยวิธีการอีกอย่าง หรือด้านเจตคติอาจดูจากว่า เขาอยากทำต่อหรือไม่ ถ้าเขาอยากทำ สนุกกับงาน แสดงว่าเขามีเจตคติที่ดีต่องานนั้น ตัวชี้วัดและเครื่องมือที่ใช้วัดผลแต่ละด้าน ก็ไม่เหมือนกัน

ข้อเสนอของผมคือ เครือข่ายนี้ที่ทำงานร่วมกันมา น่าจะ**พัฒนาหลักสูตร**หรือไม่ เอาประสบการณ์ที่ทำมา 2-3 ปีมาพัฒนาหลักสูตร โดยทางมูลนิธิกระเจาอาจจะต้องประสานเชิงนโยบาย เป็นไปได้หรือไม่ที่แต่ละโรงเรียนจะมีทีมครูสักทีม โดยเอาฐานใจมาก่อน แล้วมาเข้ากระบวนการเรียนรู้ทำความเข้าใจร่วมกันว่า จิตอาสาคืออะไร มีดีกรีของจิต

อาสาอย่างไร รวมทั้งที่มาพูดคุยในโจทย์ครั้งนี้ว่า จิตอาสาคืออะไร คืออย่างไร สร้างได้อย่างไร และทำให้อยั่งยืนได้
อย่างไร แล้วจึงแปลงไปสู่ขั้นตอน วิธีการทำจิตอาสาอย่างไร ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีหลากหลาย ถ้ารวบรวมตั้งแต่ง่ายไปสู่
ยาก แล้วนำมาแยกแยะทำเมนู เป็นการจัดการความรู้จากสิ่งที่เราปฏิบัติ นำมาแยกแยะ เพื่อให้เห็นว่า ถ้าต้องการให้เด็ก
ได้เรื่องจิตอาสาในระดับนี้ ควรต้องทำอะไร อย่างไร แค่นั้น เป็นการประมวล จักระบบ ให้เห็นถึงขั้นวิธีการ และผลที่
จะได้ด้วย เมนูนี้ คาดหวังกับเด็กแค่นี้ ถ้าอีกเมนู คาดหวังกับเด็กอีกระดับหนึ่ง เป็นต้น

อีกแนวทางที่ทำให้ดีขึ้นกว่าเดิม คือทำให้เป็น **งานวิจัย** เป็นผลงานของอาจารย์ด้วย ซึ่งเชื่อมโยงกับนโยบาย
ของรัฐบาลหรือเรื่องการศึกษาทางมูลนิธิกระจกเงาก็สามารถเสนอกับทางมูลนิธิสยามกัมมาจลได้ เป็นการ
วิจัยเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ใหม่ให้กับตัวนักเรียน การจัดการความรู้ (KM) และการวิจัย สามารถใช้เป็นเครื่องมือ
ได้ KM สนใจความรู้ในตัวคน ประสบการณ์จากการปฏิบัติ ซึ่งจะเห็นว่า เวลาคุณครูเรียนรู้จากประสบการณ์ของ
เพื่อนครู มันเรียนรู้ได้ง่ายกว่า

เรื่องที่ทำ... ความเชื่อมโยงกับนโยบายปฏิรูปการศึกษา

ผมเพิ่งอ่านหนังสือพิมพ์เมื่อ 7 มีนาคม 2554 บอกว่า ทุ่มงบประมาณ 1.4 แสนล้าน ปฏิรูปการศึกษา ประชุม
กรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 พูดเรื่อง**การจัดการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ใหม่** ตอนนั้นจุดที่เด็ก
เรียนรู้ไม่ได้อยู่ในชั้นเรียนเท่านั้น อาจารย์
พาเด็กไปเรียนรู้ในคลอง ที่โรงพยาบาล ทุก
จุดที่พาไปเป็นแหล่งเรียนรู้ แต่ในจุดนั้นๆ
มันฝึกเด็กในเรื่องอะไร ซึ่งเราต้องระบุให้ชัด
ขึ้น สิ่งที่อาจารย์ทำกันมา มันตอบเรื่อง
แหล่งเรียนรู้ใหม่ที่มีรูปแบบต่างไปจากเดิม
หรือ**เรื่องกระบวนการเรียนรู้ใหม่** สิ่งที่ทำ
เป็นกระบวนการเรียนรู้ใหม่ เพราะอาจารย์
ปรับจากที่สอนแบบเดิม แต่ให้เขาไปเผชิญ

สถานการณ์ มีการตั้งคำถามก่อน พาลงไปปฏิบัติ แล้วกลับมาประเมินว่า เขาได้อะไรในด้านต่างๆ

10 นโยบายเร่งด่วนที่ต้องปฏิรูปในปี 2555 เช่น พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์
ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีทางการศึกษา, ปรับปรุงหลักสูตร วิธีการ กระบวนการสอนที่เน้นกิจกรรมมาก
ขึ้น, กิจกรรมในการพัฒนาทักษะครู โดยเปลี่ยนกรอบความคิดจากการสอนมาเป็นกระบวนการเรียนรู้, การผลิตครูพันธุ์
ใหม่, การผลิตครูสาขาที่ขาดแคลนและครูวิชาชีพ, โรงเรียนดีประจำอำเภอ, สร้างโอกาสในการเข้าถึงมาตรฐานและ
เทคโนโลยีทางการศึกษา, บันทึกข้อตกลงระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้
เชิงบูรณาการ, เพิ่มประสิทธิภาพและลดความสูญเปล่าของโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นต้น

นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ รมว.ศึกษาธิการ เปิดเผยว่า จากการประชุมคณะกรรมการนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (กนป.) ซึ่งมีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน เมื่อเร็ว ๆ นี้ว่า ที่ประชุมได้เห็นชอบกรอบงบประมาณที่จะใช้ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ปี 2555-2561 จำนวน 143,142 ล้านบาท โดยงบฯ ดังกล่าวจะนำมาใช้ดำเนินการ 4 ด้าน แบ่งเป็น 1. ครูยุคใหม่ ครูพันธุ์ใหม่ และครูสาขาขาดแคลน ประมาณร้อยละ 48 ของงบฯ ทั้งหมด 2. สถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่ ประมาณร้อยละ 36 3. กระบวนการเรียนรู้ใหม่ ประมาณร้อยละ 8 และ 4. การบริหารจัดการใหม่ ประมาณร้อยละ 8

รมว.ศึกษาธิการ กล่าวต่อไปว่า นอกจากนี้ที่ประชุมยังเห็นชอบ 10 นโยบายเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในปี 2555 โดยได้ดำเนินการตามข้อคิดเห็นจากรายงานการวิจัยของ McKinsey และความคิดเห็นของ กนป. ซึ่งใช้งบฯ 15,836 ล้านบาท ประกอบด้วย

1. พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และเทคโนโลยีทางการศึกษา ใช้งบฯ 2,801 ล้านบาท
2. ปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมมากขึ้น ใช้งบฯ 566 ล้านบาท
3. กิจกรรมในการพัฒนาทักษะครู โดยเปลี่ยนกรอบความคิดครูจากการสอนมาเป็นกระบวนการเรียนรู้ ใช้งบฯ 1,742 ล้านบาท
4. การผลิตครูพันธุ์ใหม่ ใช้งบฯ 731 ล้านบาท
5. ผลิตครูสาขาที่ขาดแคลนและครูวิชาชีพ ใช้งบฯ 1,836 ล้านบาท
6. โรงเรียนดีประจำตำบล โรงเรียนดีประจำอำเภอ และโรงเรียนมาตรฐานสากล ใช้งบฯ 1,696 ล้านบาท
7. สร้างโอกาสเข้าถึงมาตรฐานและเทคโนโลยีทางการศึกษา 3NR ใช้งบฯ 5,099 ล้านบาท
8. ทำบันทึกข้อตกลงระหว่างผู้บริหาร เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ในการทำงานเชิงบูรณาการ ใช้งบฯ 160 ล้านบาท
9. เพิ่มประสิทธิภาพ และลดความสูญเปล่าของโรงเรียนขนาดเล็ก ใช้งบฯ 825 ล้านบาท และ
10. สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น และปรับปรุงคุณภาพการเรียนสายอาชีวศึกษา ใช้งบฯ 380 ล้านบาท.

<http://www.dailynews.co.th>

เรื่องพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี โครงการที่เราให้เด็กทำ สามารถบูรณาการเรื่องพวกนี้เข้าไปได้ เวลาทำโครงการจิตอาสา ฝึกทักษะวิทยาศาสตร์ ทักษะคณิตศาสตร์ได้ทั้งนั้นในกิจกรรมที่เด็กทำ เพียงแต่ขอให้ไปจากความสนใจของเขา ครูอย่าแทรกวิชาการจนเขาเบื่อ เป็นการค่อยแทรกๆ จนเขาสามารถเชื่อมโยงได้ทีละนิด เช่น ถ้าจะทำเรื่องนี้แล้วคำนวณไม่เป็น เธอก็จะทำได้ ต้องทำให้เป็นความรู้ที่ใช้งานได้ เป็นประโยชน์จริง ไม่ใช่ความรู้ลอยๆ อะไรที่เป็นความรู้ที่เราสัมผัสไม่ได้ เรามักไม่สนใจเท่าไร

นโยบายปรับปรุงหลักสูตร วิธีการ กระบวนการสอนที่เน้นกิจกรรมมากขึ้น นี่คือ 1 ใน 10 นโยบายเร่งด่วนถามว่า สิ่งนี้อาจารย์ไปทำ ใช่เรื่องนี้หรือไม่ หรือกิจกรรมในการพัฒนาทักษะครู โดยเปลี่ยนกรอบความคิดจากการสอนมาเป็นกระบวนการเรียนรู้ ฉะนั้นที่อาจารย์ไปพาทีมครูมาเข้าร่วม เป็นการกำลังค่อยๆ ปรับจากการสอนมาสู่

กระบวนการเรียนรู้ หรือเรื่องเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึงอะไร โครงการต่างๆ ที่อาจารย์พาเด็กทำ สามารถมาเชื่อมเรื่องโอทีได้

บันทึกข้อตกลงระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่ และแหล่งเรียนรู้เชิงบูรณาการ อย่างกรณีโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ พูดเรื่องเขตฯ สนใจกิจกรรมที่อาจารย์พาเด็กทำ ก็เป็นโอกาสในการทำ MOU ระหว่างสถาบัน เป็นการทำ MOU เพื่อเอาสภาพแวดล้อมมาฝึกเด็ก มาสอนเด็ก ต่อไปห้องเรียนของเด็กอาจไปเชื่อมกับชุมชน ไปสู่แหล่งอื่นๆ ซึ่งเด็กมักรู้สึกตื่นเต้น อยากเรียนผ่านกิจกรรม ที่ต้องออกมาเป็นนโยบายแบบนี้เพราะเขาพบแล้วว่าต้องเอากิจกรรมนำ

เพิ่มประสิทธิภาพและลดความสูญเปล่าของโรงเรียนขนาดเล็ก ขณะนี้กระทรวงก็กำลังจะยุบโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะมองในเชิงการบริหารจัดการ มุ่งแต่เรื่องประสิทธิภาพ แต่ถ้าโรงเรียนจับมือกับชุมชนจัดการศึกษา ก็ทำแบบจิวแต่แจ๋วได้

จะเห็นได้ว่า ถ้าเราสามารถเชื่อมตรงนี้ให้ผู้บริหารเห็น สิ่งที่เราทำเป็นเรื่องที่ทันสมัยมาก ในท้ายที่สุด ถ้าอาจารย์ยึดหลักดีๆ นโยบายข้างบนจะลงมาอย่างไร อาจารย์เพียงพลิกนิดเดียวก็สามารถเชื่อมได้หมด สามารถเอaling ที่ทำ ไปตอบเรื่องตัวชี้วัดของสถานศึกษาได้ ถ้าว่ากระบวนการนี้สอนให้เด็กคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นใหม่ ซึ่งเป็นจุดอ่อนของโรงเรียนต่างๆ ที่ สมศ.ไปประเมินทั่วประเทศบอกว่า จุดอ่อนของนักเรียนคือ เด็กคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ไม่เป็น เรื่องพวกนี้เป็นทักษะ เขาอยากฝึก อยากทำเพราะมีความสุข เหมือนอยากอ่านหนังสือเพราะมีความสุข อยากอ่านซ้ำ อยากติดตาม แต่ขณะนี้ระบบโรงเรียนฝึกทักษะไม่ได้ เพราะสร้างความชอบ ความสุขให้เด็กไม่ได้ เพราะครูไม่ให้ความสำคัญกับเจตคติของเด็กในเรื่องการเรียนรู้ เลยกลายเป็นปัญหาแบบงูกินหางสะสมหมักหมมมาจนถึงปัจจุบัน

อันนี้เป็นการเชื่อมโยงให้เห็นว่า สิ่งที่อาจารย์ทำอยู่ ณ ขณะนี้ 1) ตอบเรื่องนโยบายของกระทรวงศึกษาฯ แน่นนอน 2) เป็นการปฏิรูปการศึกษา ถ้ามองเชื่อมโยงอย่างนี้ จะเห็นว่างานที่ทำมีคุณค่า ตั้งแต่ตัวเด็ก ในการทำให้เด็กเป็นคนดี เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คงไม่มีบุคคลอะไรที่ดีเท่ากับการทำให้มนุษย์เป็นคนดี เป็นการปิดชุมชนรักให้เด็กหนึ่งคน ผมคิดว่า คุณค่า ความหมายเป็นเรื่องสำคัญ แต่ถ้าเราไม่สามารถขยายจุดขายในเรื่องนี้ได้ ทุกคนก็มองเป็นการะย่องยาก ไม่มีอะไรยุ่งยากถ้ามนุษย์มีแรงบันดาลใจ การสอนอะไรก็ตามเรื่องเจตคติ เรื่องใจเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าเข้าใจ ถองแท้ในจุดนี้เสียก่อน ใจก็มาด้วย แต่ถ้าเราทำไปโดยไม่ปมใจ ก็จะไม่ยั่งยืน.

สิ่งที่ได้เรียนรู้ และ เรื่องเล่าแสดงน้ำใจ

สิ่งที่ได้เรียนรู้

โจทย์ : ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้

กระบวนการ :

1. นั่งล้อมวงใหญ่ นั่งสงบนิ่งสักครู ให้ลองนึกทบทวนเหตุการณ์ในวันที่ผ่านมา ว่าได้ทำกิจกรรมอะไรบ้าง
2. ใคร่ครวญว่า ตัวเราได้เรียนรู้อะไรมากขึ้น เลือกมา 1 ข้อ อาทิ อะไรที่ไม่เคยรู้ ก็ได้รู้ หรือรู้แล้ว รู้มากขึ้น และให้ช่วยขยายความ เช่น เรียนรู้เรื่องจิตอาสามากขึ้น อธิบายด้วยว่า คืออะไร อย่างไร
3. เขียนลงในกระดาษที่แจกให้ โดยให้เขียนชื่อตนเอง และโรงเรียนด้วย

จากที่แกนนำนักเรียน และคุณครูสะท้อนถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ในการเข้าค่ายครั้งนี้ (ทั้งหมด 73 ฉบับ แยกเป็นครู 16 ฉบับ และนักเรียน 57 ฉบับ) บางคนสะท้อนถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ในภาพรวม ขณะที่บางคนนึกย้อนถึงกิจกรรมที่ตนได้ผ่านประสบการณ์ในแต่ละช่วง เช่น ชัยเกียรติ เอี่ยมรัศมีกุล โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย บอกว่า

“ช่วงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้เรียนรู้และทำความเข้าใจคำว่า ‘จิตอาสา’ มากขึ้น เมื่อก่อนยังไม่เข้าใจคำว่าจิตอาสา คิดว่าเป็นการช่วยเหลืออย่างเดียว แต่เมื่อเรียนรู้มากขึ้น ก็เข้าใจว่า จิตอาสา คือ การให้โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งผู้ให้และผู้รับไม่เดือดร้อน หรือไม่ฝืนใจ ให้แล้วทั้งสองฝ่ายมีความสุข ช่วงดูหนัง หลังจากดูหนังตอนเย็น ทำให้รู้ว่ายังมีคนที่อุทิศตนเพื่อสังคม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการทำจิตอาสา... ช่วงเวิร์คช็อป ได้เรียนรู้ว่า โครงการอื่น ที่นำเสนอ มีอะไรบ้าง สามารถนำมาปรับใช้กับโครงการของเราได้”

หรือ เจริญรัตน์ ศรีวรกุล โรงเรียนสายน้ำผึ้งในพระอุปถัมภ์ฯ บอกว่า

“...ตอนแบ่งกลุ่มคณะโรงเรียนบอกเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์การให้ ทำให้ได้แบ่งปันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ภายในกลุ่ม นำมาปรับหรือรู้สิ่งใหม่ๆ ภายในกลุ่ม เมื่อถอดบทเรียนของแต่ละกลุ่มแล้วนำเสนอ แลกเปลี่ยนความคิดของคำว่า จิตอาสา ทำให้รู้ถึงกระบวนการของแต่ละกลุ่มว่า ได้คิดและสร้างสรรค์กันอย่างไรบ้าง ..ช่วงแบ่งกลุ่มตามโรงเรียนเพื่อถอดบทเรียนของโครงการของแต่ละโรงเรียน ถึงที่มาและผลต่างๆ ทำให้ได้เพิ่มสิ่งที่ยังไม่รู้อีกมาก เช่น ปัญหาของโครงการ เราไม่ได้มองถึงโครงการอย่างเดียว มีปัจจัยอื่นๆ อีก ช่วงซื้อขายโครงการของโรงเรียนต่างๆ ได้แลกเปลี่ยนความรู้ของกันและกันในแต่ละโรงเรียน”

อย่างไรก็ตาม หากสรุปในภาพรวม มีประเด็นสำคัญที่ผู้เข้าร่วมสะท้อนประเด็นและสิ่งที่ได้เรียนรู้ ดังนี้ (โปรดดูแผนภาพด้านท้ายเรื่อง ประกอบ)

1. ความรู้ ความเข้าใจ โดยเฉพาะเรื่อง “จิตอาสา” ทั้งในเรื่องความหมาย ประโยชน์/คุณค่า ว่าทำแล้วได้อะไร ได้อย่างไร รวมทั้งสร้างได้อย่างไร จากการได้ฟังเรื่องราวประสบการณ์ของเพื่อนต่างโรงเรียน ซึ่งบางคนสะท้อนว่า ได้ช่วยเปิดมุมมองให้กว้างขึ้น มีความเข้าใจมากขึ้น เช่น จากที่แต่ก่อนคิดว่าต้องไปเข้าค่ายออกต่างจังหวัด หรือการบริจาคสิ่งของเท่านั้น

“ได้เรียนรู้จิตอาสามากขึ้น อย่างแต่ก่อนผมคิดว่า ต้องเข้าค่ายหรือไปต่างจังหวัด ทำงานเป็นจิตอาสา แต่อย่างเดียว แต่จริงๆ แล้ว แค่อยู่นบ้านช่วยพ่อแม่ ก็เป็นจิตอาสาได้แล้ว ...” (พิชชากร เชื้อแก้ว, โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย)

“จากเมื่อก่อนคิดว่า จิตอาสาคือการช่วยเหลือผู้อื่นในที่ต่างๆ การออกค่ายพัฒนาชนบท การทำงานเป็นกลุ่มใหญ่ๆ หลายๆ สถาบันต้องมารวมกันเพื่อจัดค่าย แต่พอได้จับกลุ่มก็ได้รู้ว่า จิตอาสา คือ การช่วยผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน แต่สิ่งที่ได้คือความสุขใจ”
(ศิริรัตน์ ชัยวัฒนากุลกิจ, โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์)

“จิตอาสาเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ทุกเมื่อ ทุกขณะ ทุกเวลา ไม่ว่ากับใครที่เรา รู้จักและไม่รู้จักก็ตาม แต่หนูว่า ทุกสิ่งมันเกิดขึ้นจากตัวเรา เราสามารถสร้างเองได้ ไม่ว่าจะเป็นโอกาส สถานที่ หรือกับบุคคล แต่ในฐานะที่เราเป็นลูกที่ดี เราก็ควรทำจิตอาสาภายในบ้านให้เต็มทีก่อน ไม่ว่าจะ เป็นกับคนในครอบครัวหรือพ่อแม่ของเรา เราควรทำตรงนี้เต็มทีก่อน แล้วค่อยแบ่งปันให้กับเพื่อนมนุษย์ สิ่งแวดล้อม...” (รุ่งนภา
ชานิกรประดิษฐ์, โรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์ฯ)

“ได้เรียนรู้ความหมาย นิยามของคำว่า จิตอาสา ที่แท้จริง ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับน้องๆ พี่ๆ ในด้านการตัดสินใจ การเลือกที่จะปฏิบัติในสิ่งที่ควรทำ ทำแล้วทั้งตนเองและคนอื่นมีความสุข ทำให้เปิดใจ กล้าคิด กล้าแสดงออกมากขึ้น และได้การปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม ซึ่งต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และกล้าในการทำ ขอขอบคุณพี่ๆ น้องๆ เพื่อนๆ ทุกคนสำหรับการแลกเปลี่ยนในด้านต่างๆ ซึ่งทำให้ชีวิตของผมพัฒนาและมีความสุขมากขึ้น

สัญญาจะพัฒนาต่อไป ขอขอบคุณมากครับ (กิตติคุณ คักดี
สูง, โรงเรียนสาธิต มศว.ประสานมิตร)

“...ตอนจับกลุ่มคณะโรงเรียนกัน แล้วบอกเล่า
ประสบการณ์จิตอาสา ครั้งหนึ่งในชีวิตที่เคยทำมา นำมา
บอกเล่ากันฟัง สิ่งที่ได้รับ คือ นิยาม คำจำกัดความ
ความหมายของคำว่า จิตอาสาในหลายๆ คน หลายๆ
รูปแบบ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ได้แสดงความเห็น
แสดงทัศนคติอย่างเต็มที่ รู้ถึงประสบการณ์ของแต่ละคน
ที่แตกต่างกันไป และบทบาทในชีวิตของแต่ละคน”
(ภัทรภร เอื้อทิตยสกุล, โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์)

“ได้เรียนรู้เรื่องจิตอาสา การไม่มีค่านิยาม สิ่งนี้ได้ทำให้
ค่าๆ นี้อยู่ในชีวิตประจำวันของพวกเราอยู่เป็นนิจ
เพียงแต่ว่าเราจะรู้หรือไม่ว่าเรื่องหรือสิ่งที่เราทำนั้นคือ
อะไร ...ได้กระบวนการเรียบเรียงความคิด การทำ
โครงการ การได้ฟังเรื่องราวจิตอาสาของโรงเรียนต่างๆ
ที่มีมา ทั้งเป็นแนวคิดให้เรานึกย้อนถึงตัวเอง เป็นแรง
บันดาลใจให้เราเลือกที่จะทำจิตอาสาต่อไป ใครจะรู้
เรื่องการทำจิตอาสาก็เปลี่ยนชีวิตคนได้ จากคนในสังคม
แวดล้อมที่แย่ สามารถเปลี่ยนเป็นคนที่เป็นที่ชื่นชมของ
คนต่างๆ อีกทั้งการทำจิตอาสายังสอนประสบการณ์ให้แก่
ชีวิตของตัวผู้ทำ อาจจะสะเทือนใจ หรือภูมิใจ หรือมี
ความสุขเมื่อได้ทำ จิตอาสา คำนี้ในความหมายของผม
คือชื่อเพลง Pass the Love Forward ส่งต่อไปด้วยใจ
รัก....” (ศุภกฤต โพธิ์วรสุนทร, โรงเรียนศรีอยุธยา ใน
พระอุปถัมภ์ฯ)

“...ได้รู้เกี่ยวกับความหมายของจิตอาสามากขึ้น คือคำว่า
จิตอาสา มีหลายความหมาย ทั้งให้ด้วยใจ ไม่หวังสิ่ง
ตอบแทน ไม่มีใครบังคับ ได้ประสบการณ์ ได้ฟังเรื่องราว
ที่เป็นจิตอาสาของเพื่อนโรงเรียนอื่น ได้แลกเปลี่ยน

โครงการจิตอาสาของแต่ละโรงเรียน ได้เพื่อนใหม่ รู้ ขั้นตอนการทำงาน รู้จักคิด รู้จักแบ่งปัน” (สุพรรณ รัตนประทุม, โรงเรียนถนนทิรุตธารามวิทยาคม)

ทางด้านคุณครูเอง ก็สะท้อนว่า สิ่งที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนครั้งนี้เช่นกัน

“ทำให้ทราบว่าจริงๆ แล้วจิตอาสา บางครั้งไม่จำเป็นต้องทำ
เป็นโครงการเสมอไป วิถีชีวิต ก็เป็นจิตอาสา ที่สามารถ
กระทำได้ง่าย และกระทำได้อะไรๆ ก็จะพัฒนาเป็นจิตอาสาที่
ยั่งยืนได้ ซึ่งควรนำมาใช้กับคนที่ยังไม่คุ้นเคยกับจิตอาสา”
(อาจารย์กัญญก พูนพัฒน์, โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย)

“ทำให้รู้จักคำว่า จิตอาสา ถ่องแท้มากยิ่งขึ้น เข้าใจ
ความหมายและวิธีการที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทางมากขึ้น
รู้ถึงกระบวนการ แนวคิดใหม่ๆ ในการนำไปปฏิบัติ เป็นการ
ทบทวนตัวเอง ว่าที่ผ่านมา เรามีอุปสรรค ข้อบกพร่อง
ตรงไหนในการปฏิบัติงานในปีที่ผ่านมา เพื่อจะได้นำไป
ปรับปรุงแก้ไขในปีต่อไป ทำให้เห็นศักยภาพของเด็กๆ ทั้ง
เด็กที่โรงเรียน และเด็กโรงเรียนอื่น เห็นมุมมองการทำงาน
ต่อกิจกรรมต่างๆ เพื่อที่จะได้นำไปปรับใช้กับการทำงานของ
ตนเองต่อไป (อาจารย์สรวิญญา ปัญญาสุทธิ, โรงเรียนสาธิต
มศว.ประสานมิตร)

ขณะเดียวกัน เรื่องจิตอาสา ก็เป็นเรื่องที่หลายคนตระหนักว่า เป็นเรื่องของจิตใจ เป็นเรื่องสำนึกภายใน
ฉะนั้นต้องอาศัยการปลูกฝัง ทำบ่อยๆ จนเกิดเป็นนิสัย จึงจะทำให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งควรจะมีเป็นส่วนหนึ่งของวิถี
ชีวิตปกติประจำวัน สามารถเริ่มต้นทำได้จากตนเอง สำหรับการปลูกฝังเรื่องจิตอาสาให้กับนักเรียนในโรงเรียน ก็ทำให้
เห็นวิธีการ แนวทาง การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตอาสาที่ยั่งยืนในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียนรู้ผ่านการทำ
โครงการ จะทำให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือทำ ทำแล้วมีการถอดบทเรียน ดึงจุดเด่นในสิ่งที่ทำออกมา

“ได้รู้วิธีการถอดบทเรียน แล้วนำไปประยุกต์ใช้กับการทำ
โครงการ หรืองานต่างๆ เพื่อต่อยอดแนวคิดออกไป แล้ว
กลับมาคิดทบทวนแก้ไข แล้วก็นำไปพัฒนาอีกต่อไป
(ปภัสรา เลิศอุดม, โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย)

นอกจากนี้ หลายคนสะท้อนว่า ได้เรียนรู้ในประเด็นต่างๆ ที่เป็นเนื้อหาความรู้ในการทำโครงการ เช่น เรื่อง การ Reuse/ Recycle ขยะ การใช้สื่อในการทำงานจิตอาสา EM กับการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญคือ วิธีการ กระบวนการสร้างจิตอาสาผ่านโครงการเรื่องต่างๆ เป็นต้น

“...การทำโครงการ แต่ละโรงเรียนล้วนแล้วแต่มีสาระ ได้เข้าไปทำความเข้าใจของแต่ละโรงเรียน ได้ทั้งประโยชน์และความรู้ อาจจะนำมาพัฒนาโรงเรียนของเราได้” (พริกา ธรรมวงศ์, โรงเรียนพิบูลย์อุปถัมภ์)

2. วิธีการเรียนรู้ ประเด็นสำคัญที่สะท้อนจากผู้เข้าร่วมอีกเรื่องคือ วิธีการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีหลากหลายวิธีการผสมผสานกัน เช่น การจัดกลุ่มเรียนรู้แบบคละโรงเรียน/ ระดับชั้น ทำให้เกิดความสามัคคีและรู้จักกันมากขึ้น รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามโรงเรียน ทำให้เห็นวิถีคิด วิธีการของเพื่อนจากโรงเรียนอื่น ซึ่งเป็นเหมือนกระจกสะท้อนให้เห็นจุดอ่อน-จุดแข็งในโครงการของตนเอง ผ่านมุมมองของผู้อื่นที่มาเยี่ยมชม ในช่วงการจัดตลาดนัดความรู้ เช่น ภาวีนี แจ่มเจนศิลป์ โรงเรียน สตรีวัดอัปสรสวรรค์ สะท้อนว่า “ทำให้ได้เรียนรู้เรื่องการทำ **Mind Map** ซึ่งช่วยให้เห็นเป็นระบบ และได้เรียนรู้จุดอ่อน-จุดแข็งของตนเองโดยมุมมองของผู้อื่น” หรือลัดดา เนาวรัตน์ โรงเรียน สันติราษฎร์วิทยาลัย บอกว่า นอกจากได้รู้โครงการของแต่ละโรงเรียนว่าเป็นมาอย่างไรแล้ว ยัง “ได้รู้จุดอ่อน จุดแข็งของโครงการตัวเอง” อีกด้วย

นอกจากนี้ การเล่าเรื่องประสบการณ์จิตอาสาในกลุ่มย่อย ทำให้เรียนรู้จากประสบการณ์ของเพื่อน ได้เรียนรู้ผ่านเกมส์ที่สร้างความสนุกสนานและแฝงข้อคิด ตลอดจนได้แง่คิดโดยเรียนรู้ผ่านสื่อภาพยนตร์ที่มีสาระเกี่ยวกับครูและนักเรียน ซึ่งบางคนจะผลิตเพลงและเรียนรู้ได้ดีผ่านการดูภาพยนตร์ เป็นต้น

“ได้เรียนรู้เรื่องจิตอาสามากขึ้นจากหนังเรื่อง Freedom Writer ที่ได้เห็นถึงความพยายามของครู ที่ทำให้เด็กที่เกลียด หันกลับมารักกันได้ และสามารถทำให้เด็กๆ นักเรียนของเขา กล้าที่จะเปิดเผยความในใจ กล้าปรึกษา กล้าคุยกับเขาได้ เปลี่ยนความคิดของเด็กที่เป็นลบ ให้กลายเป็นบวกได้...” (ธนกาญจน์ เครือแก้วนุสรณ์, โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์)

3. ฝึกทักษะ อาทิ ความกล้าแสดงออก แสดงความคิดเห็น การคิดวิเคราะห์ การอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกับเพื่อนต่างโรงเรียนที่ไม่รู้จักกันมาก่อน เรียนรู้ขั้นตอนการทำงาน จากวิถีคิด วิธีทำ และการดูแลผลลัพธ์ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า กระบวนการเรียบเรียงความคิดเพื่อนำเสนอ เช่น ลองเขียนสิ่งที่คิดเพื่อทดลองกระดาก ก่อนที่จะพูดแลกเปลี่ยน การใช้ **Mind Map** ตลอดจนทักษะในการสื่อสารบอกเล่า แบ่งปันความรู้กับเพื่อนต่าง

โรงเรียน ซึ่งมีประโยชน์หลายอย่าง เช่น ประสบการณ์ของเราอาจเป็นบทเรียนให้คนอื่น เห็นวิธีการ กระบวนการสร้าง จิตอาสาให้กับเด็กเยาวชน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาจากโครงการอื่นๆ เป็นต้น

“....การรายงานการขายเมื่อวาน ทำให้เราค้นพบว่า สิ่งที่เรา คิดไป บางทีมันก็มีจุดผิดพลาดไปบ้าง อาจารย์ท่านอื่นเขาก็ มาช่วยแนะนำว่า เราจะมีวิธีการแก้ไขมันอย่างไร ให้เรารู้จัก แก้ปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อเกิดปัญหาที่เราไม่สามารถตอบได้ เราจะตอบเขาอย่างไร สิ่งสุดท้าย การมาค่ายครั้งนี้ได้เรียนรู้ อะไรหลายอย่าง ที่เราไม่เคยรู้ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แต่ละโรงเรียนและรู้ว่าพวกเขาคิดกันยังไง” (พิราวรรณ เอา แสงดีกุล, โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์)

“ได้เรียนรู้โครงการของเพื่อนๆ คนอื่นๆ และได้พูดแสดง ความคิดเห็นให้เพื่อนได้เรียนรู้จากโครงการของเรา ได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งๆ ที่ไม่รู้จักกันมาก่อน (ณัฐมาศ จันทรเศรษฐกุล, โรงเรียนฤทธิณรงค์รอน)

“... ได้กล้าแสดงออกมากขึ้น ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น มี มนุษยสัมพันธ์ที่ดีขึ้น ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็น ทีม มีความเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ได้เรียนรู้การทำงาน แบบเป็นระบบ” (ดิศรณ์ มิ่งขวัญ, โรงเรียนฤทธิณรงค์ รอน)

“ได้เรียนรู้เรื่องจิตอาสาว่า จิตอาสาในความคิดของแต่ละ คน ให้คำนิยามว่าอย่างไร และกระบวนการการทำงาน ทำอย่างไร คือวิธีคิด วิธีทำ ผลที่ได้รับ/ ผลที่คาดหวัง... รู้จักการศึกษาปัญหาจากโครงการของพวกเขา และการ แก้ไข หรือไปศึกษาจากเพื่อนต่างโรงเรียนว่า เขามี ปัญหาอย่างไร และแก้ไขอย่างไร เราก็สามารถนำวิธีที่ เขาแก้ไขแล้วได้ผลดี นำมาประยุกต์ใช้ในโครงการของ เรา” (กัญญารัตน์ รัตนมณีทิพย์, โรงเรียนสตรีวัดอัปสร สวรรค์)

4. คุณค่าด้านจิตใจ ช่วยยกระดับจิตใจ/ จิตสำนึก หลายคนบอกว่า เห็นถึงความร่วมมือ เสียสละ อดทน มีส่วนร่วม ได้แรงบันดาลใจที่จะกลับไปทำต่อ เวลาเกิดความท้อถอย การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักแบ่งปันความสุข ความสนุก รวมทั้งรู้จักเปิดใจกว้างมากขึ้น จากการที่เห็นว่า หลายคนมองโลกแตกต่างจากตัวเรา และการได้เรียนรู้ว่าในโลกใบนี้ ยังมีคนดีๆ ที่คิดถึงผู้อื่นอยู่อีกมากมาย

**“รู้เกี่ยวกับจิตอาสา เพราะจากการที่ได้แลกเปลี่ยน
ความคิดกับเพื่อนๆ ต่างโรงเรียน ได้ประสบการณ์เกี่ยวกับ
ชีวิตจริงๆ มีทั้งการให้ การเสียสละ ความมีน้ำใจ ของ
เพื่อนร่วมห้องหรือต่างห้อง มีทั้งคนแก่ เด็ก และผู้ใหญ่
สิ่งเหล่านี้ทำให้เรามีจิตใจดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่... (พริกา
ธรรมวงศ์, โรงเรียนพิบูลย์อุปถัมภ์)**

5. การประยุกต์ใช้ ประเด็นเรื่องการประยุกต์ใช้ ส่วนใหญ่สะท้อนมาจากส่วนของคุณครู เช่น ทำให้เห็น
การทำงานแบบง่ายๆ ในวิถีชีวิตของนักเรียน ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน แนวทางการจัดค่ายผู้นำครู ผู้นำ
นักเรียนจิตอาสาในโรงเรียน และที่สำคัญคือ กระบวนการเรียนรู้ในการถอดบทเรียนของผู้เรียน

**“ได้เรียนรู้เรื่องขั้นตอนการถอดบทเรียน จากการที่มีผู้ดำเนิน
รายการหรือคุณอำนวยมานั่งประจำกลุ่มแต่ละกลุ่มและคอย
จับประเด็น ชักถาม ให้เราได้ถอดบทเรียนออกมา ทำให้รู้ถึง
วิธีการถอดบทเรียน เพื่อจะนำไปถอดบทเรียนเด็กนักเรียนใน
โรงเรียนเรา” (อาจารย์อาทิตย์ยา บุญเกิด, โรงเรียนศรี
อยุธยาในพระอุปถัมภ์)**

6. บทบาทครู คุณครูบางท่านสะท้อนชัดเจนถึงความสำคัญของบทบาทคุณครูในการเป็นโค้ชหรือ
facilitator ที่คอยเอื้ออำนวย ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจกับเด็ก ที่สำคัญคือการให้พื้นที่ ให้โอกาสกับ
เด็กได้แสดงศักยภาพ หรือค้นหาความดีในตัวของเด็กเอง ในความแตกต่างของเด็กแต่ละคน

**“ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องจิตอาสา ทั้งความหมาย ประโยชน์
กระบวนการจิตอาสา ในกลุ่มเวทีครู ประการสำคัญ จิตอาสา
ควรปลูกฝังให้อยู่ในระดับจิตสำนึก การให้ด้วยใจ ไปหวัง
ผลตอบแทน ให้เพื่อความสุขของผู้รับ และครูคือคนสำคัญที่
จะต้องเป็น Coaching, Facilitator ให้พื้นที่ ให้โอกาส เด็ก
แสดงศักยภาพ ค้นหาความดีในตัวเองให้ได้มากที่สุด**

ความแตกต่างของแต่ละคน” (อาจารย์สุภาภักดิ์ ผ่องน้อย, โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม)

7. **อื่นๆ** สำหรับประเด็นอื่นๆ สิ่งที่ได้รับ ได้เรียนรู้ ที่มีการระบุถึง ได้แก่ ได้เพื่อนใหม่ มิตรภาพจากเพื่อนต่างโรงเรียน ความสามัคคี การได้มาเข้าค่ายทำให้ได้เจอสิ่งใหม่ เป็นโอกาสในการค้นหาความชอบใหม่ๆ ของตัวเอง

“ได้เรียนรู้เกี่ยวกับความสามัคคีของคนต่างโรงเรียน เราไม่จำเป็นต้องสามัคคีเฉพาะในโรงเรียนของเรา แต่เราสามัคคีกับเพื่อนๆ ต่างโรงเรียนได้ อย่างเช่น การทำงานกลุ่ม ที่เอาคนที่อยู่ต่างโรงเรียนมารวมกลุ่มเดียวกัน ก็ช่วยสร้างความสามัคคีให้กับกลุ่มของตนเองมากขึ้น และทำให้รู้จักกันมากขึ้น” (ปริชาติ ทองสุทธิ, โรงเรียนพิบูลย์อุปถัมภ์)

เรื่องเล่าแสดงน้ำใจ

โจทย์: เหตุการณ์ ประสบการณ์แสดงน้ำใจ

กระบวนการ :

1. ให้นักถึงเหตุการณ์หรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่เราพบในชีวิตประจำวัน ในระหว่างทำโครงการนี้ของเรา ที่ทำให้เรามีโอกาสแสดงน้ำใจ อาจจะกับเพื่อนหรือคนอื่น เช่น ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง หรือทำกับเด็กในชุมชน แสดงในเรื่องอะไร
 1. แสดงน้ำใจในเรื่องอะไร
 2. กับใคร
2. ให้เรียบเรียงและเขียนเป็นเรื่องเล่าให้เห็นภาพ ลงในกระดาษที่แจกให้ ความยาวไม่เกิน 1 หน้า A4 ทั้งนี้อาจใส่ชื่อเรื่องด้วยก็ได้ พร้อมทั้งเขียนชื่อผู้เขียนและโรงเรียนลงไปด้วย

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของเรื่องเล่าแสดงน้ำใจ บางส่วน....

น้ำใจเกิดขึ้นได้ทุกที่

ผมเป็นเพียงคนคนหนึ่งเป็นเพียงผู้ชายที่อยากจะทำโครงการ และก็ขอขอบใจเพื่อนทุกคนเข้าเรื่องเลยดีกว่า การทำจิตอาสา นั้น เราสามารถทำได้ด้วยตัวเองแต่มันจะไม่สนุกเท่ากับการที่ทำรวมกัน เป็นทีม อย่างในโครงการของพวกเขาผมครั้งนี้ได้เกิดปัญหาในการ ทำงานหลายอย่างจนบางครั้งถึงกับท้อเลยนะครับแต่เราก็ยังมี เพื่อนที่อยู่เคียงข้างเราในเวลานั้นครับแน่นอนคำว่า “น้ำใจ” นั้น เกิดขึ้นกับเราและเพื่อนๆในทีมอย่างแน่นอน เช่น การให้กำลังใจ กันและกัน สำคัญมาก ยิ่งเมื่อเพื่อนท้อก็มีเรา เราท้อก็มีเพื่อนไม่น่า เชื่อว่าการทำงานที่เหนื่อยยาก แต่เมื่อเราได้ทำกับเพื่อนมันจะมี ความสุขมากขนาดนี้ แม้แต่การยกของที่หนักๆกลับมาจากที่ไกลๆ เราก็ยังเพลินกับมันได้การที่เราแสดงน้ำใจกับเพื่อนและทำกิจกรรม ไปได้จนสำเร็จแน่นอนว่าเราไม่ได้แค่แสดงน้ำใจกับเพื่อนๆเท่านั้น เราและเพื่อนๆยังมีน้ำใจกับสังคมด้วย มันเป็นความมหัศจรรย์เพียง ส่วนหนึ่งของการทำกิจกรรม แต่ถ้าใครได้ทำก็จะรู้สึกได้เองนะครับ มันอธิบายยาก แต่ถ้าลองทำก็จะรู้

ธีรพล ลิขิตทางธรรม(จูเนียร์)
โรงเรียนฤทธิธรรค์รอน

สักวันฉันจะ....

เช้าวันที่ 2 ธันวาคม 2553 พวกเรานักเรียนในโรงเรียนสตรี วัดอัปสรสวรรค์บางส่วนได้จัดทำโครงการคลองสวยน้ำใสด้วย น้ำใจ อ.ส. และวันนี้ก็เป็นวันแรกที่เราจะได้ลงมือทำโครงการใน สถานที่จริงก็คือคลองภาษีเจริญ พวกเรานัดเจอกันที่หน้าโรงเรียน ในตอน 7.50 น. เพื่อจะได้รวมตัวกันไปเก็บขยะในคลองพอทุกคนเริ่มมากันใกล้จะครบ ตัวหนูเห็นเพื่อนคนหนึ่งถือขวดน้ำเป็นแพ็ค ค่อยๆ เลยเข้าไปช่วยถือและก็ถือไปจนถึงขึ้นบนเรือ เรือของหนู

เป็นลำแรกที่ได้ออกเก็บขยะเรือของหนูมีหนูกับเพื่อนอีกคนหนึ่ง กับพี่ที่ขับเรืออีกสองคน พอหนูลงเรือไปหนูกล่าวทักทายด้วยคำว่า “สวัสดี” กับพี่ที่ขับเรือทั้งสองคน พร้อมทั้งส่งรอยยิ้มให้พี่เขาด้วย พอเล่นไป หนูกับเพื่อนก็เก็บขยะไปเรื่อย พร้อมทั้งศึกษาความรู้กับ พี่ทั้งสอง ตอนนั้นประมาณ 9 โมงแล้ว แดดออก โชคดีที่หนูเอา หมวกมา 2 ใบ หนูเลยให้เพื่อนยืมด้วย 1 ใบ พวกเราก็เก็บขยะไป เรื่อยๆ ถึงขยะจะโดนเลื้อยโดนกางเกงเราก็ไม่แคร์ว่าตัวเราจะเลอะ แคไหน เพราะเราอยากเห็นคลองกลับมาสดใสเหมือนเดิมในคลอง มีขยะมากมายตั้งแต่ขวดน้ำ ถังแกง ถังขยะ มะพร้าว ผักตบชวา และสิ่งที่ไม่น่าจะอยู่ในคลองก็กลับกลายมีอยู่ในคลองตอนเก็บ ชาวบ้านให้ความสนใจมากและยิ้มให้กำลังใจตลอดทาง ทำให้พวก เรามีความสุขใจ แคเพียงรอยยิ้มเล็กๆยังทำให้เรามีความสุขได้ พวกเราอยากขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนให้พวกเราได้มาทำ กิจกรรมดีๆอย่างนี้

กัญญารัตน์ รตนมณีทิพย์
โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์

Pass the Love Forward

ในระหว่างการทำโครงการของเราในระหว่างทางสถานีจิต อาสาออนไลน์ เราจะเป็นศูนย์กลางเครือข่ายโครงการจิตอาสา ความดี สิ่งที่สำคัญมากคือเรื่องราวของการทำจิตอาสาโดยเราจะ เป็นที่ปรึกษาโครงการเล็กๆของน้องๆ ร่วมกันทำกับเพื่อนๆ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยทางทีมงานโครงการของเราตั้งใจที่ จะร่วมกันเพื่อช่วยเหลือโครงการต่างๆหรือแค่ให้คำแนะนำและ ติดตามโครงการที่กำลังดำเนินรวมไปถึงช่วยประชาสัมพันธ์ โครงการต่างๆที่พร้อมจะนำเสนออย่างเช่นเมื่อครั้งการทำ โครงการวิดีโอเพื่อการศึกษา edu ผมเองก็ได้เข้าไปแนะนำ โครงการนี้ อีกทั้งยังช่วยประชาสัมพันธ์ในเครือข่ายของโครงการ

ที่มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนและเสียงตามสาย ที่ทีมงานเราเองก็เป็น DJ อยู่ที่นี่ เรายังคงทำกันในขั้นตอนเหล่านี้เราเริ่มเป็นที่รู้จัก มีรุ่นน้องที่สนใจร่วมงานกับเราบ้างอีกทั้งเราทำงานแบบไม่หวังผลตอบแทนอย่างนี้ทุ่มเทให้หมดหัวใจเพื่อร่วมสร้างสรรค์สังคมโรงเรียนให้น่าอยู่มีความสุข และเรามีระบบพี่ดูแลน้องที่เข้มแข็ง ทำให้เป็นรากฐานในการทำโครงการนี้ให้ยั่งยืนง้าวไปอย่างมั่นคงพร้อมกับสร้างสรรค์เครือข่ายเพิ่มไปเรื่อยๆ พร้อมบอกต่อเรื่องราวที่พบเห็นเป็นประสบการณ์ที่จะสืบทอดต่อไปเรื่อยๆ แม้ตอนนี้เราจะอยู่เพียงจุดๆนี้ แต่วันหนึ่งเราจะขยายต่อไปได้อย่างมั่นคง มีการถ่ายทอดเรื่องราวดีๆต่อไป

สิ่งที่คุณจะสัมผัสได้จากการทำสิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่คุณจะส่งต่อไปยังรุ่นต่อไป ซึ่งจะสร้างความสุขรอยยิ้ม ความซาบซึ้งประทับใจอื่นๆต่อไป การทำโครงการนี้ ทำให้เราได้เรียนรู้อยู่ตลอด ได้ช่วยเหลือโครงการต่างๆมากมาย เช่น edu. อาม่าตาวิเศษ ซึ่งจะเป็นประสบการณ์ ได้ให้คำปรึกษาได้ร่วมสร้างประชาสัมพันธ์ เก็บข้อมูล และส่งต่อโครงการต่อไป

ศุภกฤต โพธิ์วรสุนทร(แท้ป)
โรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์ฯ

เล่นกับน้องที่รพ.เด็ก

วันที่อาจารย์พาไปทำกิจกรรมที่โรงพยาบาลเด็กมีคนไปน้อย มีเพื่อนมาชวนผมตอนนั้นผมกำลังทำงานอยู่เพื่อนก็อธิบายเนื้อหาของงานให้ฟังผมเลยตัดสินใจไปกับเพื่อน ตอนผมไป ผมก็ไม่คิดอะไรเพราะก็คิดเหมือนคนทั่วไปไปแค่ความสนุก ส่วนตัวคิดเสียว่าไปเที่ยว แต่ตอนไปเห็นน้องที่รพ. ความคิดของผมก็เปลี่ยนไป ภาพที่ผมเห็นคือ น้องๆ นอนอยู่บนเตียง บางเตียงให้น้ำเกลือ บางเตียงให้อาหารทางสายยาง อาจารย์ก็บอกกับพวกเราว่าเดี๋ยวเรา

จะไปเล่นกับน้องๆ ตามเตียง แต่มีข้อแม้ว่าน้องๆ ลงจากเตียงไม่ได้ ผมกับเพื่อนจึงต้องรืหากิจกรรมใหม่กิจกรรมที่ผมทำกับเพื่อนคือ วาดรูปไปเล่าเรื่องไป คือให้น้องวาดภาพเวลาที่มีความสุขมากที่สุดและเราก็แลกเปลี่ยนเรื่องราวในชีวิตกันว่าทำไมเราจำเป็นต้องเดินหน้าต่อไปห้ามท้อถอยเด็ดขาด เราก็ให้กำลังใจน้องๆ ที่ป่วยอยู่ หลังจากนั้นเราก็แสดงตลกที่แฝงแง่คิดให้น้องดู พวกผมเห็นรอยยิ้มของน้องๆ ทำให้ผมรู้สึกมีความสุขโดยที่เราไม่คิดเลยว่า จะมีใครชอบสิ่งที่เราทำ คือสิ่งที่เราทำมันก็ได้ดีเลิศ สนุกขนาดนั้น แต่ความรู้สึกที่พวกเราได้รับกลับมันกลับตรงกันข้าม น้องๆ ชอบกิจกรรมเราและอยากดูพวกเราแสดงชอบที่พวกเรามาพูดคุยด้วย

ก่อนกลับพวกเราก็มานั่งคุยกันว่าเราได้อะไร และรู้สึกอย่างไรกับกิจกรรมนี้ ผมก็ตอบกลับไปว่าผมรู้สึกมีความสุขจากการเป็นผู้ให้โดยผลตอบแทนคือความสุขของผู้รับและความสุขที่เราควรมี ไม่ใช่ยึดติด หลงใหลในวัตถุ แต่สิ่งที่เราควรอยู่และยึดติดคือ การที่เป็นผู้รู้จักที่จะให้และแบ่งปันในสิ่งที่ตนเองปรารถนาและมีอยู่ และเป็นสิ่งที่ดีให้กับผู้อื่น เพื่อที่จะให้ผู้อื่นมีความสุขเหมือนกับที่เรารู้สึก

เฉลิมชนม์ กริหิรัญ

โรงเรียนสาธิตมศว.ประสานมิตร

ช่วยจูงคนสายตาพิการขึ้นชั้นเรียน

ในห้องเรียนของฉันมีเด็กสายตาพิการอยู่ 3 คน ช่วยเหลือตัวเองได้บ้างเล็กน้อยฉันก็ช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ได้บ้างเช่น ช่วยอ่านหนังสือให้เขาฟัง ช่วยทำข้อสอบ เอาเขามาเข้าร่วมกลุ่มทำรายงาน ส่วนมากฉันก็ช่วยเพื่อน 1 คน ชื่อสุทัศน์ แซ่เตียว หรือเพื่อนๆ และฉันเรียกว่า“พีตัย” ฉันช่วยเขาในเรื่องการพาเขาขึ้น

ชั้นเรียน โดยบางทีฉันก็จับแขนเขา แล้วให้พี่เขาเดินตามหลังฉัน ส่วนมากฉันก็จะช่วยเวลาที่อยู่ในโรงเรียนเท่านั้น

ฉันคิดว่า การที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนสายตาพิการกลุ่มนี้ป็นจิตอาสาอีกแบบหนึ่งได้ช่วยเหลือเพื่อนที่เขาไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และเวลาเราช่วยเขา เขาก็ยิ้ม แม้ว่าเขาจะไม่เห็นเราก็ดูตาม แต่เวลาที่ฉันส่งเสียงเรียกเขา เขาก็จำฉันได้ นี่แหละค่ะคือจิตอาสาของฉัน

ลัดดา เนาวรัตน์
โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

ให้ด้วยใจ

ระหว่างการทำโครงการ“ห้องน้ำสะอาดสร้างสุขนิสสัยที่ดี”ภายในโรงเรียนสายน้ำผึ้งก็ได้มีโอกาสแสดงน้ำใจต่อเพื่อนๆ ภายในกลุ่มโครงการด้วยกันหลายอย่างแต่หลักๆ ก็คือ เวลาที่เพื่อนๆ ในโครงการไม่ว่างหรือติดธุระต่างๆงานที่เราแบ่งหน้าที่ให้ไป เราก็มีโอกาสได้ยื่นมือเข้าไปช่วยเพิ่มเติมไม่ว่าจะเป็น ออกแบบป้ายนิเทศสละเวลาส่วนตัวและหน้าที่อย่างอื่นที่ต้องทำมาเป็นตัวแทนในงานอื่นๆ หรือว่างงานที่ต้องทำเสร็จวันนี้เช่น ร่วมจำลองภายในโครงการของเราแล้วเพื่อนๆ ต้องรีบกลับก่อน เราก็ได้มีโอกาสสละเวลานิดหน่อยทำให้เสร็จแล้วดีที่สุด แม้ว่าตอนนั้นต้องรีบกลับแล้วเหมือนกัน แต่สุดท้ายก็เสร็จไปได้ด้วยดี นี่ก็เป็นน้ำใจส่วนหนึ่งในระหว่างการทำงานภายในโครงการของเราที่สำคัญถ้าพูดถึงผู้อื่นแล้วภายในโครงการ คนที่สละเวลาและมีจิตอาสามากๆ เลย คือ “พืมน” รุ่นพี่ที่อยู่ในชมรมจิตอาสาเดียวกันซึ่งก็ได้เป็นส่วนหนึ่งในโครงการไปแล้วจากการแสดงน้ำใจของตัวเองที่ให้ผู้อื่นหรือจะเป็นผู้อื่นให้เราเป็นความรู้สึกที่ว่า มีความสุขที่ได้ให้และขอบคุณมากๆ สำหรับคนที่ให้เรามาด้วย

เธียรกรณ์ ศรีวรกุล

โรงเรียนสายน้ำผึ้งในพระอุปถัมภ์ฯ

ถึงเหนื่อยแต่ก็คุ้ม

ไปเก็บขยะที่วัดและปลูกป่าชายเลนที่คลองโคกลน.
สมุทรปราการ เก็บขยะที่เป็นขวดแก้วและถุงพลาสติกเป็นส่วนใหญ่
เพราะมันจะย่อยสลายยาก คือบริเวณวัดจะอยู่ติดกับคลองเพื่อออก
สู่ทะเล เราเลยเก็บขยะบนพื้นดินเพื่อขจัดต้นเหตุเพราะเมื่อน้ำขึ้น
ขยะที่มันอยู่บนบกมันก็จะกลายเป็นอยู่ในน้ำแทน เมื่อเก็บขยะ
เสร็จแล้ว ก็ไปปลูกป่าชายเลนคนละ2-3 ต้น เพื่อช่วยในการเพิ่ม
พื้นที่สีเขียวให้กับชุมชน การที่ปลูกป่านั้นมันอาจจะไม่มีชีวิตอยู่
ทั้งหมดที่เราปลูกก็จริง มันต้องมีล้มตายบ้าง อาจจะเพราะได้รับ
แสงแดดมากหรือน้อยเกินไป หรือมีคนเหยียบก็เป็นไปได้ แต่สิ่งที่
ได้ผลมากที่สุดคือการปลูกจิตสำนึกให้รักต้นไม้ มันทำให้เรารู้จัก
พื้นที่สีเขียวมากขึ้น นำไปทำเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อนำมา
เสนอและเผยแพร่ให้เพื่อนๆ ได้รู้ถึงการทำงานของเราจะเป็นการ
ช่วยต่อยอดอีกอย่างหนึ่ง

มณฑกานต์ สิงห์สวัสดิ์
โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย

การรวมตัวกันความดีจึงบังเกิด

โครงการที่โรงเรียนได้ทำคือ SAMSEN SAVE THE
WORLD ซึ่งจะมีหน่วยแยกออกมาเป็น4 หน่วย หนูได้เป็น
หัวหน้าหน่วยที่4 ซึ่งคุมการหาเงินเข้ากองทุนเพิ่มซึ่ง 4 หน่วย
หน้าที่ค่อนข้างจะแยกกันทำงานคนละเวลา

มีอยู่วันหนึ่งพวกหนูที่อยู่หน่วยที่4 ได้เห็นหน่วยที่1 กำลังช่วยกันเก็บขยะและขอรับบริจาคขยะอยู่รอบๆโรงเรียน หนูก็เลยเรียกหน่วยที่4 ทั้งหมดมารวมตัวเพื่อที่จะได้ช่วยกันกับหน่วยที่1 เก็บขยะรอบๆโรงเรียน ซึ่งอันที่จริงตอนนั้นหน่วยที่4 ต้องไปหากิจกรรมเพื่อมาหาเงินเข้ากองทุนแต่เนื่องจากหน่วยที่1 มีน้อย หนูเลยรวบรวมพลหน่วยของหนูไปช่วยเขาซึ่งจากการกระทำในวันนั้น หน่วยของหนูก็จะคอยมีคนจากหน่วย1 มาช่วย หรือบางคนที่ไม่ได้อยู่ในโครงการแต่เห็นความดีที่เราอยากจะทำจริงๆนะ ค่ะ หัวหน้าหน่วยที่1 ก็คือ ด.ญ. มณีนัน ห่อง 2/3 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

เจนจิรา จิตรีเดช
โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

การทำโครงการและมิตรภาพระหว่างเพื่อน

ฉันช่วยพี่เขาทำงานได้ช่วยออกความคิดเห็น ถึงแม้จะมีผิดพลาดบ้าง ถูกบ้าง เพราะว่าฉันเพิ่งเข้ามาใหม่มาร่วมโครงการนี้ถ้าอยากรู้ว่า ทำไมถึงมาทำเข้ามาทำไมเพราะตอนแรกอาจจะคาดหวังสิ่งที่ได้กลับมาคืออะไร แต่พอทำไปเรื่อยๆ รู้สึกว่าสิ่งที่เราคาดหวังไว้มันได้หายไปแล้วคือแบบว่าอยากจะทำรู้สึกเหมือนอยากจะทำให้ด้วยความเต็มใจ ถึงแม้ว่าบางคนจะมองว่า“เฮ้ย ใ้ฉันมันอยากได้หน้าหรือเปล่ารีบเสนอ ออกความคิดเห็นเลยนะ แต่เราก็ไม่ได้สนใจ เพราะถ้าสมมติว่ามีคนมาช่วยเหลือเราพอเขามาขอความช่วยเหลือ เราก็อยากจะให้ ยิ่งทำแบบนี้เพื่อนบางคนอาจจะมองว่ามีเวลาเหลือถึงจะช่วยคนอื่นเขานั่นแต่เราก็ไม่ได้คิดอะไร สำหรับฉัน ถ้าอยากจะช่วยก็ช่วยโดยเต็มใจ สิ่งที่เราทำทั้งหมด ถึงแม้ว่าบางครั้งมันอาจจะมีความขัดแย้งระหว่างเพื่อนและกันนั้น มันทำให้

รู้สึกว่าเป็นแหล่งมิตรภาพระหว่างเพื่อน เป็นทั้งเพื่อนเป็น เพื่อนตาย มีทั้งความช่วยเหลือ ความมีน้ำใจ ความเสียสละ หรือการให้นี้อาจจะเป็นนิยามว่า “สิ่งเหล่านี้แหละคือคำว่าจิตอาสาที่ดี”

พริกา ธรรมวงศ์
โรงเรียนพิบูลย์อุปถัมภ์

สิ่งฝังใจ

ตั้งแต่เริ่มโครงการกระดาน้อยด้วยราคา สร้างคุณค่าเพื่อสังคมนั้น คนทุกคนในชุมชนแรกๆ ก็ช่วยกันดีอยู่แต่พอมาพักหลังแล้ว ไม่ค่อยมีใครช่วยกันเท่าไร ตอนแรกที่มีการเตรียมงานทุกคนก็ดูเหมือนว่าจะตั้งใจกันดีแต่พอลงมือทำนั้นบางคนก็ทำบ้างไม่ทำบ้าง เมื่อเสร็จขั้นตอนการจัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อสร้างสรรค์เป็นผลงาน เสร็จสุดท้ายแล้วสิ่งที่ต้องเหลืออยู่ก็คือเศษขยะ แต่คนที่ต้องมาตามเก็บนั้น ก็ไม่ใช่คนที่คิดอยากจะทำโครงการนี้ด้วยซ้ำก็คือผม และน้อง ม.ต้น ต่อมา ก่อนจะมีการทำตัวมาสคอต ต้องมีการระดมอุปกรณ์แต่ก็ไม่ใช่คนที่คิดโครงการนี้อีกนั่นแหละผมเป็นคนที่ถูกมอบหมายให้ไปซื้อสเปร์ยเพื่อมาสร้างสีสันให้กับตัวมาสคอต ตอนแรกผมไม่เต็มใจอย่างยิ่งเพราะผมไม่ได้เป็นคนที่อยากจะทำและไม่ใช่หน้าที่ที่ผมจะต้องรับผิดชอบแต่อาจเป็นเพราะคำว่า“จิตอาสา” ที่สั่งสมมา ทำให้ผมทำในสิ่งที่ตัวเองไม่เห็นด้วยได้ผมอาจเป็นคนที่มีใจที่เป็นจิตอาสาไม่มากนักเพราะคนที่มีจิตอาสาได้นั้นต้องทำทุกอย่างได้ไม่ว่าเรื่องนั้นจะดีหรือไม่ดีกับตนเองแต่ต้องดีสำหรับคนอื่น แต่สำหรับผมแล้วทุกอย่างต้องอยู่บนความถูกต้องและยุติธรรมเสมอ ถึงแม้บางครั้งผมจะได้รับมอบหมายงานอื่นมาทำที่งานนั้นไม่เกี่ยวข้องกับผมเลยก็ตามแต่สุดท้ายแล้ว ผมก็ต้องทำมันให้สำเร็จเพราะเราคือจิตอาสาไม่ว่างานนั้นจะเป็นงานของผมหรือไม่ก็ตาม เมื่อได้รับมอบหมายมาแล้ว ผมก็ต้องทำให้สำเร็จและสุดความสามารถ

เล็กๆ ที่ยิ่งใหญ่

ในช่วงระหว่างที่ได้จัดทำโครงการนี้ได้มีเหตุการณ์หลายๆ อย่างที่เกี่ยวกับจิตอาสาหรือไม่ก็แสดงน้ำใจเกิดขึ้นมามากมายในชีวิต เป็นเหตุการณ์ที่น่าชื่นใจมากเมื่อเราได้ลงมือทำหรือแม้แต่เห็นคนอื่นทำ คิดได้เลยว่า ที่เราณรงค์ที่พี่ๆ ได้ทำ มันมีความหมายจริงๆ เราได้อาความรู้จากที่พี่ๆ ในโครงการมาแบ่งปันกับคนในครอบครัวเราบอกคนในครอบครัวอยู่เสมอว่าช่วยกันประหยัดไฟนะ ค่าไฟแพง สงสารแม่ แม่จ่ายคนเดียวหาเงินคนเดียว มันเหนื่อย ที่บ้านจึงช่วยกันประหยัดไฟประหยัดพลังงานกันมาก ที่โรงเรียนอาจจะมีบ้างที่บางห้องเรียนลืมปิดไฟลืมปิดพัดลม แต่เมื่อเราเห็นจิตสำนึกตัวนี้มันทำให้เราเดินเข้าไปปิดไฟอย่างไม่รอรี เพราะสิ่งที่ทำไปทั้งหมดมันเกิดผลดีที่ตัวเราและสิ่งแวดล้อมคือโรงเรียน และนี่ก็เป็นการแสดงน้ำใจเล็กๆ น้อยๆ ของปู่

ศิริวรรณ แวดาราแม
โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์

นำเสนอโครงการงานจิต อาสา

วันสุดท้ายของการเข้าค่าย หลังจากให้ผู้เข้าร่วมสะท้อน (reflection) ถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการมาเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ผ่านการเขียน รวมทั้งเรื่องเล่าแสดงน้ำใจจิตอาสา จากนั้นเป็นการนำเสนอโครงการงานของนักเรียน โดยให้เวลาทีมละ 10 นาที

โครงการทั้ง 12 โครงการจาก 10 โรงเรียน ได้ถูกถ่ายทอดนำเสนอในวงเรียนรู้อีกครั้ง ทำให้เห็นถึงที่มา ความสำคัญของปัญหา ซึ่งเป็นโจทย์ในการทำโครงการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอน/กระบวนการ/วิธีการทำ ตลอดจนการประเมินผล ด้วยวิธีการนำเสนอหลากหลายรูปแบบ อาทิ นำเสนอผ่าน Power Point การสนทนาสดเลียนแบบรายการทีวี (พูดดีเกิดมาคุย) การแสดงละครสั้นๆ โดยมีบทพากย์ นำเสนอแบบคลิปวิดีโอ เป็นต้น ทำให้มีความน่าสนใจและเห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละทีม ซึ่งเมื่อมีการนำเสนอเสร็จในแต่ละโครงการ จะมีวิทยากร เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิสยามกัมมาจล ตลอดจนครูอาจารย์จากโรงเรียนต่างๆ ให้กำลังใจ และให้ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาต่อไป (ทั้งนี้สำหรับรายละเอียดของโครงการ โปรดดูจากภาคผนวก)

ในช่วงสุดท้าย มีการแบ่งกลุ่มย่อยตามโรงเรียน ให้นักเรียนและคุณครูประมวลสิ่งที่ได้เรียนรู้มาตลอด 2 วัน ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ นำไปปรับแผนงานให้ชัดเจนขึ้นหรือนำไปวางแผนต่อยอดการทำงานร่วมกัน ในการขับเคลื่อนงานจิตอาสาของแต่ละโรงเรียนต่อไป โดยเขียนลงในกระดาษฟลิปชาร์ต

บรรยากาศการนำเสนอโครงการของแต่ละทีม ที่มีผู้ให้ความสนใจคอยให้ข้อเสนอแนะ และกำลังใจ

ข้อคิดเห็นต่อโครงการ และการนำเสนอ

โครงการสถานีจิตอาสาออนไลน์

โรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์ ฯ

ข้อคิดเห็น

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : รู้สึกชื่นชม และประทับใจ ทุกคนเก่งมาก

อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ (วิทยากร) : เด็กในยุคนี้ง่งมาก เห็นจุดเด่นของสิ่งที่นำเสนอซึ่งเข้ากับยุคสมัย เป็นที่สนใจของเด็กรุ่นใหม่ (ใช้เพลงเป็นสื่อในการสอนเพื่อนเรื่องหน่วยวัดในวิชาฟิสิกส์) ที่พยายามให้เขาสนใจ และมีการแทรกเรื่องจิตอาสาเข้าไป การใช้สื่อเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ เข้าใจว่าสิ่งที่นำเสนอเป็นสิ่งเดียวกับที่ออนไลน์ที่โรงเรียน แต่ละตอนก็ขึ้นกับวัตถุประสงค์

รูปแบบกิจกรรมอย่างที่ไปทำกับเด็กๆ ที่นครนายกที่ยกตัวอย่างขึ้นมา เห็นชัดว่าไปทำกิจกรรมอะไร อย่างไร แต่มีอยู่ส่วนหนึ่งที่บอกว่า ได้พยายามไปเชื่อมโยงเครือข่ายต่างๆ ในโรงเรียนเข้ามา และแทรกเรื่องจิตอาสาเข้าไป และที่บอกว่า เป็นก้าวใหม่ในการเคลื่อนเรื่องจิตอาสา น่าจะใส่รายละเอียดไปสักนิดว่า คำว่า “ก้าวใหม่” นั้น กำลังทำอะไร เพราะจะเห็นเหมือนโฆษณา แต่ไม่เห็นตัวอย่างรูปธรรมที่จะทำต่อไปข้างหน้า ถ้าเติมไปก็จะเห็นรูปแบบของกิจกรรม

คุณสุทิน ศิรินคร (มูลนิธิสยามกัมมาจล) : รู้สึกชื่นชม และจากที่ผ่านค่ายพหุปัญญา น้องๆ ได้ค้นพบศักยภาพตัวเอง และพยายามบูรณาการหลายรายการที่จะช่วยกันสื่อสารความดี อยากขอบคุณ เพราะน้องๆ ตั้งใจกันมาก พูดได้คำเดียวว่ายอดเยี่ยม

โครงการ Samsen Save the World

โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

ข้อคิดเห็น

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : ขอชื่นชมเวลาอธิบายปัญหา สาเหตุ แยกเป็นข้อๆ ชัดเจนมาก มีการขยายความ ไม่ใช่อ่านไปตามหัวข้อ และมีการสื่อสารกับคนฟัง เช่น ที่ถามว่า มีใครบ้างที่ทิ้งขยะลงถัง ประทับใจตรงการอธิบายขั้นตอน ทำได้ดีมาก เป็นประเด็นที่ตรงกับปัญหาในโลกยุคปัจจุบัน

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : วัตถุประสงค์ควรเขียนให้กระชับสัก 1-2 ข้อ และการประเมินต้องตรงกับวัตถุประสงค์ด้วย ในส่วนของขั้นตอน ตามระบบของการทำงาน เริ่มจากขั้นตอนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน ตลอดจนการสรุปผล ถือว่าเยี่ยมยอด ขอเป็นกำลังใจให้

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : ที่ประทับใจคือ สามารถบูรณาการความรู้ที่ครูสอนตั้งหลายสาขา วิทยาศาสตร์ เกษตร สังคม ฯลฯ และประการสำคัญที่ชื่นชมมากๆ คือ สามารถท้าวใจได้ตั้งแต่ ม. 2 และยังสามารถวางแผนว่าจะทำอะไรสำหรับโครงการในอนาคตได้อีก ขอชื่นชมทั้งโรงเรียนเลย

อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ (วิทยากร) : ในระดับ ม. 2 ถือว่าทำได้ยอดเยี่ยม ผมคิดว่านี่คือตัวอย่างที่ดี ที่นำโครงการมาใช้ เป็นวิธีการสอนแบบโครงการ แบบใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือ

อยากจะเพิ่มเติมสักนิดว่า เรื่องวัตถุประสงค์ ที่ใช้คำว่า วัตถุประสงค์ทั่วไป กับวัตถุประสงค์เฉพาะ หรือเราอาจใช้ว่า วัตถุประสงค์หลักและวัตถุประสงค์รองก็ได้ เพราะเวลาทำกิจกรรมจริง สามารถเรียนรู้ได้เยอะมาก ขึ้นกับว่าเราจะชูเรื่องอะไร จะเอาอะไรเป็นเรื่องหลักและเรื่องรอง ในโครงการนี้ ทำกิจกรรมเดียว แต่ตอบโจทย์ได้หลายโจทย์ แต่ถ้าเป็นเรื่องจิตอาสา ดังนั้นวัตถุประสงค์หลักจะอยู่ที่การเอากิจกรรมการจัดการขยะไปตอบเรื่องจิตอาสา ส่วนที่เหลือจะเป็นผลพลอยได้ อันนี้ขึ้นกับการจัดลำดับความสำคัญว่าจะอะไรเป็นเรื่องหลักและรอง บางคนทำเรื่องขยะ แต่ไม่เห็นเรื่องจิตอาสา อาจไปจับเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยไม่พูดเรื่องจิตอาสาเลยก็ได้ ฉะนั้นต้องกำหนดให้ชัด ถ้าเป็นเรื่องจิตอาสา ก็ต้องเอาเรื่องจิตอาสาเป็นเรื่องหลัก ส่วนเรื่องอื่นเป็นเรื่องรอง ซึ่งการกำหนดจะมีผลตามมาตอนที่ประเมินผลสำเร็จ เนื่องจากต้องประเมินตามวัตถุประสงค์ คือทำได้ตามวัตถุประสงค์หลัก ถือว่าทำสำเร็จ วัตถุประสงค์รองอาจได้บ้าง ไม่ได้บ้าง ก็ไม่เป็นไร ทุกอย่างเราอาจทำไม่ได้ 100 เปอร์เซ็นต์ ฉะนั้นต้องมุ่งที่วัตถุประสงค์หลัก และทำวัตถุประสงค์หลักให้ชัดเจน เช่น ถ้าโครงการนี้ฝึกเรื่องจิตอาสาให้เด็กได้จริง มันฝึกได้อย่างไร รู้ได้อย่างไรว่าฝึกได้แล้ว อย่างที่ยกตัวอย่างมา มีหลักฐานยืนยันว่า ขยะลดลง ตรงนี้ดีมาก เพราะเป็นการยืนยันด้วยข้อมูล และน่าจะตามต่อว่า หลังจากนั้น ขยะจะลดลงอีกไหม อะไรที่ทำให้ช่วงนี้ขยะลดลง ซึ่งถ้าเกิดจิตอาสาแบบเข้าเนื้อเข้าตัว แสดงว่า ถ้าเราไม่รณรงค์อะไรแล้ว ขยะไม่ควรจะเพิ่มขึ้น แต่ถ้ามันกลับเพิ่มขึ้นอีก ก็น่าสงสัยว่าเพราะมีโครงการ ขยะจึงลด ถ้าไม่มี

โครงการ ขยะก็เพิ่ม แสดงว่าไม่เกิดจิตอาสาจริง เป็นเรื่องที่เราต้องตีความออกมาว่า มันเป็นข้อสรุปตายตัวแล้วหรือยัง อาจจะขึ้นกับเงื่อนไขอย่างอื่นอีก

ประเด็นสุดท้ายคือเรื่องการวิจารณ์ผลงาน เป็นเรื่องดี พอทำเสร็จแล้ว มีการวิจารณ์ ซึ่งมีทั้งบวกและลบ ช่วยบอกว่า ที่ทำมามีจุดอ่อนอะไร อะไรที่ได้ดีแล้ว ส่วนสิ่งที่ยังทำได้ไม่ดี จะแก้ไขอย่างไร หากไม่มีการวิจารณ์แล้ว นำเสนอเรื่องการต่อยอดอย่างเดียว อาจจะเป็นการพิจารณาที่ไม่รอบด้านเพียงพอ

คุณสุทิน ศิรินคร (มูลนิธิสยามกัมมาจล) : นำเสนอได้ดี และที่ประทับใจคือ สามารถวิจารณ์ตนเองได้ด้วย จริงๆ ปกติแล้วเวลาทำโครงการมักจบลงด้วยผลลัพธ์ แต่โครงการนี้สามารถสื่อได้ว่า ต้องต่อยอดต่อไปอีก ทำให้รู้สึกประทับใจ อยากให้คิดต่อยอดแบบนี้ เป็นการยกระดับความรู้ของเราขึ้นไปอีก รวมทั้งทักษะความสามารถด้านอื่นๆ ด้วย ส่วนเรื่องอื่นๆ คล้ายท่านอาจารย์ เป็นข้อเสนอแนะที่ดี และอยากให้ฝึกเรื่องการนำเสนอ

โครงการสร้างจิตสำนึก ร่วมกันรักษาน้ำ

โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย

ข้อคิดเห็น

คุณสุทิน ศิรินคร (มูลนิธิสยามกัมมาจล) : โชคดีที่น้องไปทำงานกับชุมชนตั้งแต่เรียนมัธยม สมัยที่กว่าจะได้ลงชุมชนก็ต้องเรียนระดับอุดมศึกษาแล้ว ส่วนที่อยากเติมคือ สมัยนี้การเข้าชุมชนเป็นเรื่องยาก บางทีอาจต้องศึกษากระบวนการเข้าถึงชุมชน เพื่อให้เขามีส่วนร่วม ไม่เช่นนั้นเราจะต้องใช้แรงเยอะ ขณะที่ชาวบ้านยังทิ้งขยะเหมือนเดิม ทำเหมือนเดิม อีกเรื่องคือ ขอบคุนมากที่คิดถึงโรงเรียนสตรีวัดอัมพวันสวรรค์ จะได้เชื่อมโยงเครือข่ายกัน อยากเห็นทั้ง 10 โรงเรียนต่อยอดความรู้ และนำสิ่งดีๆ ไปแชร์และใช้ร่วมกัน

อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ (วิทยากร) : มี 2 ประเด็นที่ให้ข้อคิดเห็นคือ ข้อคิดเห็นต่อโครงการที่ทำ กับข้อคิดเห็นเรื่องวิธีการนำเสนอ จะขอแยกกัน เรื่องตัวโครงการมีคุณค่าอยู่แล้ว เป็นสิ่งที่ดีมาก มีประโยชน์ เมื่อทำเสร็จแล้ว เราจึงนำมานำเสนอ ที่นี้เวลานำเสนอ ขึ้นกับว่าเราจะนำเสนอกับใคร และนำเสนอเพื่อให้เขาซื้อหรือเห็นดีเห็นงามกับสิ่งที่เราทำ หรือพูดง่ายๆ ว่าหาจุดขาย

เรื่องตัวโครงการ เป็นโครงการที่ดีมีประโยชน์ แต่ที่เมื่อวานเราถอดบทเรียน เราทำเพื่อให้เห็นจุดอ่อน-จุดแข็งหรือจุดเด่น เพื่อที่จะนำไปใช้ประโยชน์ โดยนำมาเสนอแลกเปลี่ยนกับคนอื่น และนำไปขยายผล เพราะเราอยากรู้เพื่อนๆ เพื่อนๆ เข้ามาร่วมทำงานมากขึ้น ถ้ามว่า สิ่งที่เราทำ มันมีประโยชน์หรือคุณค่าอะไร ที่เราจะนำไปบอกเพื่อนำมาเขา ให้เขาตัดสินใจเข้ามาร่วมกระบวนการมากขึ้น ทำไปแล้วเราต้องสัมผัสได้ว่ามันดี เหมือนที่อาจารย์ท่านบอกว่า เราไปกินอาหารแล้วอร่อย ก็อยากให้เพื่อนกิน เราอธิบายให้มันอร่อยเพื่อนว่ามันอร่อยอย่างไร ตรงนี้เป็นหัวใจสำคัญของทุกโครงการ ทำแล้วพยายามสัมผัสคุณค่า ประโยชน์ด้วยตัวเราเอง ทำให้ตัวเราสามารถอธิบายคุณค่า ประโยชน์ให้กับคนที่เราจะไปขยายผลได้ชัดเจน ซึ่งวิธีการสามารถทำได้หลายแบบ เช่น จับเข่าคุย หรือ ชวนไปดู

ส่วนเรื่องการนำเสนอ เราต้องเรียนรู้วิธีการนำเสนอด้วย เช่น ใช้ Power Point และใช้การพูดประกอบการนำเสนอแบบใช้ทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว สื่อว่าเราคิดอะไร ทำอย่างไร เกิดผลอะไร ซึ่งต้องมีความชัดเจนว่า

พอจบแล้ว อยากให้คนดูได้อะไร หัวใจสำคัญคือการสื่อถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานนี้ หัวใจการสื่อสารที่โดน ซึ่งเป็นเรื่องเทคนิคและประสบการณ์ที่จะต้องฝึกฝนต่อ วิธีฝึกอาจจะไปดูรายการคนค้นคน กบนอกกะลา แล้วลองจับว่า พอดูแล้วเราชอบตรงไหน กับที่เราทำมันต่างไปอย่างไร ที่นำเสนอไป ยังดูแข็ง ควรให้เป็นธรรมชาติมากกว่านี้ หรือใช้วิธีไปสัมภาษณ์คุณยายที่เราเอ่ยถึง เป็นเสียงแทรกเข้ามา จะทำให้ดูมีชีวิตชีวาและมีพลังในการสื่อสารถ่ายทอดมากขึ้น นี่เป็นเรื่องเทคนิค ซึ่งไม่ได้คาดหวังในเวทีนี้ แต่เพื่อเกิดประโยชน์กับน้องๆ ต่อไป หากจะต้องไปนำเสนอ

โครงการห้องน้ำสะอาด สร้างสุขนิสสัยที่ดี

โรงเรียนสาธิตน้ำผึ้งในพระอุปถัมภ์ฯ

ข้อคิดเห็น

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : ขอชมว่าเข้าใจทำ ทั้งเสียง sound effect เสียงกดน้ำชักโครก ลีๆ ไม่ค่อยคิดว่ามันเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ ต่อไปคนที่ได้ยินเสียงน้ำชักโครก จะต้องนึกถึงความสะอาด ทำตรงนี้ได้ดีมาก อีกอย่างที่ชอบคือ การปลดทุกข์ของคนเราทุกวันนี้ บางทีมันไปสร้างความทุกข์ให้คนอื่นจริงๆ เราจะปลดทุกข์ของเราออกไป ก็ต้องไม่ไปสร้างทุกข์ให้คนอื่นด้วย ขอชื่นชมที่คิดถึงแม้กระทั่งพนักงานทำความสะอาดห้องน้ำ คิดถึงเรื่องใกล้ตัว และคนใกล้ตัวซึ่งเป็นเรื่องที่ดีมาก ทำเรื่องที่ดีแล้วไม่มีใครอยากแตะ แต่เอามาคิดทำได้ดี ตอนนั้นเขามีสวนส้มโลก โรงเรียนนี้น่าจะได้รางวัลนี้ ขอชื่นชม

คุณสุทิน ศิรินคร (มูลนิธิสยามกัมมาจล) : ตอนเราจัดเรื่องพหุปัญญา เราทำ Mind map พื้นที่สร้างสรรค์/ พื้นที่ไม่สร้างสรรค์ มีหลายโรงเรียนมากทำเรื่องห้องน้ำ แล้วพอทำโครงการ โรงเรียนสาธิตน้ำผึ้ง เป็นโรงเรียนเดียวที่กล้าหาญที่จะทำเรื่องนี้ เสียง sound effect ก็ดี ถ้าไปสัมภาษณ์เพื่อนๆ ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย น่าจะเป็นประโยชน์ จะได้ความคิดเห็นว่า เขาคิดอย่างไรถึงมาเข้าร่วม อาจเป็นเสียงสะท้อนที่ทำให้เพื่อนๆ ที่ยังไม่ได้ร่วม หันมาสนใจ ถ้าเต็มมาก็จะน่าสนใจ หรือไปสัมภาษณ์คนที่เกี่ยวข้องว่าเขามองอย่างไรกับสิ่งเหล่านี้ บางทีเขาอาจจะช่วยสะท้อนสิ่งดีๆ ที่เราทำด้วย ขอชื่นชมที่บูรณาการทั้งละคร ทำเรื่องวิชาการ แถมมีเรื่องการประดิษฐ์ด้วย เป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : ขอชื่นชมและให้กำลังใจจริงๆ ที่โรงเรียนวัดละมุดกับสาธิตน้ำผึ้งมีความสัมพันธ์กันยาวนาน คือ มีผู้ปกครองอยู่แถวโรงเรียนวัดละมุดเป็นผู้มีจิตอาสา เสนอว่าปีนี้น้ำผึ้งจะบริจาคโต๊ะนักเรียน จะบริจาคคอมพิวเตอร์ให้ทางโรงเรียนวัดละมุดทำหนังสือไป เราก็จะได้รับความอนุเคราะห์มาแบบทุกครั้ง ที่นี้การปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม โรงเรียนวัดละมุดก็ทำมา ปีก่อนโน้น พอลงไปล้างส้วมให้เด็กนักเรียนเอง ก็สะอาดเรียบร้อย พอปีที่แล้วปล่อยให้เด็กนักเรียนทำ พอลงไปดู ก็อยากเป็นลม ยังทำไม่สำเร็จ เสนออาจารย์ว่าปีต่อไป น่าจะทำจิตอาสาออกโรงเรียนบ้าง จะเชิญไปเป็นเครือข่าย กระตุ้นจิตสำนึกให้กับน้องๆ โรงเรียนวัดละมุดบ้าง ให้กำลังใจอีกครั้ง ทำได้ดีแล้ว

อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ (วิทยากร) : ขอถามว่า เวลาเราทำโครงการนี้ แล้วมีผลกระทบไปที่บ้านไหม ต่อวิธีคิดวิธีใช้ห้องน้ำของเราที่บ้าน อยากให้ช่วยตอบก่อน เราเกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างกับการไปใช้ห้องน้ำที่บ้านตัวเอง (ตอบ_เช่น เวลาห้องน้ำเลอะ เราก็เช็ดทุกครั้งหลังใช้ ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่ค่อยได้ทำ/ นำกระดาษมาห่อผ้าอนามัยให้มิดชิดแล้วทิ้ง) ถ้าเราทำห้องน้ำที่โรงเรียนสะอาด แต่ที่บ้านเราไม่ใส่ใจเลย ก็แสดงว่าจิตอาสายังไม่เข้าเนื้อเข้าตัวเรา

โครงการนี้เป็นโครงการที่ดีมาก ทั้งเป็นกิจกรรมที่ดูแลเรื่องใกล้ตัว และวิธีการที่ทำ ที่ใช้ทั้งการให้ความรู้ วรรณคดี หลากหลายรูปแบบ ตรงนี้ดีมาก ส่วนผลที่เกิด ที่บอกว่า 1) นักเรียนร้อยละ 80 มีจิตอาสาในการร่วมมือ รักษาความสะอาด 2) นักเรียนมีสุขนิสัยในการใช้ห้องน้ำดีขึ้น และ 3) ห้องน้ำสะอาดขึ้นเล็กน้อย มันขัดกัน เปรียบเทียบกับโครงการจัดการขยะของโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย บางที่ไม่ต้องไปวัดอะไรมาก ไปวัดผลที่ปลายทางเลย ถ้าขยะลดลงก็แสดงว่าได้ผล เรื่องนี้ทำนองเดียวกัน ตอนต้นมีการระบุถึงปัญหามาเยอะเยอะ เช่น มีเส้นผม ฉี่แล้วไม่ ราบน้ำบ้าง เป็นต้น ที่นี้ถ้าจะดูผลก็คือ ดูว่าปัญหาเหล่านี้ลดลงไหม ถ้าปัญหาที่ระบุมา แต่เดิมมีเยอะขนาดไหน แล้ว มันลดลง เราก็ไม่ต้องไปดูพฤติกรรมของนักเรียนก็ได้ เพราะมันฟ้องด้วยผลปลายทาง ไม่ต้องไปจับจ้องสังเกต พฤติกรรมนักเรียน ฉะนั้นลองกลับไปดูว่า วิธีที่จะรายงานผลสำเร็จ ถ้าเราทำสำเร็จจะดูที่ตรงไหน ในกรณีนี้คือ ไปดูว่าปัญหาทั้งหลายที่บอกมาตั้งแต่ตอนต้น ควรจะลดลงเยอะ แต่ถ้าลดลงน้อย อาจต้องถอยกลับไปดูวิธีการ ว่าการให้ความรู้ การวรรณคดีต่างๆ ได้ผล/ ไม่ได้ผล เพราะอะไร เช่น ไม่ได้ผล เพราะถึงแม้เขาจะรู้ แต่ไม่มีจิตสำนึก เหมือนที่น้องๆ เล่นละครบอกว่า “ฉันก็รู้ แต่ฉันไม่แยแส มันไม่ใช่เรื่องของฉัน” ซึ่งสะท้อนได้ดีมาก

เรื่องห้องน้ำเป็นเรื่องที่สอนเรื่องจิตสาธารณะได้ ของที่ใช้ส่วนรวม จะใช้อย่างไรไม่ให้ไปสร้างปัญหาให้ส่วนรวม เพราะเป็นการใช้ร่วม เป็นเรื่องจิตสาธารณะ ถือว่าไม่ใช่ของของตัวเอง นอกจากไม่สร้างปัญหาให้คนอื่นแล้ว เห็นอะไรแล้วช่วยกันเก็บไหม เป็นการแสดงออกถึงจิตอาสา เห็นอะไรแล้วทนไม่ได้ ฉะนั้นเรื่องห้องน้ำนำมาสอนเรื่องจิตอาสาได้ดี และที่น้องๆ ทำ มีการไปหาความรู้เรื่องห้องน้ำ เขียนขึ้นตอนความรู้เรื่องการใช้ห้องน้ำ ซึ่งดีมาก เพราะบางที่เราคิดว่าเขารู้ แต่บางทีเขาไม่เคยถูกสอนหรือถูกฝึกมา คนที่มีจิตสำนึก พอมีไกด์ให้เขา เขาก็ทำตามได้ แต่เราต้องกลับไปประเมิน ว่าทุกวิธีที่เราใส่เข้าไป วิธีไหนส่งผลมากที่สุด ทำให้เราได้คิดต่อถึงวิธีการทำให้คนมีจิตสำนึก เปลี่ยนพฤติกรรม ว่าวิธีไหนเป็นวิธีที่ส่งผลมากที่สุด โดยสรุปคือ ให้ไปดูผล และหลักฐานที่จะมายืนยันว่า งานของเรามีความสำเร็จมากน้อยแค่ไหน อาจจะต้องประยุกต์วิธีการหลายๆ เรื่องขยะ ด้วยการเก็บข้อมูลก่อนทำ ระหว่างทำ หลังทำ

โครงการ Do Dee Recycle

โรงเรียนสาธิต มศว. ประสานมิตร

ข้อคิดเห็น

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : หนูรู้จักที่จะให้น้องๆ เพื่อนๆ ที่โรงเรียนมีส่วนร่วม โดยการเลือกจากโครงการที่เขานำเสนอมา และมาเป็นโครงการนี้ ทุกคนมีส่วนร่วม และมีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้คือ การเผื่อแผ่ความดี เอาความดี เอาความสุขไปสู่สังคม เป็นบุญกุศลของหนู ขอชื่นชม และเมื่อไปแล้วรู้จักวางแผนว่า ทีมไหนจะทำอะไรให้กับโรงเรียน ความคิดดีมาก จะขอเข้าไปใช้กับโรงเรียนบ้าง ขอชมเชยคุณครูอาจารย์ที่โรงเรียน และขอให้บุญกุศลส่งผลให้หนูๆ ประสบความสำเร็จในทุกเรื่อง

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : ขอชมเชยในสิ่งที่ทำ และที่ประทับใจมากๆ คือการนำกระดาษที่เหลือใช้ไปทำสมุดบันทึก และทำไปแจกน้องๆ เด็กเล็ก เป็นเรื่องใกล้ตัว ขอชมเชย

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : เป็นเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ เป็นการหาสิ่งที่มีอยู่ในตัว และรูปแบบของการให้ เป็นลักษณะไปถึงตัวน้องๆ ด้วยการพาน้องๆ ในสิ่งที่มีความประโยชน์ และเป็นรูปแบบการนำเสนอที่ดี ขอให้กำลังใจ

อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ (วิทยากร) : ภาพสรุปสุดท้ายที่นำเสนอ เราพบว่า ของเล็กๆ ในมุมมองของเรา มันมีค่ายิ่งใหญ่สำหรับน้องๆ เราอยู่กับบ้าน เราอยากได้อะไร เราก็ได้ แต่เราพบว่า บางสิ่งที่เราคิดว่าไม่มีค่าเลย แต่มีค่าสำหรับคนอื่นมาก ตรงนี้เป็นตัวสะท้อนสิ่งที่คิดว่า โครงการจิตอาสาอยากจะได้ คือเมื่อน้องๆ ไปทำอะไรแล้ว หันกลับมาเห็นในสิ่งที่ตัวเองไม่เคยเห็น ได้คิดในสิ่งที่ตัวเองไม่เคยคิด ก็ขอชื่นชม

คุณสุทิน ศิรินคร (มูลนิธิสยามกัมมาจล) : สำหรับรูปแบบการนำเสนอทำได้ดี มีภาพประกอบทำให้เห็นว่าน้องๆ ไปทำอะไรบ้าง ในส่วนของกิจกรรมต่างๆ อย่างที่อาจารย์บอก เป็นฐานการเรียนรู้สำหรับเรา และยังไปชวนน้องๆ มาทำความดีด้วย นอกจากตัวเราทำ ยังไปชวนเพื่อนๆ น้องๆ ที่เขาเป็นผู้รับ คิดว่าเขาคงมีความสุขเพราะเห็นจากรอยยิ้ม

ที่มนี้ขอชื่นชมทั้งอาจารย์และนักเรียน ดูเหมือนเป็นหนึ่งเดียว แยกไม่ออกว่าใครเป็นครูและนักเรียน ดูสมานสามัคคีกันดี อาจารย์เต็มที่กับน้องๆ โครงการนี้ถือว่ากลับลำเหมือนกัน จากที่เข้าค่ายคราวก่อน คิดว่าจะทำเรื่องทฤษฎีใหม่เพราะเห็นพูดเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีการนำเสนอเรื่องเกษตร แต่ตอนนี้ได้ฉีกแนวออกไปซึ่งก็ดีเหมือนกัน

โครงการวาดภาพ ระบายสี เพื่อการเรียนรู้ เครือข่ายคนทำดี ปี 2

โรงเรียนฤทธิณรงค์รอน

ข้อคิดเห็น

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : อันดับแรก ขอชมน้องๆ ว่าเก่งมาก และอยากเสนอแนะว่า ที่ทำมาดีแล้ว เป็นสิ่งที่ดีมากที่สังคมเรากำลังต้องการคือ การให้ ไม่ว่าจะเป็นพลังความคิด ความสามารถ การให้กำลังใจ ให้อภัย ให้จิตอาสา การสร้างเครือข่าย สร้างไม่ยาก ถ้าเรานำสิ่งเหล่านี้ไปให้เพื่อนๆ เราดูว่า การทำความดี การมีจิตอาสา มันไม่ได้ยาก ไม่ได้ทำแล้วมีความลำบาก ทำแล้วมีความสุข สนุกสนาน ทำแล้วทุกคน ไม่ว่าตัวเรา คนรอบข้าง มีความสุข มันจะทำให้เครือข่ายของเราโตขึ้นเรื่อยๆ และสังคมของเราก็จะดีขึ้น

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : กลุ่มนี้ทราบว่า คนที่ทำไม่มาก ครูขอชมเชยในความมุ่งมั่น อยากให้กำลังใจน้องๆ ทำ ไปสื่อ จุดประกายให้เพื่อนๆ และครูอาจารย์อื่นๆ ได้เห็น พยายามที่จะสื่อทุกที่ เช่น โรงอาหาร ตรงไหนก็ได้ ไม่เช่นนั้นเราอาจทอดทิ้ง ถ้ากลุ่มไม่ขยายไปกว่านี้ เพราะครูทราบว่ากลุ่มนี้มีน้อย แต่มีความมานะมาก มีความตั้งใจสูงมาก ขอชมเชย

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : เพื่อจุดประกายต่อไป เราจะต้องประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ความเป็นเครือข่ายของเราโต อยากให้กำลังใจในการทำสิ่งดีๆ ต่อไป ให้พลังใจเยอะๆ

คุณสุทิน ศิรินคร (มูลนิธิสยามกัมมาจล) : การนำเสนอดี ไม่รู้เรียนการแสดงมารีเปลา่ แม้ว่าบางภาพเราเก็บมาไม่ได้ ก็เข้าใจได้ แต่ที่น้องๆ แสดงถือว่าเยี่ยมมาก เพราะมันสื่อว่าน้องๆ มีกระบวนการคิด การทำอย่างไร ขอชื่นชม อยากให้เพื่อนๆ ปรบมือให้ทีมนี้นะ

อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ (วิทยากร) : วิธีการนำเสนอดีมาก ที่มานั่งคุยกัน และเชื่อมโยงถึงรายการวีดีโอที่ดีเกิดมาคุย ถ้าเรามีปัญหาในการนำเสนอภาพบางภาพ เช่น ภาพเด็ก ถ้าถ่ายภาพไม่ได้ สามารถใช้วิธีการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของ เขาก็ได้ อย่างน้อยให้เขาสะท้อนคุณค่า ประโยชน์ที่เราลงไปทำ ถ้าคนอื่นพูดถึงสิ่งที่เราทำในแง่ดี จะมีน้ำหนักมากกว่าเรา พูดเอง เพราะฉะนั้นหลักการในการนำเสนอก็คือ พอเราลงไปทำกิจกรรมแล้ว ให้เด็กได้พูด ฉายให้เห็นแววตาเด็ก ได้ยินคำพูดของคนที่เราไปช่วยเหลือเขา วิธีแก้คือ อาจจะสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เขาก็ได้ วันหลังลองหาโอกาสทำดู

โครงการจุดเปลี่ยน (จิตอาสาต้านภัยยาเสพติด)

โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

ข้อคิดเห็น

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : เป็นโครงการที่นำเอาปัญหาสังคมมาสร้างเป็นโครงการ การรณรงค์มีรูปแบบน่าสนใจ คนแสดง นำเสนอได้ดี

อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ (วิทยากร) : โครงการที่น้องๆ ทำ ล้วนดีทั้งนั้น เราเริ่มจากการเก็บข้อมูล เริ่มจากการ วิเคราะห์ ไปจับประเด็นปัญหาขึ้นมา แล้วนำมาออกแบบซึ่งเป็นเรื่องที่ดีมาก ไม่ใช่บอกอยากจะทำอะไรก็ทำโดยไม่หา ข้อมูล การนำเสนอด้วยวิธีการสาธิตทำได้ดี แต่พอเราทำแล้ว มักจะมีคำถามเสมอว่า จะให้เขาดูความสำเร็จของ โครงการที่เราทำจากตรงไหน ซึ่งหากมีกรณีศึกษา กรณีตัวอย่าง เช่น เมื่อทำโครงการนี้แล้ว มีกรณีเด็กติดบุหรี่แล้วเลิก บุหรี่ได้ ถ้าเขาได้เล่าว่าเขาได้รับอิทธิพลจากโครงการ ได้เข้ามาเรียนรู้ในฐานความรู้เหล่านี้แล้วทำให้เขาได้ขจัด เลิก บุหรี่ได้ แม้แต่เพียงคนเดียว ก็มีพลังในการบอกเล่าความสำเร็จ ซึ่งตรงจุดนี้อาจจะลงไปดูว่า เวลาเราชี้ให้คนอื่นดู ความสำเร็จของโครงการ เราจะชี้อะไรดี เช่น ที่นำเสนอเมื่อครู ที่บอกว่า สร้างภูมิคุ้มกัน เราจะชี้วัดด้วยอะไร ว่าเพื่อน ของเรา พอมาเข้ากระบวนการแล้วเกิดภูมิคุ้มกัน ต้องไปดูในรายละเอียด ซึ่งตรงนี้อาจจะวัดยาก แต่ถ้าวัดที่คน ปรับเปลี่ยน อาจจะวัดง่ายกว่า อีกอย่างใช้ชื่อโครงการว่า จุดเปลี่ยน ฉะนั้นเวลานำเสนอ ควรชี้วัดหรือมีกรณีตัวอย่าง บุคคลที่เปลี่ยน อาจจะต้องตามไปดู ที่ทำมาถือว่าเริ่มต้นดีแล้ว แค่นี้ก็เก็บหรือตามผลจากที่เราลงทุนลงแรงไป

คุณสุทิน ศิรินคร (มูลนิธิสยามกัมมาจล) : มีการทำที่บ้าน พยายามศึกษาปัญหาในโรงเรียนว่ามีเรื่องอะไร ซึ่ง หลายๆ โรงเรียนก็ทำเรื่องนี้อยู่แล้ว นอกจากศึกษาปัญหาแล้ว ยังมีวิธีการตลาด ไปศึกษาว่ากลุ่มเป้าหมายชอบอะไร แล้วจึงเอาสิ่งนั้นมาออกแบบ เป็นความคิดสร้างสรรค์ ต้องขอบคุณที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำ

โครงการคลองสวยน้ำใส ด้วยน้ำใจชาว อ.ส.

โครงการ สิ่งแวดล้อมสดใสด้วย EM

โครงการ Save Energy (ประหยัดพลังงาน)

โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์

ข้อคิดเห็น

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : ปกติช่วงบ่ายเป็นช่วงปราบเซียน แต่นี่เป็นการนำเสนอที่มีความสนุกและน่าสนใจ เป็นความชาญฉลาดที่ทำให้โครงการน้อยๆ ทำให้พวกหนูมาค่ายได้ตั้ง 15 คน เป็นความคิดที่ดี

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : ขอชื่นชมคนพากย์ เป็นมืออาชีพได้เลย ขอชื่นชมกับความคิดที่หนูเอาใจใส่กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ โรงเรียน แสดงว่าหนูรักโรงเรียน รักชุมชนที่อยู่รอบๆ เป็นตัวอย่างของเด็กเยาวชนที่ดีมาก

อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ (วิทยากร) : เมื่อครูอาจารย์ชมคนพากย์ ผมขอชมคนต้น ผมว่าจุดเด่นของโรงเรียนคือการบูรณาการ เราเห็นการเชื่อมโยงระหว่าง EM กับคลองสวายน้ำใส ถ้าเอาเรื่อง EM ไปตอบคำถามเรื่องการประหยัดพลังงานได้อีก โดยไม่ต้องไปแยกเรื่องไฟฟ้า ซึ่งก็ไม่ได้ผิดอะไร แต่ฝากให้คิดต่อว่า ถ้าเรื่อง EM อยู่ตรงกลาง แล้วแตกแขนงไปเรื่องอื่นๆ เหมือนที่โยง EM กับเรื่องน้ำ EM ก็ทำกับเรื่องการประหยัดพลังงานได้ ถ้าคิดให้ดีประโยชน์ของ EM เชื่อมกับการประหยัดพลังงานได้อีก เพราะฉะนั้นจุดเด่นคือ ถ้าเราสามารถเอาเรื่องเดียวเป็นหัวใจและแตกแขนง แตกกลุ่มโครงการน้อยๆ ซึ่งมันเชื่อมกันได้ ผมคิดว่า มันจะสนุก และทำให้นักเรียนคิดถึงเรื่องการคิดรวบยอด การคิดแตกแขนงแบบหยั่งแพรก ไม่ได้คิดแบบโครงการหรือกิจกรรมแยก แต่เชื่อมโยงกันได้ หรือเรื่องการประหยัดพลังงาน ที่เอาบิลไฟฟ้ามายืนยัน อันนี้ก็มีพลังในการอธิบายในเชิงตัวเลข

คุณสุทิน ศิรินคร (มูลนิธิสยามกัมมาจล) : สำหรับการนำเสนอหลากหลายดี น่ารักทั้ง 3 ทีม จริงๆ เห็นถึงความเชื่อมโยงของโครงการนี้ เป็นโครงการที่ทำประโยชน์ให้กับโรงเรียน และชุมชนด้วย และจะดียิ่งขึ้น ถ้าคนที่เข้าร่วมโครงการนำสิ่งที่ไปทำที่บ้านด้วย โครงการของน้องจะเข้าลักษณะ บ-ว-ร บ้าน วัด โรงเรียน อาจจะมีวัด แต่ในชุมชนก็มีวัด น่าสนใจมาก จะสังเกตว่าการที่น้องได้คิด ได้ศึกษาปัญหา คิดวางแผน และลงมือทำด้วยตนเอง เวลาแนะนำก็จะมั่นใจในตัวเอง สามารถพูดได้เลย ไม่ต้องดูสคริปต์ สมมติว่าระบบไอทีล่ม เราก็คงฝึกการนำเสนอแบบนี้ไว้

โครงการ “ระเบียบสี่เขียว ปอดสีขาว”

โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์

ข้อคิดเห็น

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : ขอชมว่าอธิบายได้ดี เข้าใจง่าย โดยไม่มีโผย

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : ที่บอกว่า มีอุปสรรคเรื่องเงิน เรื่องต้นกล้าที่จะลง คิดว่าหนูน่าจะรู้จักสำนักเขต เขาก็มีต้นไม้ ลองให้คุณครูหรือพวกเราเองก็ได้ ขอความอนุเคราะห์ไป อย่างโรงเรียนของครูอยู่เขตราษฎร์เทพฯ ถ้ามีงานอะไรก็จะขอความอนุเคราะห์ได้

อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ (วิทยากร) : เมื่อครูที่บอกว่าไม่มีงบซื้ออุปกรณ์และต้นไม้ ตรงนี้ยากให้พวกเราชัดเจนว่า เป้าหมายที่แท้จริงคืออะไร ซึ่งมี 2 ส่วน ส่วนหนึ่งคือ เราใช้กระบวนการปลูกต้นไม้มาบ่มเพาะจิตอาสา ผลที่เกิดขึ้นคือ ทำให้ร่มรื่น ฉะนั้นถ้ามีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ หรืออะไรต่างๆ อาจจะต้องตั้งแต่เพาะต้นไม้มันก็เป็นงานจิตอาสาเหมือนกัน ฉะนั้นอย่าไปใจร้อน มุ่งที่จะเนรมิตอะไรขึ้นมาทันทีทันใดโดยใช้เงิน การฝึกคนบางทีก็ไม่ต้องใช้เงิน เรา

สามารถเริ่มได้ตั้งแต่เอาเมล็ดมาเพาะ ใส่กระบวนการเข้าไป โดยไม่ทำให้ง่ายๆ หรือใครที่เข้ามาร่วมเบื่อกัน ซึ่งต้องไปคิดวิธีการ ในระหว่างวิชาเรียนวิทยาศาสตร์หรืออะไรก็ได้ ฉะนั้นที่บอกว่าไม่มัน อาจจะได้ เพราะบางทีการไม่มัน ทำให้เราต้องใช้ปัญญา ถ้ามีเงินมาก เรามักจะใช้เงินง่าย แต่ไม่ค่อยคิดก่อน ฉะนั้นขอสนับสนุนวิธีคิดว่า ถ้าเราไม่มีเงิน แล้วเราจะมีทางออกอย่างไร ขอให้ชัดเจนว่า เราไม่ได้ปลูกต้นไม้เพื่อให้ได้ต้นไม้ แต่เราปลูกต้นไม้เพื่อให้ได้คน

คุณสุทิน ศิรินคร (มูลนิธิสยามกัมมาจล) : ยากให้หน่อยๆ ประเมินให้เพื่อนๆ อีกครั้ง ที่แรกคิดว่าจะไม่มีโครงการนี้แล้ว แต่ด้วยสปิริตของทีม น้องเลยได้ทำโครงการนี้ และทำได้ดี

โครงการกระต่ายน้อยด้วยราคา สร้างคุณค่าให้สังคม

โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม

ข้อคิดเห็น

อาจารย์ผู้เข้าร่วม : ขอชื่นชมในผลงานที่นักเรียนได้ไปอุทิศเวลา อุทิศทุกอย่างที่ทำเกี่ยวกับเรื่องนี้ ขอชื่นชมในความพยายาม ความสามารถ ผลงานที่ดี

อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ (วิทยากร) : ที่พวกเราทำสื่อ ดีมากๆ เห็นความเชื่อมโยง แต่ตอนหลังเริ่มสะดุด ถ้าใช้วิธีให้ผู้คนมาคุยกับพวกเราจะดีกว่า เหมือนกับนกกระทา ที่เขาพาไปดูนั่นนี่ ถ้าปรับอีกนิดจะเป็นการนำเสนอที่ดี ถือเป็นกิจกรรมที่ดี ขอชื่นชมที่ไอซ์บอกว่า ฝึกตัวเองทุกวัน ไปทำจิตอาสา และให้หันกลับมามีความสุขกับสิ่งที่เรามี ตรงนี้เป็นสิ่งที่ผมคิดว่า อยากจะฝากคุณครูทุกท่าน ที่จริงจิตอาสาไม่ใช่เรื่องยาก ถ้าเริ่มต้นจากจุดเด่นของตัวเอง ทุกคนเลยในเวทีนี้ ต้องขอชื่นชม เห็นศักยภาพ คุยกับทางมูลนิธิกระต่ายเหมือนกันว่า ถ้าเอาสิ่งที้อย่างๆ ทำและถอดบทเรียน ทำให้ชัดเจน และพัฒนาออกมาเป็นหลักสูตร เพื่อที่จะนำไปสอนน้องคนอื่นต่อ ต่อให้เป็นระบบ เป็นขั้นเป็นตอน พวกเราจะเป็นตัวขยายผลได้อย่างดี เพราะฟังแล้วทุกคนเข้าใจจิตอาสาจากการปฏิบัติการ เข้าใจจากทุนที่มีในตัวเอง เป็นทุนที่ได้สะสมมาเยอะ ต้องชื่นชมท่านอาจารย์ทุกท่านที่ให้โอกาส ให้การสนับสนุน ทำให้เยาวชนของเราได้ทำสิ่งดีๆ และได้สัมผัสความสุข

คุณสุทิน ศิรินคร (มูลนิธิสยามกัมมาจล) : รู้สึกชื่นชม ตั้งแต่รูปแบบการนำเสนอ ที่รู้จักนำแนวพระราชดำริมาใช้ และถ้าจะดียิ่งขึ้น ถ้านำไปใช้ในวิถีชีวิตจริงด้วย ในส่วนที่ชอบคือ ที่น้องบอกว่า เราใช้จิตอาสา ใช้ศักยภาพของเราไปทำงานจิตอาสา อันนี้เป็นจุดที่ดีมาก ถึงไม่มันประมาณ แต่ใช้ศักยภาพตัวเองในการเดินบิณฑบาต เพื่อไปหาทุน และนำไปต่อยอด เพื่อให้คนอื่นได้รับประโยชน์อีก อีกส่วนหนึ่งก็คือ น้องได้ต่อยอดโครงการ Paper Ranger จากที่พี่ๆ เขาทำ เป็นการสร้างสรรค์ที่ดี และสิ่งที่ชื่นชมคือ พี่รู้ว่าอาจารย์สุภาภักดิ์ท่านมีใจมาก เมื่อคืนที่ได้ชมภาพยนตร์รู้สึกว่าคุณครูเหมือนคุณครูในเรื่อง ไม่ใช่แค่สอนหนังสืออย่างเดียว อาจารย์ได้ดูแลพวกเราอย่างดี ให้คำแนะนำปรึกษา ให้กำลังใจ

พัฒนา ต่อยอดโครงการที่ทำ

สำหรับการปรับแผน หรือการพัฒนาต่อยอด เพื่อขับเคลื่อนจิตอาสาในสถานศึกษา ที่แต่ละโรงเรียนคิด (ดังแสดงในตารางด้านล่าง) มีแนวทางหลักๆ ได้แก่ 1) การสานต่องานเดิม แต่อาจจะมีการขยายเครือข่าย เพิ่มจำนวนสมาชิก หรือการส่งไม้ต่อให้รุ่นน้องเพื่อสานต่อต่อไป 2) การนำความรู้ รูปแบบกิจกรรมที่ได้จากการเรียนรู้ข้ามโครงการของเพื่อนๆ ต่างโรงเรียน ที่เห็นว่าดี น่าสนใจ นำมาประยุกต์ใช้ดำเนินการในโรงเรียนของตน ทั้งที่นำมาเชื่อมโยงพัฒนาโครงการเดิมที่ทำ และมีการขยายเนื้อหาให้กว้างขึ้น 3) ปรับปรุงการดำเนินโครงการที่ทำอยู่แล้ว ให้มีความชัดเจนมากขึ้น จากเดิมที่ยังไม่สอดคล้องกัน หรือประเมินผลได้ไม่ชัดเจน เช่น การประเมินผลให้ตรงตามวัตถุประสงค์ การหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อยืนยันผลการทำโครงการให้มีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากขึ้น เป็นต้น และ 4) เน้นเชิงกระบวนการจัดการความรู้ และสร้างกลไกแกนนำ ทั้งครูและนักเรียน เพื่อทำงานเผยแพร่จิตอาสาอย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรมแกนนำนักเรียน และครู การนำกระบวนการ KM เข้ามาใช้ อาทิ เมื่อมีการทำกิจกรรมจิตอาสา ให้มีการถอดบทเรียน และนำไปสู่การจัดตลาดนัดความรู้จิตอาสาต่อไป

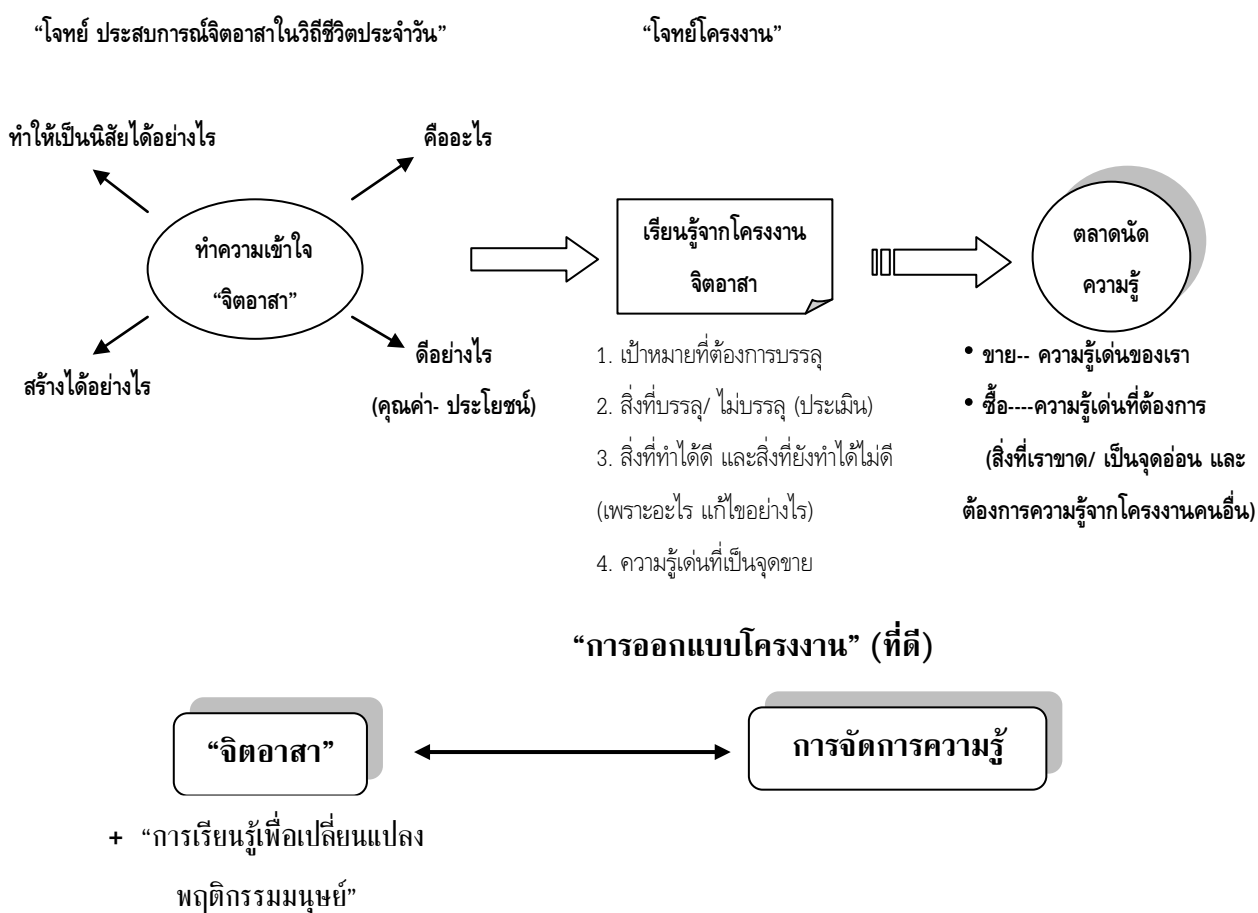
โรงเรียน	โครงการที่ทำ	แนวทางปรับแผน/ พัฒนาต่อยอด
โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย	โครงการสร้างจิตสำนึก ร่วมกันอนุรักษ์น้ำ	- ขยายเครือข่าย โดยบอกเล่าประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมค่าย - นำโครงการของเพื่อนๆ ต่างโรงเรียนมาปรับใช้ เช่น โครงการสิ่งแวดล้อมสดใสด้วย EM มาประยุกต์ใช้ในโครงการที่ทำ (รักษาน้ำ) โครงการห้องน้ำสะอาด สร้างสุขนิสัยที่ดี มาพัฒนาที่โรงเรียน และนำต้นแบบจากโครงการสถานจิตอาสาออนไลน์ มาพัฒนางานประชาสัมพันธ์โรงเรียนเกี่ยวกับจิตอาสา
โรงเรียนสายน้ำผึ้งในพระอุปถัมภ์ฯ	โครงการห้องน้ำสะอาด สร้างสุขนิสัยที่ดี	- สัมภาษณ์เพื่อนๆ และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อทราบถึงทัศนคติ ความคิด จิตสำนึก ของผู้ใช้ห้องน้ำที่มีต่อโครงการ - รวบรวมข้อมูลเพื่อยืนยันผลของโครงการที่ชัดเจน - ทบทวน ประเมินว่าวิธีการไหนจึงจะสร้างจิตสำนึกในการใช้ห้องน้ำที่ได้ผลมากที่สุด - ประเมินผลให้ตรงตามวัตถุประสงค์ - เผยแพร่ความรู้เรื่องการใช้น้ำที่ถูกสุขลักษณะสู่ชุมชน
โรงเรียนสาธิต มศว. ประสานมิตร	โครงการ Do Dee Recycle	- สานต่อโครงการ Do Dee Recycle โดยไปทำกิจกรรมกับน้องๆ ที่ขาดแคลน - จัดนิทรรศการ “น้ำใจ” ภายในโรงเรียนโดยร่วมบูรณาการกับกลุ่มสาระต่างๆ - รณรงค์รักษาโรงอาหาร ให้นักเรียนรักษาความสะอาด และใช้โรงอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ รู้คุณค่าของอาหารและรับประทานให้หมด - รักษัคลองแสนแสบ รณรงค์ให้ชุมชนริมคลอง ช่วยกันรักษาคลอง โดยการเก็บขยะในคลอง

โรงเรียน	โครงการที่ทำ	แนวทางปรับแผน/ พัฒนาต่อยอด
โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย	โครงการจุดเปลี่ยน	• ยังคงเน้นการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของเด็ก/เยาวชนไปในเชิงบวก และรณรงค์แก้ปัญหาในประเด็นต่างๆ เช่น สารเสพติด เฮลล์/เพต (ห้องไม่พร้อม) บริโภคนิยม สิ่งแวดล้อม ความพอเพียง ความรุนแรง โดยบูรณาการจัดกิจกรรมในเครือข่ายจิตอาสาชาวเล็ดหมู-ดำ เช่น Paper Ranger จิตใสใจอาสาโลกมืด (นักเรียนพิการทางสายตา) ด้านสารเสพติด กลุ่มคุยเปิดใจ-รักปลอดภัย กลุ่ม SL Play แสดงละครสะท้อนจิตอาสา กลุ่มกระปุกบุญ (ทำดี ทำง่าย ทำได้ทุกวัน) ฯลฯ
โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม	โครงการกระต่ายน้อยด้อยราคา สร้างคุณค่าให้สังคม	• ในโรงเรียน สร้างแกนนำเพิ่มขึ้น โดยให้แกนนำรุ่นพี่สอนรุ่นน้อง และสร้างสื่อใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับโครงการ • นอกโรงเรียน นำผลผลิตจากการทำโครงการภายในโรงเรียน ไปใช้กับน้องๆ ภายนอกโรงเรียน หรือสอนวิธีทำให้ และสร้างสื่อนำออกไปเผยแพร่ภายนอก
โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ	โครงการสถานีจิตอาสาออนไลน์	• เผยแพร่จิตอาสา กับครูแกนนำ โดยอบรมครูเพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียน และกับนักเรียนแกนนำ โดยรับสมัครผู้สนใจจัดค่ายผู้นำนักเรียนจิตอาสา โดยให้มีตัวแทนแต่ละห้อง ทำกิจกรรมจิตอาสา มีการตอบทบทวน และจัดตลาดนัดจิตอาสา
โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย	โครงการ Samsen Save The World	• ลดของเสีย รณรงค์ลดใช้ทรัพยากรสิ้นเปลือง เช่น ถู แก้วที่ทำจากพลาสติก กระดาษ ฯลฯ โดยประชาสัมพันธ์หน้าเสาธง • เพิ่มของดี รณรงค์ให้ใช้ทรัพยากรที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น กระดาษ 2 หน้า ล้างแก้วพลาสติกแล้วนำมาใช้ซ้ำ โดยทำให้เป็นตัวอย่าง และการติดป้ายประกาศ • เพิ่มจำนวน คือเพิ่มผู้ร่วมรณรงค์ของเสีย-เพิ่มของดีให้มากขึ้น โดยรับสมัครรุ่นพี่/ รุ่นน้องเพิ่ม และทำการประชาสัมพันธ์
โรงเรียนสตรีวัดอัมรินทร์	โครงการคลองสวยน้ำใส ด้วยน้ำใจชาว อ.ส.	• นำความรู้จากโครงการต่างๆ ของเพื่อนๆ มาปรับใช้ในโรงเรียน เช่น โครงการจุดเปลี่ยนฯ ให้ความรู้เรื่องโทษของยาเสพติด โครงการกระต่ายน้อยฯ นำกระดาษมาทำเป็นสมุด โครงการระเบียบเขียวฯ ปลุกต้นไม้เพิ่มในโรงเรียน โครงการ Samsen Save The World แยกขยะ นำมา recycle หรือ reuse โดยชักชวนคนในโรงเรียนให้ช่วยกัน เป็นต้น
	โครงการ สิ่งแวดล้อมสดใสด้วย EM	
	โครงการ Save Energy (ประหยัดพลังงาน)	
โรงเรียนฤทธิณรงค์รอน	โครงการเครือข่ายคนทำดี ปี 2	• ตั้งชมรมเครือข่ายคนทำดี ปี 3 โดยประชาสัมพันธ์ เปิดรับสมัครสมาชิก และเปิดรับข้อเสนอการจัดทำกิจกรรม • เน้นปลูกจิตสำนึกกับรุ่นน้อง โดยรณรงค์และอบรมสร้างแกนนำเพื่อสานต่อโครงการ เล่าประสบการณ์ที่ได้รับจากการมาค่าย และแนะนำวิธีทำโครงการแก่รุ่นน้อง

โรงเรียน	โครงการที่ทำ	แนวทางปรับแผน/ พัฒนาต่อยอด
โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์	โครงการ "ระเบียบสี่เขียว ปอดสีขาว"	• ต่อยอดโครงการระเบียบเขียวฯ โดยเพิ่มเครือข่ายภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน (ทำกิจกรรมปลูกป่าชายเลน) • นำความรู้จากโครงการอื่นๆ มาใช้ เช่น โครงการจุดเปลี่ยน เพื่อลดปัญหาสารเสพติดในโรงเรียนและชุมชน ลดปัญหาเด็กติดเกมส์บนมือถือ โครงการจิตอาสาออนไลน์ เผยแพร่กิจกรรมทั้งหมดที่ทำเพื่อเพิ่มเครือข่ายและสร้างจิตอาสาทางเสียง และ โครงการสิ่งแวดล้อมสดใสด้วย EM ใช้ EM กับห้องน้ำ รวมถึงด้านอื่นๆ เช่น รดต้นไม้ เกล่งท่อน้ำทิ้งและใช้กำจัดเศษอาหารจากร้านอาหารที่โรงอาหาร

บทสรุป

การจัดกระบวนการถอดความรู้และบทเรียนจากการทำโครงการให้กับเยาวชนและครูแกนนำจิตอาสาในสถานศึกษาครั้งนี้ ใช้หลักการ แนวคิดในการออกแบบการเรียนรู้ ได้แก่ เรื่อง จิตอาสา การจัดการความรู้ (KM) การออกแบบโครงการที่ดี และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ ดังแสดงในแผนภาพ

หลักการ แนวคิดในการออกแบบการเรียนรู้ในค่ายครั้งนี้

ทั้งนี้มองว่า ความรู้สำคัญในการขับเคลื่อนจิตอาสา ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตอาสา ว่าจิตอาสาคืออะไร คืออย่างไร (คุณค่า-ประโยชน์) สร้างได้อย่างไร และทำให้เป็นนิสัยได้อย่างไร ซึ่งให้ความสำคัญกับเรื่องการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ เพราะเป็นเรื่องของการเรียนรู้ปลูกฝังจิตสำนึกในตัวตน ทำให้จิตอาสาแสดงออกทาง

พฤติกรรมในลักษณะที่ถาวรหรือกลายเป็นนิสัยนั่นเอง ซึ่งการจะไปถึงจุดนั้นได้ มนุษย์เราต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน ได้แก่ รับรู้ เข้าใจ ตระหนัก/เห็นความสำคัญ ลงมือทำ สัมผัสประโยชน์ ทำต่อเนื่อง จนกลายเป็นนิสัย นอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับเรื่องการออกแบบโครงงานที่ดี ถึงจะกลายเป็นเครื่องมือเรียนรู้ที่ทรงพลังได้

ความรู้จากค่ายครั้งนี้

1. เรื่องจิตอาสา จากโจทย์ที่บอกเล่าประสบการณ์จิตอาสาในชีวิตที่ผ่านมา นำมาสู่การแลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อคิดเห็นในชุดคำถามเรื่อง “จิตอาสา” ได้แก่ 1) จิตอาสาคืออะไร 2) จิตอาสาดีอย่างไร 3) จิตอาสาสร้างได้อย่างไร และ 4) จิตอาสาทำให้เป็นนิสัยได้อย่างไร สะท้อนให้เห็นว่า ผู้เข้าร่วมมีความเข้าใจเรื่องจิตอาสาไม่แตกต่างกันมากนัก อาจมีความแคบ ลุ่มลึกแตกต่างกันไปบ้าง ซึ่งในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ก็ได้ช่วยให้คำตอบหรือขยายความหมายเพิ่มเติมจากคนในวงเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้สามารถสรุปสังเคราะห์ตามประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก สำหรับความหมายของจิตอาสา มีการใช้คำที่แตกต่างกันบ้าง เช่น การมีน้ำใจ การให้ การเสียสละ การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม การให้ความช่วยเหลือ การแบ่งปันความสุข เป็นต้น ซึ่งเรื่องนี้อาจจะพอสรุปลงในเรื่อง “การให้” ซึ่งเมื่อพิจารณาจากคำอธิบาย การตีความตามความเข้าใจของผู้เข้าร่วมจากประสบการณ์ในชีวิตของตนเอง และที่เรียนรู้จากผู้อื่น ทำให้เห็นความหมายและองค์ประกอบในเรื่องการให้อยู่ 3-4 ลักษณะ คือ

(1) การให้ที่เป็นลักษณะการให้ฟรี หรือพูดอีกอย่างว่า ให้โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งถือว่าการให้ด้วยใจที่บริสุทธิ์ อย่างที่มีคำพูดสะท้อนว่า “ให้ด้วยความจริงใจ มาจากข้างในใจ” ไม่มีอะไรมาเป็นตัวบังคับ เป็นการให้โดยไม่มีเงื่อนไขที่จะให้คนรับ ต้องมาทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ให้ผู้ที่ให้ ใจของผู้รับก็เป็นอิสระ ขณะเดียวกันผู้ที่ให้ก็มีอิสระในใจด้วยเช่นกัน รวมทั้งสุขใจทั้งผู้ให้และผู้รับ

(2) สิ่งที่ทำนั้นต้องเหมาะสม การให้ควรคำนึงถึงความเหมาะสม เลือกให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบท ซึ่งสิ่งที่ให้มีการพูดถึงทั้งในแง่วัตถุสิ่งของและอื่นๆ เช่น ความสุข มิตรภาพหรือความเป็นเพื่อน ความอบอุ่น เวลา ความรู้ แรงกาย-กำลังใจ โอกาส ความช่วยเหลือ คำปรึกษาแนะนำ เป็นต้น โดยเลือกให้เหมาะสมกับผู้รับ อย่างที่มีผู้พูดถึงประเด็นที่ว่า จิตอาสาควรทำในหลากหลายรูปแบบ ไม่ยึดติดกับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง และควรพิจารณาให้ตรงกับสิ่งที่ผู้รับขาด

(3) ให้กับผู้ที่สมควรได้รับ ดังประเด็นที่มีผู้พูดว่า ควรหาโอกาส หาเวลา หาพื้นที่ในการทำเรื่องจิตอาสา โดยพิจารณาถึงกลุ่มคนหรือในพื้นที่ที่ขาดแคลน การให้กับผู้ที่ขาดแคลนถือเป็นเรื่องที่เหมาะสม เพราะผู้รับมีความต้องการจริงๆ หรือให้กับผู้ที่สามารถใช้สิ่งนั้นให้เป็นประโยชน์ต่อคนอื่นยิ่งๆ ขึ้นไป

(4) ให้ด้วยท่าทีที่เหมาะสม แม้จะไม่ได้มีการพูดถึงในประเด็นนี้ชัดเจนนัก แต่หลายคนพูดถึง การให้ด้วยความจริงใจ เต็มใจ สัมผัสใจ ไม่ให้เดือดร้อนตนเองและผู้อื่น เป็นการให้โดยเคารพในความเป็นมนุษย์ของอีกฝ่าย หรือผู้รับ และในอีกทางหนึ่งยังเท่ากับช่วยลดความถือตัว หรือความเห็นแก่ตัวของผู้ที่ให้อีกด้วย

เรื่องของการให้ที่ว่านี้ มีคำที่ใช้กันในหมู่เด็กเยาวชนคนรุ่นใหม่ ที่ให้ความหมายในเชิงการถกถามความสัมพันธ์ เช่น การให้แบบไม่รู้จัก (จากคนหนึ่งสู่คนหนึ่งไปเรื่อยๆ) หรือ การส่งต่อ/ บอกต่อความดี การแพร่ขยายความดี ซึ่ง

เป็นประเด็นที่สะท้อนถึงการให้กับ “ความเป็นชุมชน” หรือสังคม ในแง่ที่ว่า การให้นี้เป็นการกระทำที่ช่วยเหลือเลี้ยง
ชุมชน/ สังคม เปรียบเหมือนเลือดที่หล่อเลี้ยงระบบร่างกายของคนเรา ทำให้มีชีวิตอยู่ได้ เช่นเดียวกันกับชุมชน/ สังคมที่
มีทั้งการให้และรับ เป็นการถักทอความสัมพันธ์ระหว่างกัน คนนั้นก็ให้ คนนี้ก็ให้ ต่างคนต่างเป็นผู้ให้อยู่เรื่อยๆ เรียกว่า
มีการเกื้อกูลต่อกันและกัน ในการอยู่ร่วมกัน ถ้ามีการให้อย่างที่กล่าวข้างต้นคือ ให้โดยไม่หวังผลตอบแทน ให้ในสิ่งที่
เหมาะสม กับผู้ที่สมควรได้รับ และด้วยท่าทีที่เหมาะสม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เท่ากับช่วยเหลือเลี้ยงความเป็นชุมชน/ สังคม
ดังที่แกนนำเยาวชนหลายคนสะท้อนว่า แม้สิ่งที่ทำจะเป็นจุดเล็กๆ แต่เชื่อว่า เป็นการช่วยให้สังคมดีขึ้น เป็นการให้ที่พอ
ให้ไปแล้ว คนรับไม่ต้องให้อะไรตอบแทนกลับมากับผู้ให้โดยตรง แต่คนคนนั้นได้เป็นผู้ให้กับคนอื่น ๆ ต่อไป พูดอีก
นัยหนึ่งคือเมื่อเราเคยเป็นผู้รับอะไรจากใครก็ตาม เราก็พร้อมที่จะให้คนอื่นต่อ ดังเช่นที่มีแกนนำเยาวชนคนหนึ่ง
สะท้อนว่า ตนเองเคยอยู่ในฐานะของผู้รับมาก่อน ถือเป็นประสบการณ์ชีวิตที่รู้สึกดี ผ่องอยู่ในใจ เมื่อมีโอกาสจึงอยาก
เป็นผู้ให้คนอื่นต่อไป เป็นการแพร่ขยายความดี

ส่วนประเด็นเรื่อง **คุณค่า ประโยชน์ของจิตอาสา** หรือทำจิตอาสาแล้วดีอย่างไรนั้น มีการพูดถึงทั้ง 3 ส่วน
คือ คุณค่า-ประโยชน์ทั้งต่อตัวเรา ผู้อื่น/ ผู้รับ ตลอดจนสังคม สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเน้นหนักมาที่คุณค่า-ประโยชน์
ที่เกิดขึ้นกับตัวผู้ทำมากเป็นพิเศษ เพราะผู้ทำย่อมสัมผัสถึงความสุขใจได้ในทันที ขณะเดียวกันก็เกิดประโยชน์ในการ
พัฒนาตนเองอีกหลายด้าน ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า การมองคุณค่า-ประโยชน์ดังกล่าว เป็นการมองอย่างความสมดุลหรือ
คำนึงถึงคุณภาพของชีวิต คือมองความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่มีส่วนร่วมอยู่ในการดำเนินชีวิตของ
คนเรา ที่ประกอบด้วยทั้งตัวเราเอง เมื่อมองออกไปจากตัวเรา ก็เป็นความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และการ
คำนึงถึงสังคม สิ่งแวดล้อมที่ชีวิตเราต้องเกี่ยวข้องพึ่งพา เรียกได้ว่าเป็นผู้เห็นความเชื่อมโยงของชีวิต ดังที่บางคนสะท้อน
ว่า การทำงานจิตอาสาเป็นการช่วยทำให้สังคมน่าอยู่มากขึ้น เป็นการตอบแทนสังคมที่เราอยู่ เป็นการเกื้อกูลสังคม
เพราะไม่เช่นนั้นแล้วเมื่อสังคมเกิดความเดือดร้อนเบียดเบียนกัน ผลเสียก็อาจย้อนกลับมาหาตัวเราด้วย

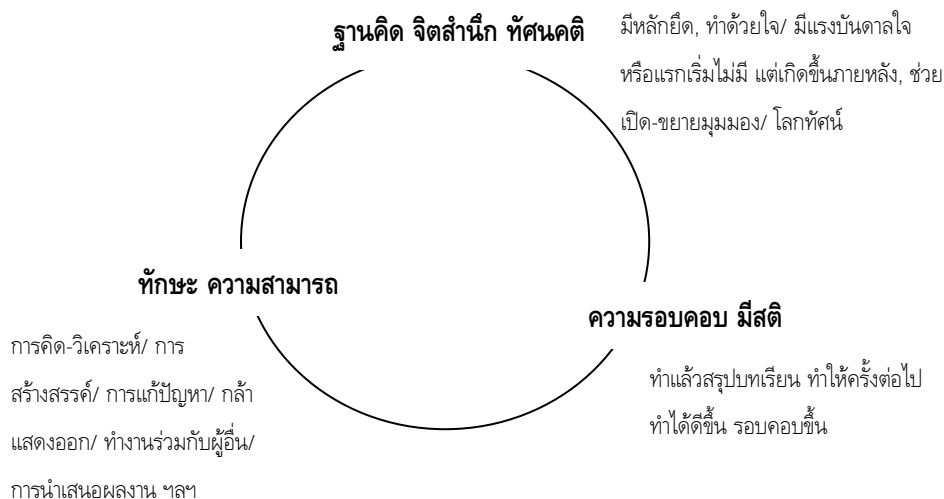
ประเด็นเรื่อง **จิตอาสาทำให้เกิดขึ้นได้อย่างไร และจะทำให้เป็นนิสัยได้อย่างไร** มีการสะท้อนแง่มุมที่ทำให้
เห็นองค์ประกอบ หรือปัจจัยที่สำคัญ อาทิ

- หลักคิด ฐานคิด จิตสำนึก เช่น ทำด้วยความเต็มใจ ไม่รู้สึกเป็นภาระ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว หรือไม่ยึด
ติดวัตถุ ทำให้ใช้เวลาไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าแสวงหาวัตถุมาบำรุงบำเรอตนเอง เป็นต้น ซึ่ง
ส่วนนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยกำกับชีวิต ทำให้ทำแต่เรื่องที่ดี
- การมีใจหรือแรงบันดาลใจ ซึ่งอาจได้มาจากการเห็นคุณค่า ประโยชน์ หรือได้สัมผัสความสุขจากการทำ
บ้างก็เคยผ่านประสบการณ์ของการเป็นผู้รับมาก่อน ขณะที่บางคนอาจเข้ามาสัมผัสกับงานจิตอาสาด้วย
ความบังเอิญก็มี แต่เมื่อทำแล้วก็ชอบ และทำต่อ
- การลงมือทำ “จิตอาสา” จะแสดงออกได้ก็ด้วยการกระทำ พฤติกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับอีกหลาย
ประเด็น ที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ฝึกฝนจนเกิดจิตอาสา เช่น รูปแบบ/ กิจกรรมที่ทำ วิธีการสื่อสาร
โน้มน้าว การใช้ทักษะความสามารถที่มีให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น การทำงานเป็นกลุ่ม เรื่องที่จับมาทำ
 เป็นต้น

โดยที่สามารถเริ่มต้นได้ทันทีจากตนเอง ทำในวิถีชีวิตประจำวัน อาจจะเป็นที่บ้าน โรงเรียน หรือสถานที่สาธารณะ/ ส่วนรวม ที่สำคัญ สิ่งที่เกิดขึ้นตรงกันคือ การทำบ่อยๆ หมั่นทำ ทำสม่ำเสมอ ซึ่งจะเป็นส่วนที่ช่วยปลูกฝัง ทำให้เกิดความคุ้นชินเป็นนิสัย เกิดความกล้าหาญที่จะทำ ซึ่งถ้าทำเป็นกลุ่มหรือมีเพื่อน ก็จะช่วยกันส่งเสริม ทำโดยไม่อาย อย่างไรก็ตาม ไม่ควรยึดติดรูปแบบ จิตอาสาควรทำในรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับความถนัด/ความสามารถ สอดคล้องกับบริบท โดยที่โอกาสในการแสดงออกถึงจิตอาสาอาจเริ่มจากเรื่องใกล้ตัว หรือบางทีก็ต้องสร้างโอกาส หาเวลา หาพื้นที่ในการทำงานให้กับตัวเอง เช่น เมื่อมีโครงการเข้ามาให้ทำ ก็เปิดโอกาสให้ตัวเองเข้ามาลองทำ ลองสัมผัส และเมื่อทำแล้วแต่ละครั้งก็ควรสรุปทบทวน

การทำบ่อยๆ หมั่นทำ ทำสม่ำเสมอ ดังกล่าว มาจากพื้นฐานความรู้ความเข้าใจที่ว่า การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดขึ้นอย่างเป็นกระบวนการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิ่งที่เป็นที่ต้องการก็คือ การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ เพราะทุกวันนี้ การเรียนรู้ส่วนใหญ่อยู่ในขั้นของการรับรู้ (Reception) มากกว่าจะเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ส่วนหนึ่งอาจไปถึงขั้นเกิดความเข้าใจ ตระหนัก/ เห็นความสำคัญ แต่ก็มักหยุดอยู่เพียงเท่านั้น ไม่นำไปสู่การลงมือทำ และทำต่อเนื่องจนกลายเป็นนิสัย

การที่บุคคลจะพัฒนาจากการรับรู้ข้อมูล ไปสู่การเข้าใจ ตระหนัก/ เห็นความสำคัญ ต้องอาศัยการมองเห็นถึงคุณค่า ความหมาย และความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของข้อมูล ความรู้ต่างๆ ที่ได้รับรู้มา เมื่อมาผนวกกับการลงมือทำ ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบผ่านประสบการณ์ตรง ทำให้สัมผัสประโยชน์ด้วยตนเอง อันเป็น ระดับของการเรียนรู้ที่แท้จริง เกิดความตระหนักรู้ภายในตัวเอง ก็จะ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลได้ เช่น วิธีคิด ระบบคุณค่าที่ยึดถือ พฤติกรรม ซึ่งจะถาวรหรือเป็นนิสัยได้ ก็ต้องอาศัยการทำอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดวงจรการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น (ดังแผนภาพ)

ในการทำให้เกิดจิตอาสา เมื่อเริ่มต้นอาจมาจากฐานคิด จิตสำนึกบางเรื่อง แรงบันดาลใจ ซึ่งมาจากพื้นฐานครอบครัว การศึกษาเล่าเรียน จากเพื่อน จากสื่อ ฯลฯ เมื่อลงมือทำ อาจทำในสิ่งที่ถนัด ใช้ความรู้ความสามารถที่มี

เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น หากทำแล้วมีการพูดคุยสรุปบทเรียน ย่อมทำให้เกิดความรอบคอบ มีสติในการทำครั้งต่อไป หรือ มีความละเอียดรอบคอบในการทำมากขึ้น และเมื่อทำไปเรื่อยๆ ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ทำให้เพิ่มพูนทักษะความสามารถ เช่น การคิด-วิเคราะห์ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การแก้ปัญหา มีความกล้าแสดงออก รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น เรียนรู้ขั้นตอนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ รู้จักนำเสนอผลงาน ฯลฯ ทักษะเพิ่มพูนมากขึ้น เหล่านั้น อาจส่งผลให้เกิดสร้างสรรค์รูปแบบกิจกรรมที่ช่วยบ่มเพาะจิตอาสาได้หลากหลายมากขึ้นก็เป็นได้

อย่างไรก็ตาม บางคนอาจเข้ามาสัมผัสงานจิตอาสาโดยไม่ได้มาจากความชอบหรือมีใจแต่แรก แต่หากมีทัศนคติในเชิงบวก เปิดใจ ไม่ปิดกั้นตัวเอง พาดำเข้าไปสัมผัส ก็อาจได้ค้นพบคุณค่า ความหมายบางอย่างที่สัมผัสได้เอง ทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ซึ่งอาจไปเปลี่ยนแปลง ทัศนคติ หรือเปิด/ขยายมุมมองบางเรื่อง เช่นที่แกนนำนักเรียนบางคนสะท้อนว่า เข้าใจความหมายของจิตอาสามากขึ้น จากเดิมที่มองในเรื่องของการเข้าค่าย ไปออกต่างจังหวัดเพื่อปลูกป่า สร้างฝาย ฯลฯ หรือแค่ให้สิ่งของ บางคนได้เรียนรู้ว่าการมีจิตอาสาเป็นเรื่องที่อยู่ในวิถีชีวิตประจำวันของคนเรานั้นเอง ทำให้ไม่ยึดติดรูปแบบกิจกรรม เป็นต้น

2. การออกแบบโครงการ

การออกแบบโครงการที่ดี ควรคำนึงถึงองค์ประกอบหลักๆ ได้แก่

- วิธีคิด ได้แก่ ความสำคัญหรือที่มาของปัญหาในการทำโครงการ ซึ่งควรเริ่มต้นมองจากปัญหาใกล้ตัว ควรพิจารณาถึงวิธีคิดต่อปัญหาหรือการเห็นความสำคัญของเรื่องที่จะทำ และเชื่อมโยงสู่การพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาว่าต้องการบรรลุอะไร ซึ่งนำมาสู่การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการ ตลอดจนทำให้เห็นกลุ่มเป้าหมาย
- วิธีการ ต้องออกแบบวิธีการ คัดกิจกรรม หรือสร้างเงื่อนไขต่างๆ ที่จะส่งผลให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยคำนึงถึง การลงทุนน้อย ทำได้ไม่ยาก ทำได้จริง สอดคล้องกับบริบท
- ผลลัพธ์ ทำแล้วได้ผลตามวัตถุประสงค์/ เป้าหมายที่วางไว้ สามารถประเมินผลโดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน หรือตอบได้ว่า จะดูผลสำเร็จได้จากอะไร

จากการนำเสนอโครงการจำนวน 12 โครงการ ของ 10 โรงเรียน พบว่า โครงการส่วนใหญ่เน้นในเรื่องการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น อนุรักษ์แหล่งน้ำ ประหยัดพลังงาน การสร้างสภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัยให้สะอาด ร่มรื่น การรีไซเคิลวัสดุฯลฯ เป็นต้น นอกนั้นเป็นประเด็นด้านสังคม เช่น ด้านภัยยาเสพติด และการใช้สื่อเพื่อกระตุ้น/ เผยแพร่เรื่องจิตอาสา โครงการต่างๆ มีความน่าสนใจ เพราะมาจากเรื่องใกล้ตัวนักเรียนที่โรงเรียนหรือสภาพแวดล้อมรอบๆ โรงเรียน รวมทั้งมีการออกแบบการทำงานในลักษณะเป็นโครงการ คล้ายงานวิจัย มีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย ขั้นตอน/ วิธีการทำ การสรุปและวิจารณ์ผลอย่างเป็นกระบวนการ และมีการนำเสนอผลอย่างน่าสนใจ อย่างไรก็ตาม ยังมีจุดอ่อนในเรื่องของการกำหนดวัตถุประสงค์กับการประเมินผลลัพธ์ที่ไม่สอดคล้องกันอยู่บ้าง รวมทั้งวิธีการประเมินผลงาน/ ความสำเร็จ โดยมีข้อมูลที่มีน้ำหนักเพียงพอรองรับ

นอกจากนี้ในกระบวนการทำงานจริง มักจะพบปัญหาอุปสรรค โดยเฉพาะในเรื่องเวลาการทำกิจกรรมของนักเรียน ซึ่งแต่ละโรงเรียนมักมีกิจกรรมจำนวนมากอยู่แล้ว เทคนิค/วิธีการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวเชิญชวนให้ผู้คนสนใจตลอดจนการให้ความสำคัญกับการสรุปบทเรียนจากการทำงานเพื่อให้เห็นจุดที่ทำได้ดี และสิ่งที่ยังสามารถพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นได้อีก ซึ่งมักต้องอาศัยคุณครูคอยเป็นที่ปรึกษา และรู้จักพาถอดความรู้จากการทำ นอกจากนี้ยังต้องอาศัยปัจจัยเอื้ออื่นๆ เช่น การสนับสนุนของผู้บริหาร ความร่วมมือของเพื่อนครู การให้เวลาของคุณครูที่จะคอยติดตามแนะนำอย่างใกล้ชิด เป็นต้น ซึ่งในกระบวนการถอดความรู้ครั้งนี้ อาจจะยังเห็นประเด็นเหล่านี้ไม่ชัดเจนว่า ในสถานการณ์จริงแต่ละโรงเรียนมีกระบวนการในการทำงานอย่างไร รวมทั้งมีปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินโครงการมากน้อยเพียงใด

3. สร้างความเข้มแข็งให้เครือข่ายจิตอาสาในสถานศึกษา

จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และความเป็นเครือข่ายโรงเรียนที่ทำงานร่วมกันมา สะท้อนให้เห็นความสำคัญและข้อดีของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเป็นเครือข่ายข้ามโรงเรียน ที่ช่วยจุดประกาย สร้างแรงบันดาลใจ ทำให้ได้เรียนรู้จากตัวอย่างหรือประสบการณ์ของผู้อื่นแล้วนำไปปรับใช้ เป็นต้น รวมทั้งความสำคัญของการเติมความรู้ใหม่ และการฝึกฝนเชิงกระบวนการจัดการความรู้ อย่างเช่นในการเข้าค่ายครั้งนี้ ซึ่งมูลนิธิกระเจี๊ยบและมูลนิธิสยามกัมมาจลคอยให้การสนับสนุน และช่วยสานเครือข่าย

ทั้งนี้ข้อเสนอแนะจากการพูดคุยในกลุ่มคุณครูในเรื่องการ**พัฒนาหลักสูตร และสร้างทีมครูแกนนำในโรงเรียน** โดยให้มาเข้ากระบวนการเรียนรู้ทำความเข้าใจร่วมกันว่า จิตอาสาคืออะไร คืออย่างไร สร้างได้อย่างไร และทำให้ยั่งยืนได้อย่างไร รวมทั้งอาจต้องแยกแยะดีกรีของจิตอาสาเพื่อให้เหมาะสมกับเด็กหลายๆ กลุ่ม แล้วจึงแปลงไปสู่ขั้นตอน วิธีการทำงานจิตอาสาอย่างไร โดยอาจรวบรวมประสบการณ์ที่หลากหลายจากแต่ละโรงเรียน แล้วนำมาแยกแยะจัดหมวดหมู่ทำเป็นเมนู ตั้งแต่ง่ายไปสู่ยาก เพื่อให้เห็นว่า ถ้าต้องการให้เด็กได้เรื่องจิตอาสาในระดับนี้ ควรใช้เมนูนี้ ต้องทำอะไร อย่างไร แค่นี้ ให้เห็นถึงขั้นตอนวิธีการ และผลที่จะได้ด้วย หรือถ้าคาดหวังกับเด็กสูงขึ้นไปอีกควรต้องใช้อีกเมนู เป็นต้น ทั้งนี้จะช่วยทำให้ มีความชัดเจนในทางปฏิบัติสำหรับคุณครูมากขึ้น ในการช่วยบ่มเพาะจิตอาสาให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน ขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายจิตอาสาในอีกทางหนึ่งด้วย

โครงการจิตอาสา 10 โรงเรียน เครือข่าย

โครงการ Samsen Save the

นำเสนอโดย

นักเรียนชั้น ม. 2 รุ่น 59 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

[Http://WWW.FACEBOOK.COM/SAMSEN.SAVETHEWORLD](http://WWW.FACEBOOK.COM/SAMSEN.SAVETHEWORLD)

SAMSENSAVETHEWORLD@HOTMAIL.COM

สมาชิกโครงการ

หัวหน้าโครงการ

- ด.ช.ชัยเกียรติ เอี่ยมรัมย์กุล
- ด.ช.รชต ตั้งนราวิชกิจ

รองหัวหน้าโครงการ

- ด.ช.พงศภัค ปัญจสุทธิ
- ด.ช.ธฤต สุทธิกุลสมบัติ

พร้อมด้วยเพื่อนๆ อีกกว่า 50 คน

หลักการและเหตุผล

ปัญหา

- ขยะมีจำนวนมากขึ้น
- เป็นแหล่งพำนักนำโรค/ ทัศนียภาพในโรงเรียนไม่สวยงาม
- การทิ้งขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

สาเหตุของปัญหา

- นักเรียนไม่รู้จักรวธีการแยกขยะ
- ขาดวิธีจัดการกับขยะ
- ขาดระเบียบวินัยในการทิ้งขยะ
- นักเรียนขาดพฤติกรรมจิตอาสาช่วยเหลือสังคม

แนวคิดและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

- รวบรวมขยะ และแปลงเป็นรายได้เพื่อนำไปพัฒนาสังคม
- จัดการขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้
- นำมาแปรรูปเพื่อหารายได้พัฒนาสังคม

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ทั่วไป

- ช่วยลดแหล่งเพาะเชื้อโรคและพาหะนำโรค

- ช่วยลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม
- สร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์เฉพาะ

- เพื่อลดปริมาณขยะภายในโรงเรียน
- เพื่อเพิ่มจำนวนนักเรียนจิตอาสาช่วยเหลือสังคม
- ปรับปรุงทัศนียภาพและสิ่งแวดล้อมที่สวยงามภายในโรงเรียน

ระเบียบวิธีการดำเนินงาน

ขั้นตอนหลัก

1. รวบรวมและบันทึกปริมาณขยะ
2. แปรรูปและจำหน่ายขยะ
3. นำเงินรายได้ไปพัฒนาสังคม

ขั้นตอนย่อย

1. รวบรวมและบันทึกปริมาณขยะ

- 1.1 ประชุมชี้แจง วางแผน
- 1.2 แยกย้ายเก็บขยะ
- 1.3 นำขยะที่รวบรวม บันทึกปริมาณ
- 1.4 คัดแยกชนิดและประเภทของขยะ

2. จำหน่ายขยะ/แปรรูปขยะ

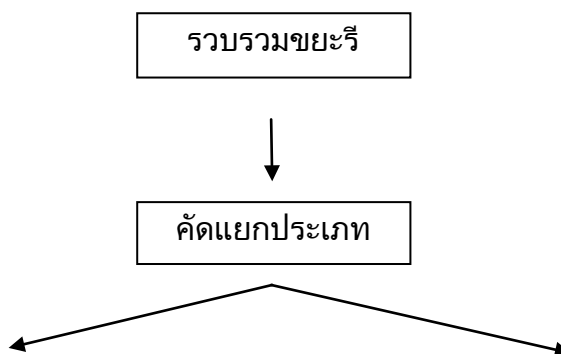
- 2.1 นำขยะที่แยกมาแล้วนำมาแปรรูป
- 2.2 จำหน่ายขยะและสิ่งของที่แปรรูป
- 2.3 บันทึกรายรับรายจ่าย

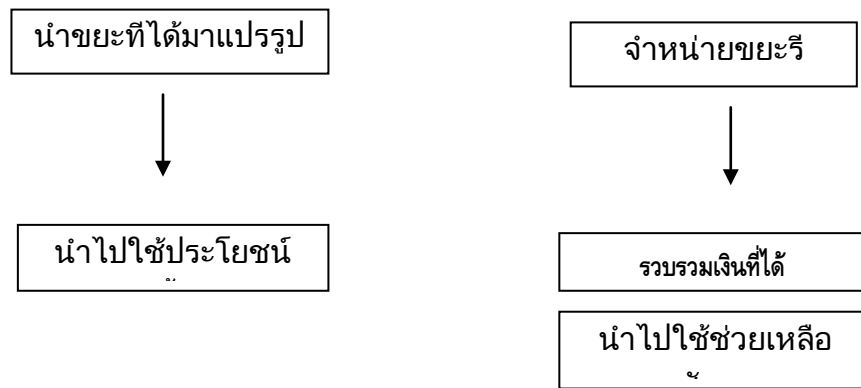
3. นำเงินที่ได้ไปช่วยเหลือสังคม

- สมทบทุนจัดหาพระไตรปิฎกให้กับวัดบ้านโนนรัง อำเภอขามเฒ่าสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม

โครงการ Samsen Save the World

ระยะเวลาที่ใช้

ระยะเวลาดำเนินโครงการตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2553 – มกราคม 2554 รวมทั้งสิ้น 6 เดือน

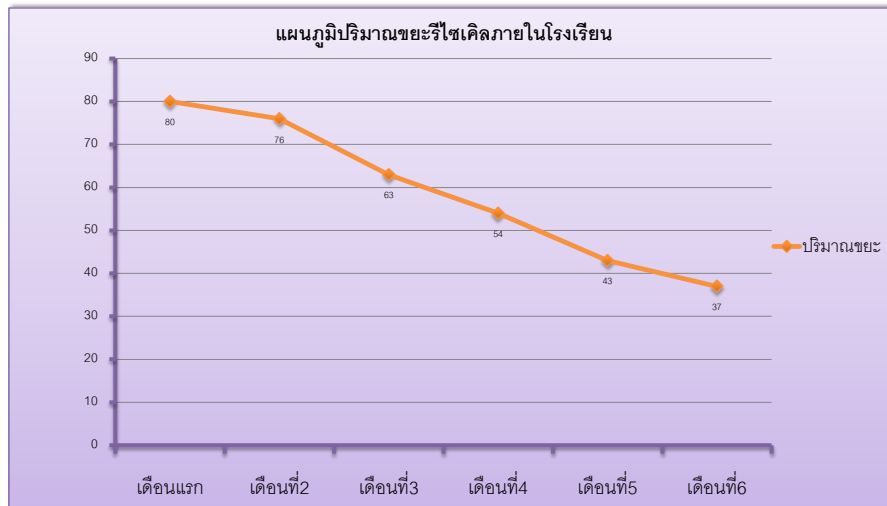
ผลที่ได้รับ

- ขยะภายในโรงเรียนลดลง
- ทศนิยมภายในโรงเรียนมีความสวยงาม
- นักเรียนมีพฤติกรรมด้านจิตอาสาเพื่อสังคม

ประเมินผล

จากการสำรวจขยะรีไซเคิลบริเวณภายในโรงเรียนได้ปริมาณขยะจาก 100 ขึ้นโดยประมาณ โดยใช้ระยะเวลา 6 เดือนหลังจากเริ่มลงมือปฏิบัติงาน

สรุปผล

จากแผนภูมิที่แสดงให้เห็นว่า ขยะในบริเวณโรงเรียนมีปริมาณลดลงซึ่งแสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานของพวกเราได้สร้างจิตสำนึกให้กับนักเรียนในโรงเรียนซึ่งเป็นเป้าหมายของการทำโครงการในครั้งนี้ได้ประสบความสำเร็จในการทำโครงการจิตอาสา Samsen Save The World ซึ่งเป็นความภูมิใจที่สุดของกลุ่มโครงการจิตอาสา ซึ่งทุกคนมีความสุขในการทำงาน

วิจารณ์โครงการ

ในอนาคต เราจะมีการพัฒนาโครงการต่อยอด โดยใช้หลักการ“การพัฒนาอย่างยั่งยืน” คือ

- ลดของเสีย
→ ลดการใช้ทรัพยากรที่สิ้นเปลือง
- เพิ่มของดี
→ นำสิ่งที่ใช้ซ้ำได้มาใช้
- เพิ่มจำนวน
→ เพิ่มจำนวนผู้ร่วมโครงการเพื่อขยายผลต่อไป

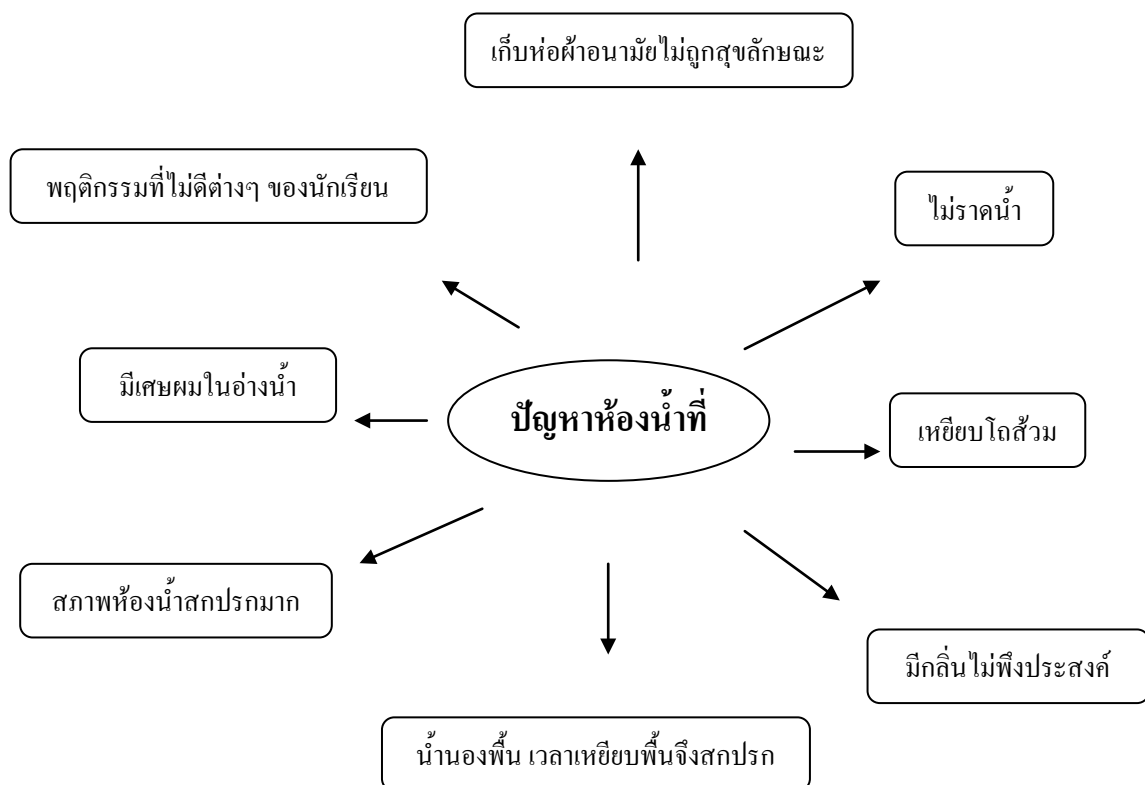
โครงการ ห้องน้ำสะอาด สร้างสุข

นำเสนอโดย

โรงเรียนสายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ฯ

ที่มา

ห้องน้ำ คือ สถานที่ที่สร้างไว้สำหรับถ่ายอุจจาระปัสสาวะโดยเฉพาะ มักทำเป็นห้อง ลักษณะของห้องน้ำมีหลายรูปแบบ เช่น ส้วมหลุม ส้วมถังเท ส้วมคอก่าน ส้วมชักโครก เป็นต้น ส้วมชักโครกยุคปัจจุบันได้รับการพัฒนาทั้งด้านการออกแบบให้มีรูปทรงสวยงาม ทันสมัย และเทคโนโลยีการใช้งาน เช่น เรื่องการประหยัดน้ำ ระบบชำระล้างที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เสียงเบาลง หรือมีระบบอัตโนมัติต่างๆ มากมาย

พัฒนาห้องน้ำโรงเรียนให้ได้
มาตรฐาน เช่น สะอาด,
เพียงพอ, ปลอดภัย

เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ
ตระหนักถึงอันตรายการใช้
ห้องน้ำสกปรก

แนวทางแก้ไขปัญหา

ปลูกฝังการมีจิตสำนึก
การมีส่วนร่วมในการพัฒนา
โรงเรียนให้น่าอยู่ ด้วยการมี
จิตสาธารณะ

ปลูกฝังให้นักเรียน
มีพฤติกรรมการใช้
ห้องน้ำ ให้ถูกสุขลักษณะ

การใช้ห้องน้ำให้ถูกวิธี

1. ตรวจสอบว่าใครอยู่ในห้องหรือเปลาก่อนเข้าใช้
2. ถอดรองเท้าก่อนเข้าห้อง
3. ตรวจสอบอุปกรณ์ภายในห้องน้ำ ชั้นน้ำ ปริมาณน้ำ
4. ควรราดน้ำลงไปให้ทั่วก่อน
5. เปิดน้ำไล่กลิ่นและเทน้ำตามทันทีขณะขับถ่าย
6. ใช้น้ำสะอาดในการชำระล้าง พร้อมกับรดน้ำที่โถให้สะอาดทุกครั้ง
7. เติมน้ำไล่ถึงไว้ประมาณ 3/4 ของถัง แล้วคว่ำขันไว้ทุกครั้ง
8. ก่อนออกจากห้องน้ำ ควรสำรวจความเรียบร้อยของห้องและเครื่องแต่งกายอีกครั้ง ล้างมือให้สะอาดด้วยสบู่ทุกครั้ง

วิธีดูแลรักษาสุขภัณฑ์และอุปกรณ์ในห้องน้ำ

1. บริเวณส่วนแห้งจะมีคราบสบู่จากการใช้อ่างล้างมือ คราบน้ำจากการออกจากห้องอาบน้ำผ่านส่วนแห้ง ซึ่งต้องมีการเช็ดถูเป็นประจำสามารถใช้พรมผ้าหรือใยสังเคราะห์รองพื้นบริเวณหน้าอ่างล้างหน้าหรือบริเวณหน้ากระจก ควรใช้แอลกอฮอล์ผสมน้ำหรือใช้น้ำยาเช็ดกระจกเช็ดให้แห้งเสมอ
2. หินปูนเกาะตามซอกกระเบื้องบริเวณที่โดนน้ำหรือมีน้ำซึมผ่านเสมอๆ หากเป็นบริเวณกว้างและจับแข็งขูดออกยากให้ใช้โซดาไฟหรือน้ำยาทำความสะอาดที่มีส่วนผสมของโซดาไฟ หรือคลอรีน
3. คราบด้านในโถสุขภัณฑ์ ให้ใช้น้ำยาทำความสะอาดสำหรับสุขภัณฑ์เทลงไปที่แปรงขัดแล้วจึงจุ่มแปรงลงขัดที่ปากคอห่านให้ทั่วและที่สำคัญ หมั่นดูแลทำความสะอาด เพื่อว่าห้องน้ำจะได้ดูน่าใช้และปราศจากกลิ่นรบกวน เวลาใช้ไม่ควรเทน้ำลงโถ

วิธีการทิ้ง/ห่อผ้าอนามัยให้ถูกสุขลักษณะ

1. ม้วนห่อผ้าอนามัยให้เรียบร้อย โดยไม่ให้เปิดอ้า
2. นำกระดาษ ที่จัดไว้ให้ห่อผ้าอนามัย
3. ทิ้งใส่ถังสำหรับผ้าอนามัยโดยเฉพาะ ที่ได้จัดเตรียมไว้ให้
4. ตรวจสอบความเรียบร้อยอีกที

กิจกรรมที่ ส.น.จิตอาสาทำ

1. ตรวจสอบสภาพปัญหา ร่วมวิเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหา
2. ประชุมปรึกษาหารือ/เตรียมงานตามโครงการ
3. ดำเนินงานตามโครงการ
 - 3.1 แนะนำโครงการ/ คณะกรรมการดำเนินงาน และเชิญชวนนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง
 - 3.2 ตรวจสอบสภาพห้องน้ำนักเรียน เพื่อประเมินสภาพห้องน้ำก่อนเริ่มโครงการ
 - 3.3 ประสานงานกลุ่มบริหารงานทั่วไปเพื่อปรับปรุงอุปกรณ์ต่างๆ ในห้องน้ำ ให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้
 - 3.4 จัดป้ายนิเทศ/ ประชาสัมพันธ์
 - เผยแพร่ความรู้การใช้ห้องน้ำที่ถูกสุขลักษณะ
 - โรคติดต่อจากการใช้ห้องน้ำสกปรก
 - การล้างมือที่ถูกสุขลักษณะหลังการใช้ห้องน้ำ
 - 3.5 การแสดงละครจิตอาสา รณรงค์เพื่อขอความร่วมมือรักษาความสะอาดห้องน้ำ ในคาบประชุมระดับหรือตอนเช้าหลังเคารพธงชาติ
 - 3.6 ตบแต่งห้องน้ำให้น่าใช้ เช่น ประดับด้วยแจกันต้นไม้/กำจัดกลิ่นโดยลาดน้ำยา EM
 - 3.7 เชิญวิทยากรให้ความรู้ และหลักการใช้ถังเก็บผ้าอนามัย
 - 3.8 ประสานงานกับคณะกรรมการนักเรียนร่วมจัด วันทำความสะอาดห้องน้ำ(Cleaning Day)
 - 3.9 ตรวจสอบสภาพห้องน้ำนักเรียน เพื่อประเมินสภาพห้องน้ำ สิ้นสุดโครงการ/ ตรวจสอบความพึงพอใจ
 - 3.10 ประเมินผลการดำเนินงาน ตามโครงการ
 - 3.11 ประชุมปรึกษาหารือสรุปผลงานดำเนินงาน แสรายงานการจัดกิจกรรมตามโครงการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจตระหนักถึงอันตรายการใช้ห้องน้ำสกปรก
2. นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้ห้องน้ำที่ถูกสุขลักษณะ เสริมสร้างสุขนิสัยการใช้ห้องน้ำที่ดี
3. นักเรียนมีจิตอาสาต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้น่าอยู่ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ด้วยการช่วยกันรักษาความสะอาดห้องน้ำ
4. ห้องน้ำสะอาด ปราศจากกลิ่น

ผลสรุปของการทำงาน

1. นักเรียนร้อยละ 80 มีจิตอาสาในการให้ความร่วมมือรักษาความสะอาด
2. นักเรียนมีสุขนิสัยในการใช้ห้องน้ำที่ดี
3. ห้องน้ำสะอาดขึ้นเล็กน้อย ปราศจากกลิ่น

สรุป

อยากปลดทุกข์ อย่างมีสุข ปลุกจิตสำนึก รักสะอาด!

โครงการสถานีจิตอาสาออนไลน์

นำเสนอโดย

โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ

ที่มา

เป็นโครงการที่ส่งเสริมค่านิยม “จิตอาสา” และเป็นศูนย์กลางด้านกิจกรรมจิตอาสาภายในโรงเรียนศรีอยุธยา โดยมีรูปแบบการนำเสนอ เช่น วิดีโอ ที่จะออนไลน์บนเว็บไซต์ อาทิ Youtube และ Deksri.co.cc ซึ่งเป็น free server และคาดว่าจะ จะมีการเผยแพร่ทางวิทยุในเร็วๆ นี้อีกด้วย

วัตถุประสงค์/ เป้าหมาย

ส่งเสริมจิตอาสา ความดีในโรงเรียนศรีอยุธยา เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข่าวสาร ด้วยการใช้ประโยชน์จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งเว็บไซต์ การตัดต่อภาพยนตร์ ถือเป็นการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์

ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น

- **ต่อตนเอง** ช่วยพัฒนาศักยภาพตนเอง ฝึกฝนการทำงานเป็นทีม
- **ต่อผู้อื่น** ได้รับค่านิยมจิตอาสาที่ได้ถ่ายทอดออกไป ทำให้มาสนใจจิตอาสา และเป็นการเผยแพร่ข่าวสารความดี เป็นการปลุกกระแสความดีในโรงเรียนศรีอยุธยาและผู้สนใจทั่วไป

กิจกรรมที่ผ่านมา

- นำข้อมูลข่าวสารจากกลุ่มสาระต่างๆ ที่ได้ดำเนินกิจกรรมจิตอาสามานำเสนอ เช่น กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ที่ได้เดินทางไปจังหวัดนครนายก เพื่อออกค่ายจิตอาสาสัญจร
- สัมภาษณ์นักเรียน และแขกรับเชิญ เพื่อถ่ายทอดออกสื่อ ว่าจิตอาสาในนิยามของเขาคืออะไร
- ใช้เพลงเป็นสื่อ สร้างความบันเทิงในการเรียนรู้และให้จดจำในเรื่องที่ยาก เช่น มาตราวัดในวิชาฟิสิกส์

ที่จะทำต่อไป

- ประชาสัมพันธ์โครงการ ในฐานะโครงการต้นแบบ ที่เป็นศูนย์กลางด้านจิตอาสาภายในโรงเรียนทั้งหมด และเป็นแกนนำหลักในการขับเคลื่อนจิตอาสาต่อไป
- มีแผนในการก้าวสู่ยุคใหม่ของจิตอาสาโรงเรียนศรีอยุธยา โดยการจับมือกับเครือข่ายที่แข็งแกร่ง อาทิ คณะกรรมการนักเรียนและสภานักเรียน เพื่อร่วมกันส่งเสริมจิตอาสาในโรงเรียน

โครงการสร้างจิตสำนึก ร่วมกัน

นำเสนอโดย โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย

ที่มา

เนื่องจากคลองข้างๆ โรงเรียน ซึ่งเป็นคลองที่อยู่คู่โรงเรียนมานาน มีสภาพเน่าเสีย และส่งกลิ่นเหม็นรบกวนเวลานักเรียนเรียน

วัตถุประสงค์/ เป้าหมาย

1. เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ผู้คนที่อยู่รอบๆ บริเวณคลอง รวมทั้งนักเรียนตระหนักถึง การดูแลรักษาลำคลอง
2. เพื่อปรับสภาพน้ำในคลองให้ดีขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย/ พื้นที่เป้าหมาย

1. สมาชิกในชมรมจิตอาสา
2. เพื่อนๆ ในโรงเรียน
3. คนในชุมชน และรอบๆ บริเวณโรงเรียน/ บริเวณคลอง

วิธีการดำเนินโครงการ

1. ศึกษาหาข้อมูลพื้นที่ และสาเหตุที่ทำให้เน่าเสีย โดยพูดคุยกับแกนนำชุมชน เช่น ศึกษาความเป็นมาของคลองว่ามีต้นตอมาจากไหน มีหน่วยงานอะไรเข้ามาดูแลบ้าง เป็นต้น
2. ศึกษาวิธีแก้ไข
3. ทำแผนผัง รณรงค์การดูแลรักษาน้ำ แจกจ่ายในชุมชน
4. วางแผนวันเวลาที่จะไปลงพื้นที่ทำกิจกรรม
5. ลงมือปฏิบัติ

ประโยชน์ที่ได้

1. รู้สภาพแวดล้อม ได้พูดคุยกับชาวบ้านในชุมชน ทำให้รู้สาเหตุของปัญหา ได้แลกเปลี่ยนกัน ทำให้คิดว่า บางทีชาวบ้านก็ไม่ว่าจะแก้ปัญหายังไง
2. พื้นฟูคลองด้วยการรณรงค์
3. ได้ความสามัคคี รู้จักเพื่อนต่างห้อง

ปัญหาอุปสรรค

- เนื่องจากเพื่อนที่เข้าร่วมกิจกรรม เรียนคนละสาย ทำให้เวลาดังของนักเรียนไม่ตรงกันที่จะลงไปทำกิจกรรม พร้อมๆ กัน ประกอบกับที่โรงเรียนมีกิจกรรมค่อนข้างมาก ทำให้ต้องปรับเรื่องเวลาทำกิจกรรม

โครงการ Doo Dee Recycle

นำเสนอโดย โรงเรียนสาธิต มศว.ประสานมิตร

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันเป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ต่างๆ ขึ้นมากมาย มีการใช้ทรัพยากรในการผลิตเป็นจำนวนมากเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของคนในสังคม ผลิตภัณฑ์บางอย่างถูกใช้อย่างคุ้มค่า บางอย่างใช้กันอย่างฟุ่มเฟือย โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกนำมาใช้อย่างสิ้นเปลืองและไร้ค่า ก่อให้เกิดขยะและของเหลือใช้เป็นจำนวนมาก โดยของเหลือใช้หรือขยะบางชนิดเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมได้

ดังนั้นทางโครงการเด็กประสานมิตรกับจิตอาสาจึงได้จัดทำโครงการ Do Dee Recycle ขึ้น เพื่อนำทรัพยากรที่เหลือใช้มารีไซเคิลใหม่ เพื่อลดปริมาณการใช้ทรัพยากร และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยจะนำสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ที่เกิดจากการรีไซเคิลไปใช้สร้างประโยชน์ให้กับผู้ด้อยโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อนำทรัพยากรที่เหลือใช้มารีไซเคิลใหม่ให้เกิดประโยชน์ประโยชน์
2. เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกของนักเรียนในโรงเรียนในการช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม
3. เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้อื่นในการสร้างจิตสาธารณะและนำผลงานไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อไป
4. เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
5. เพื่อรวบรวมและพัฒนาความคิดของเยาวชนในการสร้างผลงานและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

ระยะเวลาในการดำเนินงาน

45 วัน (ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553)

ผู้เข้าร่วมโครงการ

นักเรียนของโรงเรียนสาธิต มศว. ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) และ ผู้ที่สนใจโครงการ Do Dee Recycle

ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1. ประชุมเพื่อวางแผนโครงการ และ กิจกรรม
2. ประชาสัมพันธ์โครงการ
3. เริ่มทำสิ่งประดิษฐ์ที่มีประโยชน์จากทรัพยากรเหลือใช้
4. นำสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ไปบริจาคให้ผู้อื่น เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และนำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ
5. นำไปต่อยอด ขายเพื่อหารายได้มาเป็นงบประมาณในการจัดโครงการต่อไป
6. สรุปผลโครงการ (แต่ยังดำเนินงานต่อไป)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากร
2. ผู้ที่ได้ร่วมโครงการมีจิตสำนึกในการช่วยเหลือผู้อื่น
3. มีการนำผลงานจากโครงการที่สร้างออกมานำไปต่อยอดในการสร้างผลงานชิ้นใหม่ๆ ทำให้สังคมน่าอยู่มากขึ้น เนื่องจากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมไม่ถูกทำลาย

ณ โรงพยาบาลเด็ก

Paper Renger

ณ โรงเรียนแสนจำหน่ายพิทยา

โครงการเครือข่ายคนทำดี ปี2

นำเสนอโดย โรงเรียนฤทธิณรงค์รอน

หลักการและเหตุผล

ในสังคมปัจจุบัน เด็กในชุมชนอาจมีปัญหาด้านครอบครัวแล้วเก็บไว้ในใจคนเดียวไม่กล้าบอกใครเพราะเด็กมีแต่ความหวาดกลัวที่ต้องเห็นสิ่งที่รุนแรงในครอบครัว เช่น การทะเลาะของพ่อแม่ จนบางครั้งต้องมาลงกับเด็กที่ไม่ได้รู้เรื่องอะไรเลย บางครอบครัวไม่ใส่ใจลูกหลาน จึงทำให้เด็กขาดความอบอุ่น และอาจทำให้เด็กบางคนหลงไปในทางที่ผิดทำสิ่งที่ไม่ดีต่างๆ เช่น ติดเกมส์ มั่วสุมและเสพสารเสพติด ทำให้เด็กไม่มีอนาคต

วัตถุประสงค์

1. การพัฒนาทางด้านอารมณ์ของเด็กๆ ให้มีอารมณ์ที่ร่าเริงแจ่มใส
2. ส่งเสริมให้เด็กๆ มาทำกิจกรรม มากกว่าที่จะเข้าร้านเกม หรือทำสิ่งที่ไม่สมควรทำ

กลุ่มเป้าหมาย

เด็กในชุมชน และเด็กนักเรียนในโรงเรียน

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นเตรียมการ
 - ประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน
2. ขั้นดำเนินการ
 - แบ่งคณะกรรมการลงปฏิบัติหน้าที่

ระยะเวลาดำเนินการ

1 พฤศจิกายน - 30 มีนาคม พ.ศ. 2554 (ตลอดปีการศึกษา)

ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะกรรมการนักเรียน โรงเรียนฤทธิณรงค์รอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เด็กๆ ได้รับความสุข ความสนุก อาจเป็นเวลานาน แต่จะสามารถทำให้เด็กลืมเรื่องที่เลวร้ายในครอบครัวได้ และเป็นตัวอย่างให้กับเด็กๆ ในวันข้างหน้า เด็กๆ จะได้หันกลับมาทำกิจกรรมเพื่อสังคมและคนอื่นๆ ได้ต่อไป

โครงการจุดเปลี่ยน (จิตอาสาต้านภัยยา

นำเสนอโดย

โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันจัดกิจกรรมรณรงค์ต้านภัยสารเสพติดจนเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก
2. เพื่อเผยแพร่ความรู้ และสร้างความตระหนักเรื่อง โทษ และพิษภัยของสารเสพติดในโรงเรียนและชุมชน
3. เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ไปเผยแพร่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกแก่ผู้อื่น ครอบครัว และชุมชน

วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1 สำรวจข้อมูลปัญหาด้านสารเสพติดเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาทั้งภายในโรงเรียนและชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและจัดลำดับปัญหาตามความสำคัญจำเป็นและเร่งด่วนจากมากไปหาน้อย

วางแผน ออกแบบกิจกรรม

ผลิตสื่อและอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม และเกมส์

ขั้นตอนที่ 3 วางแผน ออกแบบกิจกรรมจุดเปลี่ยน (จิตอาสาต้านภัยยาเสพติด) จัดทำแนวปฏิบัติและปฏิทินการปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติกิจกรรมตามแผนที่วางไว้

1. เผยแพร่ความรู้ด้านพิษภัยจากการใช้ยาเสพติดบริเวณสวนหย่อมหน้าห้องน้ำห้องส้วมชาย-หญิง
2. บูรณาการกิจกรรมจิตอาสาด้วยการจัดแสดงละครสะท้อนปัญหายาเสพติดโดยชมรม SL.PLAY และให้ความรู้โดยชมรม"จุดเปลี่ยน... จิตอาสาต้านภัยยาเสพติด"

เผยแพร่ความรู้ด้านพิษภัยยาเสพติด

เกมส์ปาเป้า ตอบปัญหาภัยยาเสพติด

แสดงละครสะท้อนปัญหาภัยสารเสพติด

ขั้นตอนที่ 5 แลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อถอดบทเรียนและสะท้อนในประเด็น
ดังนี้ คือ ผลที่เกิดกับผู้ปฏิบัติกิจกรรม และผลที่เกิดแก่สังคม ภายหลังจากการปฏิบัติกิจกรรม จากนั้นนำไปสรุป
รายงาน และเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติกิจกรรม

การติดตามประเมินผล

1. การเข้าร่วมกิจกรรม
2. การสังเกต
3. จากการถอดบทเรียน (AAR)

สิ่งที่ได้รับ/ การเปลี่ยนแปลง

- การเรียนรู้และเปลี่ยนแปลง “ยิ่งให้....ยิ่งได้รับ”
 - กิจกรรมดีๆ เพื่อสังคมและงานอาสาสมัคร ช่วยสร้างภูมิปัญญาและภูมิคุ้มกันให้กับชีวิต
 - มีความสุขที่ได้ทำประโยชน์ให้สังคม และเป็นจุดเปลี่ยนทัศนคติเชิงบวกให้แก่เด็กและเยาวชน

- **เชื่อมโยงพื้นที่เรียนรู้**

การทำความดีต้องมีเพื่อนร่วมทาง การทำกิจกรรมโดดเดี่ยวเพียงลำพัง หรือต่างกลุ่มต่างทำอาจไม่สำเร็จเท่าที่ควร โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยจึงมีการทำงานเป็นเครือข่ายจิตอาสา เชื่อมโยงกลุ่มจิตอาสาในโรงเรียนเช่น กิจกรรมจุดเปลี่ยน กลุ่มละครสะท้อนจิตอาสา (SL . PLAY) ชมรม “คุ้ยเปิดใจ รักปลอดภัย” วรรณคดีด้านภัยเอดส์ และกลุ่มอื่นๆ ที่ทำงานอาสาสมัครเพื่อสังคม ให้มาบูรณาการทำงานร่วมกัน

โครงการระเบียบสี่เขียว ปอดสีขาว

นำเสนอโดย โรงเรียนพิบูลย์อุปถัมภ์

วัตถุประสงค์

1. ทำให้อาคารเรียนร่มรื่น น่าอยู่ น่าเรียน
2. ฝึกนักเรียนให้มีความรับผิดชอบ
3. เพื่อให้โรงเรียนมีทัศนียภาพที่สวยงาม

วิธีการดำเนินงาน

1. ประชุมปรึกษาในการทำงานโครงการ
2. ร่วมกันขอบริจาคเงินทั้งในและนอกโรงเรียน
3. จัดซื้อต้นไม้และอุปกรณ์ในการปลูก
4. ประชาสัมพันธ์โครงการ และขอความร่วมมือในการดูแลรักษาต้นไม้ประจำห้อง
5. หมั่นตรวจต้นไม้ว่าอยู่ในสภาพที่ดีหรือไม่
6. จัดการประกวดต้นไม้และมอบรางวัล

ผลคาดว่าจะได้รับ

1. ห้องเรียนพร้อมรื้อ นำอยู่ นำเรียน
2. นักเรียนมีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาในการดูแลต้นไม้
3. โรงเรียนมีทัศนียภาพที่สวยงาม

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ชั้น ม.1-3 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์

อุปสรรคในการทำงาน

1. เรื่องงบประมาณในการจัดซื้อต้นไม้
2. ความร่วมมือในการดูแลต้นไม้ยังเป็นหน้าที่หลักของกลุ่มแกนนำอยู่

การแก้ไขปัญหา

ติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด

โครงการกระดาชน้อยด้อยราคา สร้างคุณค่า

นำเสนอโดย โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งทฤษฎีความพอเพียง หมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวต่อผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ

เยาวชนกลุ่มแกนนำจิตอาสาคุณนทีสร้างสุข รุ่นที่ 3 จึงมีแนวคิดในการนำทฤษฎีนี้มาปรับใช้ในการทำโครงการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการรับบริจาควัสดุอุปกรณ์และกระดาชที่เหลือจากการใช้งานมาประยุกต์ปรับปรุง และสร้างสรรค์ ให้สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด แทนที่จะนำเศษกระดาชหรือเศษวัสดุ

ไปทิ้งทำให้เกิดขยะ หรือมลพิษกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจนส่งผลให้เกิดภาวะโลกร้อน เช่น กล่องใส่อุปกรณ์เนกประสงค์ และกล่องใส่เอกสาร เป็นต้น

เยาวชนจิตอาสาทุกคนที่สร้างสุข รุ่นที่ 3 ซึ่งเป็นคณะผู้จัดทำโครงการนี้มุ่งหวังช่วยลดภาวะโลกร้อนได้ไม่มากนัก สิ่งที่สำคัญยิ่งคือ การสร้างความตระหนักให้ทุกคนมีจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยใช้หลักความพอเพียงใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการทำงานร่วมกัน รวมทั้งเป็นการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนในโรงเรียนและชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้เข้าใจถึงหลักการพอเพียง รู้จักประหยัด รู้จักใช้เท่าที่จำเป็นและนำสิ่งที่เหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์ เช่น สมุดจดบันทึก สมุดวาดรูป เป็นต้น
2. เพื่อให้ผู้ร่วมโครงการเล็งเห็นถึงประโยชน์การนำของเหลือใช้มาปรับเปลี่ยนให้เป็นสิ่งใหม่ที่มีคุณค่า
3. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการรู้จักการเก็บออมกระดาษ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้แล้ว เปลี่ยนเป็นต้นทุนการดำเนินงานเพื่อสังคม หรือการสร้างงานเพื่อนำมาซึ่งผลกำไรในอนาคต
4. เพื่อให้นักเรียนแกนนำจิตอาสาทุกคนที่สร้างสุขสามารถเป็นผู้นำในการสื่อสาร การรณรงค์ ขยายผลโครงการตามรอยเท้าพ่อสานต่อความพอเพียงจากระดับกลุ่ม ระดับห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนโรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม จำนวน 100 คน

กิจกรรมหลักในโครงการ

กิจกรรมที่ 1	Tricky Paper	:	กระดาษแปลงกาย ความคิดดีจากที่ล้นมือ
กิจกรรมที่ 2	Wonderful paper	:	กระดาษมหัศจรรย์ สร้างสรรค์สิ่งดีๆ เพื่อสังคม
กิจกรรมที่ 3	Paper Bank	:	ธนาคารกระดาษรีไซเคิล ความพอเพียงเพื่ออนาคต

วิธีดำเนินการกิจกรรมที่ 1 - 3

1. วางแผนการทำงานและออกแบบกิจกรรม
2. แบ่งหน้าที่สมาชิกในกิจกรรมเพื่อรับผิดชอบ
3. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรม
4. ประชาสัมพันธ์เพื่อรับบริจาคกระดาษ / วัสดุเหลือใช้
5. คัดแยกประเภทของวัสดุ- อุปกรณ์ที่รับบริจาค

6. เริ่มดำเนินกิจกรรม

7. ประเมินผลการทำกิจกรรม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้เข้าร่วมโครงการมีจิตสำนึกที่ดีรู้จักประหยัดในการใช้สิ่งของ/ วัสดุอุปกรณ์/ ทรัพยากรต่างๆ ด้วยหลักความพอเพียง
2. ผู้เข้าร่วมโครงการมีจิตสำนึกที่ดีในการรักษาสีสิ่งแวดล้อมและรู้จักคุณค่าของการนำวัสดุที่เหลือใช้มาปรับเปลี่ยนหรือสร้างสรรค์ใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ลักษณะโครงการ

โครงการตามรอยเท้าพ่อสถานต่อความพอเพียง เป็นโครงการขยายผลในรูปแบบของกิจกรรมพัฒนาศักยภาพเยาวชนจิตอาสาในสถานศึกษา รุ่นที่ 3 ร่วมกับมูลนิธิกระเจา โดยการสนับสนุนของมูลนิธิสยามกัมมาจลเพื่อขยายผลไปสู่ชุมชน

โครงการคลองสวยน้ำใส ด้วยน้ำใจชาว

นำเสนอโดย โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันคลองภาษีเจริญของเรา ต้องประสบกับภาวะน้ำเน่าเสียมีขยะมากมายและน้ำชาดออกซิเจน จึงทำให้สิ่งมีชีวิตในคลองตาย และส่งผลให้น้ำเน่าเสียเพิ่มขึ้น การบำบัดน้ำและรักษาสีสิ่งแวดล้อมบริเวณคลองภาษีเจริญ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะคลองแห่งนี้จะอยู่คู่กับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน โดยมีการปลูกจิตสำนึกและให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการ เพื่อช่วยอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรน้ำอย่างต่อเนื่อง

โครงการคลองสวยน้ำใส ด้วยน้ำใจชาว อ.ส. เป็นโครงการที่ต้องการให้นักเรียน ได้พัฒนาและใช้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ จากประสบการณ์ตรงและยังลงมือทำงานร่วมกัน ภายใต้การบริหารจัดการของนักเรียนแกนนำ และนำไปสู่การขยายและสร้างเครือข่ายในระดับโรงเรียน ในการนี้นักเรียนยังได้รับการปลูกจิตสำนึกให้มีความรับผิดชอบในโครงการ เพื่อนำไปสู่การจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้สมาชิกในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของน้ำ
- เพื่อให้สมาชิกในชุมชนมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการใช้น้ำ
- เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในโรงเรียน
- สมาชิกสามารถนำน้ำจืดไปใช้และเผยแพร่ได้อย่างถูกต้องตามสภาวะแวดล้อม
- เพื่อให้นักเรียนของโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ เป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือสังคม ชุมชน และทรัพยากรน้ำในชุมชน
- สามารถนำไปเผยแพร่ และชักชวนให้คนในชุมชนช่วยกันอนุรักษ์น้ำ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน

เป้าหมาย

1.1. เป้าหมายเชิงปริมาณ

- คณะครูและนักเรียนโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์
- สมาชิกในชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์และคลองภาษีเจริญ

1.2. เป้าหมายเชิงคุณภาพ

- สมาชิกในชุมชนสามารถนำน้ำในคลองกลับมาใช้ได้
- น้ำจะมีความสะอาดอย่างยั่งยืน
- สมาชิกในชุมชนเข้าใจ และเห็นความสำคัญของน้ำ และช่วยกันอนุรักษ์น้ำ
- สภาพแวดล้อมในชุมชนดีและมีคุณภาพ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. วางแผนและประชุมคณะทำงาน
2. สำรวจและตรวจสอบสภาพของน้ำ คือ ค่า pH ของน้ำ ความกว้าง ความยาวของคลอง ปริมาณและชนิดของขยะในคลอง ปริมาณและชนิดของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในคลองภาษีเจริญ
3. แบ่งความยาวของคลองเป็น 3 ส่วน และแบ่งสมาชิกรับผิดชอบ
4. เดินรณรงค์ และเชิญชวนให้คนที่อาศัยอยู่ริมคลองติดตั้งขยะลงในคลอง และอนุรักษ์น้ำในคลองให้สะอาดตลอดเวลา
5. สมาชิกที่รับผิดชอบในแต่ละกลุ่ม ดูแลบริเวณที่รับผิดชอบของตน พร้อมทั้งให้ความรู้ คำปรึกษาแก่คนที่อาศัยอยู่ในชุมชน
 - ทำแผนพับแจกคนในชุมชน
 - รณรงค์ประกาศให้คนในชุมชนรับทราบ

6. ติดตามผลการปฏิบัติงานของกลุ่มที่รับผิดชอบ

- แต่ละกลุ่มนำข้อมูลมาสรุปผลในวันที่ 16 และวันที่ 31 หรือวันที่ 1 ของทุกเดือน เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหา

ต่างๆ

7. สรุปและประเมินผล

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- สมาชิกในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของน้ำในชุมชน
- สมาชิกในชุมชนมีจิตสำนึก และมีความรับผิดชอบในโครงการ
- สมาชิกเป็นกำลังสำคัญในชุมชน
- สมาชิกและคนในชุมชน รู้จักวิธีการอนุรักษ์น้ำ และร่วมมือกันอนุรักษ์น้ำ เพื่อมีใช้ตลอดทั้งปี และอย่างยั่งยืนต่อไป
- คลองภาษีเจริญเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำและปริมาณเพิ่มขึ้น

การปฏิบัติงานที่ผ่านมา

- เริ่มศึกษาจากปัญหาที่แท้จริงก่อน สืบหาว่าพื้นที่ เป็นอย่างไร
- ทำแผนพับ บอกวิธีการแก้ ปัญหา ขอความร่วมมือจาก คนในชุมชน
- ประสานงานกับกลุ่ม EM เพื่อที่จะเตรียม น้ำ EM ไปแจกให้กับคนในชุมชน

ลงเรือครั้งแรก

- การลงเรือครั้งแรก ยังไม่มีน้ำ EM ไป เป็นการลงไปตักขยะ และสร้างความเข้าใจกับคนในชุมชน
- ลงเรือเก็บขยะไปด้วย หลังจากที่ประชาสัมพันธ์ ให้รู้คุณ และเห็นโทษของการไม่ดูแลรักษาแม่น้ำลำคลอง

รวมถึงรับฟังชาวบ้าน เพื่อที่จะส่งต่อและให้คนในชุมชน เป็นกระบอกเสียงส่งต่อไปให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

ลงเรือครั้งที่ 2

- การลงเรือครั้งที่ 2 เพื่อเก็บขยะในคลองอย่างเคย แต่ครั้งนี้ มีน้ำ EM ไปเทลงในคลอง เพื่อฟื้นฟูสภาพน้ำ และยังมีน้ำ EM และคู่มือ ไปแจกจ่ายให้กับชาวบ้านอีกด้วย

ผลการดำเนินงาน

ชาวบ้านรู้วิธีการที่จะรักษาคลองมากขึ้น และยังรู้วิธีทำน้ำ EM รู้จักน้ำ EM มากยิ่งขึ้นอีก จากแผ่นพับและการประชาสัมพันธ์ ทำให้คนในชุมชน มีความตระหนักต่อคุณค่าของแม่น้ำลำคลองมากยิ่งขึ้น

โครงการสิ่งแวดล้อมสดใสด้วย EM

นำเสนอโดย โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์

หลักการและเหตุผล

EM (Effective Microorganism) คือจุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพ โดยการรวมเอาจุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพจากธรรมชาติ เป็นของเหลวสีน้ำตาลออกน้ำตาล กลิ่นอมเปรี้ยวอมหวาน สรรพคุณไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตทุกชนิด เช่น พืช สัตว์ทุกประเภท คน สามารถช่วยปรับความสมดุลของสิ่งแวดล้อมและสิ่งมีชีวิตเป็นอย่างดี

บางครั้งยังสามารถนำ EM ไปชำระล้างห้องน้ำได้ ซึ่งจะช่วยกำจัดกลิ่นเหม็นได้เป็นอย่างดี ที่สำคัญยังช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายอีกด้วย

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนน่าอยู่มากขึ้น
- เพื่อให้สุขภาพจิตและสุขภาพกายของนักเรียนและคนในชุมชนดีขึ้น
- เพื่อสานความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน

กลุ่มเป้าหมาย

- นักเรียนโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์
- คนในชุมชนบริเวณรอบโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์

วิธีทำ

- EM 1 CC หรือ 1 ช้อนโต๊ะ
- กากน้ำตาล 1 CC หรือ 1 ช้อนโต๊ะ
- น้ำสะอาด 1 ลิตร หรือ 10 ลิตร

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ช่วยปรับสภาพเศษอาหารจากครัวเรือนให้กลายเป็นปุ๋ยที่มีประโยชน์ต่อพืชผักได้
- ช่วยปรับสภาพน้ำเสียจากอาคารบ้านเรือน โรงงาน โรงแรม หรือแหล่งน้ำเสีย
- ช่วยดับกลิ่นเหม็นจากกองขยะที่หมักหมมมานานได้

- สามารถช่วยพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนให้ดีขึ้น

โครงการ Save Energy

นำเสนอโดย โรงเรียนสตรีวัดอัมรินทร์

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันนี้ วิกฤตการณ์ด้านพลังงานกำลังเป็นปัญหาใหญ่ที่ทั่วโลกกำลังหวั่นวิตก หากเราไม่ปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงาน ก็อาจมีผลให้มนุษย์ในอนาคตอันใกล้ไม่มีพลังงานใช้กันอีกต่อไป กลุ่มของข้าพเจ้าจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการประหยัดไฟฟ้า และได้จัดทำโครงการเพื่อรณรงค์ในเรื่องการประหยัดพลังงานไฟฟ้า

ที่ได้ทำโครงการนี้ขึ้นมาเพราะว่า เห็นปัญหาวิธีการใช้พลังงานของเพื่อนๆ พี่ๆ เพื่อนๆ ในโรงเรียนสตรีวัดอัมรินทร์ ที่มีการใช้พลังงานอย่างสิ้นเปลือง ใช้แบบผิดวิธี และไม่ช่วยกัน อนุรักษ์พลังงาน จึงเกิดความคิดที่จะทำโครงการนี้ขึ้นมา เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ดีให้นักเรียนในโรงเรียนของเรา เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของ พลังงาน รู้จักการประหยัดพลังงาน โดยเริ่มจากตัวเราเอง และทำให้ติดเป็นนิสัยที่ดี ในการประหยัดพลังงาน และทำให้เห็นถึงประโยชน์ของการช่วยกันประหยัดพลังงาน และสามารถนำไปใช้ที่บ้านของเราเองได้ด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้นักเรียนในโรงเรียนและประชาชนทั่วไปเห็นความสำคัญของการประหยัดพลังงานไฟฟ้า
2. เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนและประชาชนทั่วไปมีความรู้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับวิธีการประหยัดพลังงานไฟฟ้าเบื้องต้น
3. เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนของเรา และประชาชนทั่วไป มีพฤติกรรมประหยัดพลังงานไฟฟ้า

วิธีการดำเนินงาน

- สำรวจการใช้ไฟฟ้าในโรงเรียน และการเพิ่มจำนวนเครื่องใช้ไฟฟ้าในโรงเรียน ว่ามีการเปลี่ยนแปลงมากเท่าไร
- ทำป้ายประกาศติดตามเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ

- ปรับอุณหภูมิห้องเรียนปรับอากาศเป็น 25 องศา และไม่ให้ปรับเพิ่มหรือลดอีก
- มาตรการเปิดเครื่องปรับอากาศ หลังจากคาบเรียนคาบแรก แล่งดใช้เครื่องปรับอากาศหลังจาก 16.00 น. ปิดไฟฟ้าในที่ที่ไม่จำเป็น ไม่เปิดทิ้งเอาไว้

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

คาดว่าทุกคนในโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการทำกิจกรรมจะมีจิตสำนึกเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานไฟฟ้าที่ดีขึ้น และมีพฤติกรรมประหยัดพลังงานไฟฟ้าอย่างสม่ำเสมอ

สรุปผลโครงการ

- สร้างจิตสำนึกให้นักเรียนตระหนักถึงการใชไฟฟ้าอย่างสิ้นเปลือง และลดการใชไฟฟ้าที่ไม่จำเป็น
ผลคือ ค่าใช้ไฟฟ้าลดลงไปประมาณ 20-25 % เนื่องจากการเพิ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ได้ผลที่น่าพอใจ ที่สามารถลดค่าใช้ไฟฟ้า และปลูกฝังให้นักเรียนใช้ไฟฟ้าอย่างเห็นคุณค่า

กิจกรรมรณรงค์ลดใช้ไฟฟ้า

รายชื่อผู้เข้าร่วม (นักเรียน)

ค่ายการเรียนรู้ของเยาวชนและครูแกนนำจิตอาสาในสถานศึกษา ครั้งที่ 3 “มัธยมพันธุ์ชา : สานพลังเครือข่าย แบ่งปันความรู้ สร้างสุขจากการให้”

วันที่ 11-13 มีนาคม 2554 ณ ศูนย์ฝึกอบรมธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (หาดตะวันรอน) จ.ชลบุรี

ที่	โรงเรียน	ชื่อ-นามสกุล	เบอร์โทรศัพท์
1	โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ “โครงการ Save Energy”	นางสาวศิริวรรณ แวดาราแม่	088 - 0052912
2		นางสาวธนาภรณ์ เครือแก้วนุสรณ์	087 - 3205102
3		นางสาวธัญญรัตน์ กางนอก	080 - 6089560, 083 - 2747286
4		นางสาวพิรารวรรณ เอาแสงดีกุล	080 - 6093271
5		นางสาวลัษณกร สิริอัจฉรานนท์	083 - 2478770
6	โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ “โครงการสิ่งแวดล้อมสดใสด้วย EM”	นางสาวธัญทิพย์ พรเลิศรังสรรค์	085 - 3226523
7		นางสาวภัทรพร ปิยะโชคนากุล	085 - 9962252
8		นางสาวภาวิณี แจ่มเจนศิลป์	087 - 7901905
9		นางสาวพรธิรา ขวาลา	088 - 9010230
10		นางสาวมิว พัฒโนดม	087 - 5693241
11	โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ “โครงการคลองสวย น้ำใส ด้วยน้ำใจชาว อ.ส.”	นางสาวศิริรัตน์ ชัยวัฒนากุลกิจ	089 - 7987496
12		นางสาวภัทรกร เอื้อทิพย์กุล	089 - 4878085
13		นางสาวพุทธิตา ขำผา	089 - 1445387
14		นางสาวกัญญารัตน์ รัตนมณีทิพย์	089 - 2364985

ที่	โรงเรียน	ชื่อ-นามสกุล	เบอร์โทรศัพท์
15	โรงเรียนสตรีวัดอัมพาสวรรค์ “โครงการคลองสวย น้ำใส ด้วยน้ำใจชาว อ.ส.”	นางสาวศพร ปิ่นไชย	088 - 4025989
16	โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย “โครงการ Samsen Save the World”	เด็กชายชัยเกียรติ เอี่ยมรัศมีกุล	080 - 0099958
17		เด็กชายพงศ์ภาค ปัญจสุทธิ	089 - 9801317
18		เด็กหญิงเจนจิรา จิตรีเดช	084 - 5509322
19		เด็กหญิงฉันทัน จงเกียรติไพบูลย์	081 - 7538000
20	โรงเรียนฤทธิณรงค์รอน	นายธีรพล ลิขิตทางธรรม	084 - 0137283
21	“โครงการวาดภาพ ระบายสี เพื่อการเรียนรู้” (เครือข่ายคนทำดี ปี 2)	นายณัฐดนัย ทิพากรเสาวภาคย์	082 - 3422857
22		นางสาวฐานิดา แดงจิว	087 - 0468036
23		นางสาวกานต์ชนิต จิระทรัพย์อนันต์	087 - 4119072
24		นางสาวณัฏฐมาศ ฉัตรเศรษฐกุล	088 - 5024751
25	โรงเรียนสายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ฯ	นางสาวคัคณางค์ อ่ำพนพิบูล	084 - 3366899
26	“โครงการห้องน้ำสะอาด สร้างสุขนิสัยที่ดี”	นางสาวเขียรกรณ์ ศรีวรกุล	080 - 2501951
27		นางสาวอารียา ระดาฤทธิ์	
28		นางสาวณัฐธิดา จันระพันธ์	
29		นางสาวณิชนันท์ ทรัพย์สิริ	
30	โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย	เด็กหญิงมณฑาทนงค์ สิงห์สวัสดิ์	081 - 8181848
31	“โครงการสร้างจิตสำนึก ร่วมกันอนุรักษ์น้ำ ครั้งที่ 1	เด็กหญิงอภิญา เกื้อรัมย์	085 - 5655856

ที่	โรงเรียน	ชื่อ-นามสกุล	เบอร์โทรศัพท์
32	โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย	เด็กหญิงอรุณา ฉัตรกมลกุล	084 - 2198319
33	“โครงการสร้างจิตสำนึก ร่วมกันอนุรักษ์น้ำ ครั้งที่ 1	นางสาวปัทสรา เลิศอุดม	080 - 3070588
34		นางสาวณัฐริกา ภูตาโก	
35	โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ	นายศุภกฤต โพธิ์วรสุนทร	089 - 1704392
36	“โครงการสถานีจิตอาสาออนไลน์”	นายประดิษฐ์ จันทน์มาก	
37		นางสาววิภาวี ผุยนวล	
38		นางสาวรุ่งนภา ชานิกรประดิษฐ์	087 - 4995912
39		นายสหรัฐ เดชอุปการ	087 - 5458739
40	โรงเรียนสาธิต มศว.ประสานมิตร	นางสาวณิชากรันต์ ฉัตรพัฒนศิริ	
41	“โครงการ Do Dee Recycle”	นางสาวปัญญธร ปัญญาพลังกุล	
42		นายกิตติคุณ ศักดิ์สูง	
43		นายเฉลิมชนม์ กริธีรวิญ	
44	โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย	นางสาวบัณฑิตา ภูมิประสาท	080 - 0692926
45	“โครงการจุดเปลี่ยน (จิตอาสาต้านภัยยาเสพติด)”	นางสาวลัดดา เนาวรัตน์	084 - 3569814
46		นางสาวบุญรักษา เอี่ยมละออ	083 - 5470363
47		นายพิชชากร เชื้อแก้ว	085 - 0750566
48		นายกิตติพัส กลิ่นเล็ก	087 - 7177501

ที่	โรงเรียน	ชื่อ-นามสกุล	เบอร์โทรศัพท์
49	โรงเรียนกุนนทีรุทธARAMวิทยาคม “โครงการกระดาดใช้แล้วด้อยราคา สร้างคุณค่าให้สังคม”	นางสาวกันต์วัลย์ หาญคำจันทร์	085 - 8031125
50		นางสาวสุพรรณา รัตนประทุม	080 - 9197437
51		นางสาวอรรณณ วีระสอน	082 - 5467625
52		นายคณศร ป่อแก้ว	084 - 4483128
53		นางสาวศิริวิมล แสงธรรมชัย	087 - 3435854
54	โรงเรียนพิบูลย์อุปถัมภ์ “โครงการระเบียบสี่เขียว ปอดสีขาว”	นางสาวลลิตา สุขสมสุข	085 - 3222087, 085 - 9303127
55		นางสาวนิตยา พรหมจรี	087 - 0271877, 082 - 6533467
56		เด็กหญิงเหมรัตน์ หอมกลาง	085 - 9831500
57		เด็กหญิงพริกา ธรรมวงศ์	087 - 6895179, 082 - 5745091
58		เด็กหญิงปรีชาต ทองสุทธิ	085 - 8461021

รายชื่อผู้เข้าร่วม (คุณครู)

ค่ายการเรียนรู้ของเยาวชนและครูแกนนำจิตอาสาในสถานศึกษา ครั้งที่ 3 “มัธยมพันธุ์ชา : สานพลังเครือข่าย แบ่งปันความรู้ สร้างสุขจากการให้”

วันที่ 11-13 มีนาคม 2554 ณ ศูนย์ฝึกอบรมธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (หาดตะวันรอน) จ.ชลบุรี

ที่	โรงเรียน	ชื่อ-นามสกุล	เบอร์โทรศัพท์
1	โรงเรียนสตรีวัดอัมรินทร์	อาจารย์พนมพร ปิยธรรมารณ์	081 - 8507281
2		อาจารย์ยุพดี ขำดี	089 - 9262118
3		อาจารย์รัตนา บุญน้อม	
4		อาจารย์สุธาสินี ดั่งโต๊ด	084 - 7991772
5	โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย	อาจารย์สุธาทิพย์ มธุวานนท์	084 - 0226135
6	โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ	อาจารย์ตรรัตน์ โพธิสิทธิ์	084 - 5499547
7		อาจารย์สุภาพร แจ่มกระจ่าง	083 - 5444840
8		อาจารย์กิตติมา อนันต์กิริติการ	
9	โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย	อาจารย์อาทิตย์ยา บุญเกิด	083 - 8362562
10	โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย	อาจารย์จรรยา ธาระนิมิตร	086 - 3182218
11		อาจารย์กัญญก พูนพัฒน์	086 - 8833109
12		อาจารย์ปราณี ปิ่นแสง	089 - 7759285
13	โรงเรียนสาธิต มศว.ประสานมิตร	อาจารย์สรัญญา ปัญญะสุทธิ์	084 - 5499547
14		อาจารย์ณัฐนิชา สุโพธิ์	083 - 5444840

ที่	โรงเรียน	ชื่อ-นามสกุล	เบอร์โทรศัพท์
15	โรงเรียนสาธิต มศว.ประสานมิตร	อาจารย์กิตติศักดิ์ ประเสริฐกุล	
16	โรงเรียนสายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ฯ	อาจารย์พัชรี พูลสวัสดิ์	086 - 0928747
17		อาจารย์รัตนา ไพศาล	
18	โรงเรียนปิบูลย์อุปถัมภ์	อาจารย์วัชร ศรีวิพันธุ์	081 - 3904584
19		อาจารย์เอกภักดิ์ สะอาดถิ่น	089 - 7209949
20		อาจารย์จุฬารัตน์ ทองสินธุ์	089 - 8360464
21	โรงเรียนกุนนทีรุทธaramวิทยาคม	อาจารย์สุภาภักดิ์ ผ่องน้อย	086 - 5058739
22		อาจารย์ธัญญวัน เมืองสุวรรณ	085 - 8142923

กำหนดการจัดค่ายการเรียนรู้ของเยาวชนและครูแกนนำจิตอาสาในสถานศึกษา ครั้งที่ 3
“มัธยมพันธุ์ข้าว : สานพลังเครือข่าย แบ่งปันการเรียนรู้ สร้างสุขจากการให้”
ระหว่างวันที่ 11-13 มีนาคม 2554
ณ ศูนย์ฝึกอบรมธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (หาดตะวันรอน) จ.ชลบุรี

วันศุกร์ที่ 11 มีนาคม 2554

เวลา	กิจกรรม
13.30 – 14.00 น.	ลงทะเบียน (รับเอกสาร, ของที่ระลึก, ป้ายชื่อ และป้ายกระเป๋าดำเนินทาง)
14.00 – 15.00 น.	กล่าวต้อนรับ และชมพิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) โดย ผู้บริหารและทีมงานพิพิธภัณฑ์ธนาคารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
15.00 น.	ออกเดินทางจาก SCB สำนักงานใหญ่
17.30 – 18.00 น.	เดินทางถึงศูนย์ฝึกอบรมธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) หาดตะวันรอน จ.ชลบุรี (รับกุญแจเข้าที่พัก เก็บสัมภาระ พักผ่อนตามอัธยาศัย)
18.00 – 19.00 น.	รับประทานอาหารเย็น
19.00 – 19.30 น.	ลงทะเบียน รับเอกสาร และถ่ายภาพรายบุคคลเพื่อจัดทำทำเนียบรุ่น
19.30 – 21.30 น.	กิจกรรมสันทนาการ สานสัมพันธ์เครือข่าย และทำความรู้จัก โดย คุณกณพ มีโหมด
	กล่าวต้อนรับ แนะนำค่ายการเรียนรู้ โดย คุณกรวิภา ก้อนแก้ว หัวหน้าโครงการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนจิตอาสาในสถานศึกษา
	ความคาดหวังและร่วมกำหนดกติกา มารยาทในการอยู่ร่วมกันตลอดค่ายการเรียนรู้ โดย ทีมงานมูลนิธิกระเจียว
	วางแผน Show Share Shop เพื่อเตรียมงานมหกรรมพลังเยาวชนปีที่ 2 ของแต่ละโรงเรียน
21.30 น. เป็นต้นไป	พักผ่อนตามอัธยาศัย

วันเสาร์ที่ 12 มีนาคม 2554

เวลา	กิจกรรม
07.00 – 08.00 น.	รับประทานอาหารเช้า
08.00 – 09.00 น.	กิจกรรมสันทนาการ
	เปิดค่ายการเรียนรู้ ครั้งที่ 3
	แนะนำทีมวิทยากร และชี้แจงกระบวนการเรียนรู้ โดย คุณทรงพล เจตนาวณิชย์ และทีมงาน สรส.

เวลา	กิจกรรม	
09.00 – 10.00 น.	เรียนรู้และทำความเข้าใจถึง คุณค่า ความหมายของจิตอาสา จากประสบการณ์ที่ผ่านมา	
	กิจกรรมของเยาวชน	กิจกรรมของครู
	- แบ่งกลุ่มย่อยคละโรงเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความหมาย คุณค่าจิตอาสา - นำเสนอผลการพูดคุยของกลุ่มย่อยในวงใหญ่ - สรุปคุณค่า ความหมายของจิตอาสา	- แบ่งกลุ่มย่อยคละโรงเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความหมาย คุณค่าจิตอาสา - ร่วมรับฟังการนำเสนอของนักเรียน
10.00 – 10.15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง	
10.15 – 12.00 น.	นักเรียนถอดบทเรียนการทำงานจิตอาสาจากโครงการของตนเอง - ผล และวิธีการพัฒนาจิตอาสา - ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค	ผู้บริหาร/ครู แลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้พูดคุยช่วงเช้า - สิ่งที่ได้เรียนรู้มากขึ้นในเรื่องจิตอาสา - แลกเปลี่ยน : จิตอาสาในบริบทของการปฏิรูปการศึกษา
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 – 16.00 น.	ตลาดนัดความรู้ (นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามโครงการ)	ผู้บริหาร/ ครู ร่วมกิจกรรมตลาดนัดความรู้
	นักเรียนสะท้อนความคิด ความรู้สึกจากการทำกิจกรรม	
	พักผ่อนตามอัธยาศัย และรับประทานอาหารเย็น	
19.00 – 21.00 น.	ชมภาพยนตร์ เรื่อง Freedom Writer Diary	

วันอาทิตย์ที่ 13 มีนาคม 2554

07.00 – 08.00 น.	รับประทานอาหารเช้า
08.00 – 08.30 น.	กิจกรรมสันทนการ
08.30 – 09.30 น.	กิจกรรมเช็คอิน - ทบทวนกิจกรรมในวันแรก และสิ่งที่ได้เรียนรู้ (เขียนลงกระดาษ เป็นรายบุคคล) - เขียนเรื่องเล่าแสดงน้ำใจ ไม่เกิน 1 หน้า
09.30 – 12.00 น.	นำเสนอโครงการ/ แผนงานการขับเคลื่อนงานจิตอาสาของแต่ละสถานศึกษา (โดยมีคณะวิทยากรจาก สรส. และมูลนิธิสยามกัมมาจล ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ หมายเหตุ พักรับประทานอาหารว่าง เวลา 10.30 – 10.45 น.
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน

เวลา	กิจกรรม
13.00 – 14.00 น.	นำเสนอโครงการ/ แผนงานการขับเคลื่อนงานจิตอาสาของแต่ละสถานศึกษา (ต่อ)
14.00 – 14.30 น.	แต่ละโรงเรียน ประมวลความรู้ที่ได้และข้อเสนอแนะ นำมาวางแผนพัฒนา ต่อยอดการขับเคลื่อนงานจิตอาสา หรือปรับแผนให้ชัดเจน โดยมีคุณครูคอยให้คำปรึกษา
14.30 – 15.00 น.	กิจกรรมส่งท้ายด้วยรอยยิ้มและความสุข ▪ มอบประกาศนียบัตร และของที่ระลึก ▪ ปิดค่ายการเรียนรู้ครั้งที่ 3
15.00 น.	เดินทางกลับภูมิลำเนา โดยสวัสดิภาพ